

Rauhaa ja solidaarisuutta

– Kansainvälisen olympiakomitean verkkosivuillaan
esittämä arvoretoriikka 2020–2024

Rebekka Lampola
Pro gradu -tutkielma
Poliittinen historia
Turun yliopisto, kevät 2025

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO
Filosofian, poliittisen historian ja valtio-opin laitos
Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

LAMPOLA, REBEKKA: Rauhaa ja solidaarisuutta – Kansainvälisen olympiakomitean verkkosivuillaan esittämä arvoretoriikka 2020-luvulla

Pro Gradu -tutkielma, 78 s.
Poliittinen historia
Kevät 2025

Tarkastelen tässä gradussa laadullisen sisällönanalyysin keinoin Kansainvälisen olympiakomitean (KOK) verkkosivuilla julkaistuissa teksteissä esiintyvää arvoretoriikkaa aikavälillä 2020–2024. KOK esittää edistävänsä osana toimintaansa useita eri arvoja kuten rauhaa, solidaarisuutta, kestävyyttä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Lisäksi KOK väittää pyrkinensä muun muassa *Olympic Agenda 2020* -ohjelman avulla lisäämään oman toimintansa uskottavuutta sekä vastuullisuutta. Näiden arvojen valikoitumiseen on tosin vaikuttanut olympialaisten sekä järjestön itsensä vuosien varrella kohtaama kritiikki, johon arvoretoriikkaa toimii osaltaan reaktiona ja vastauksena. Sen lisäksi, että analysoin KOK:n taipumusta viitata tiettyihin arvoihin kuvaillessaan toimintaansa, arvioin KOK:n arvoihinsa liittyvän argumentoinnin vakuuttavuutta sekä sitä, millaiset järjestön todelliset mahdollisuudet ovat toteuttaa arvoja. Kiinnitän myös erityisesti huomiota siihen, miten KOK:n poliittisten toimijoiden kanssa tekemä yhteistyö osana sen arvoihin liittyviä tavoitteita on sovittavissa yhteen järjestön poliittisen neutraalisuuden sekä sen peräänkuuluttaman urheilun autonomian kanssa. Lisäksi tarkastelen sitä, millaisena KOK esittää urheilijoiden roolin arvoretoriikassaan.

Asiasanat: Kansainvälinen olympiakomitea, olympialiike, olympismi, arvot, urheilun voima, Olympic Agenda 2020, retoriikka, urheilun autonomia, neutraalit urheilijat

Sisällysluettelo

1 Johdanto	1
1.1 Primaariaineisto	2
1.2 Tutkimuskirjallisuus.....	4
1.3 Metodologia	7
2 KOK:n rakenne ja historiallinen tausta.....	12
3 Yleiskatsaus KOK:n arvoretoriikkaan 2020-luvulla.....	16
4 Olympialiikkeen kykenevyys muuttua.....	22
4.1 Kestävyys	24
4.2 Sukupuolten välinen tasa-arvo	27
4.3 KOK:n toiminnan uskottavuus sekä taloudellinen vakaus ja vastuullisuus.....	31
5 Olympialiikkeen kykenevyys muuttaa maailmaa	35
5.1 Rauha ja yhtenäisyys.....	39
5.2 Urheilijat KOK:n arvoretoriikan välittäjinä	43
5.3 Urheilun voima ja solidaarisuus.....	47
6 KOK:n toiminnan perusteleminen	53
6.1 Olympialaisten poliittisuus, poliittinen neutraalisuus ja urheilun autonomia.....	54
6.2 Ihmisoikeudet ja syrjinnänvastaisuus.....	59
6.3 Urheilijoiden puolustaminen KOK:n argumenttina	62
7 Johtopäätökset.....	66
Lähteet.....	69

1 Johdanto

Tarkastelen tässä gradussa Kansainvälisen olympiakomitean (KOK) arvoretoriikkaa eli sitä miten se pyrkii tiettyihin arvoihin vetoamalla perustelemaan toimintaansa sekä puolustamaan olemassaolonsa merkittävyyttä ja tarpeellisuutta. KOK:n arvoina pidän sellaisia teemoja tai konsepteja, joita KOK tuo toistuvasti esiin julkaisemissaan teksteissä. Näihin kuuluu muun muassa rauha, yhtenäisyys, solidaarisuus, sukupuolten välinen tasa-arvo, kestävyys sekä niin sanottu urheilun voima. Tiedyt arvot kuten rauha ovat olleet osa KOK:n retoriikkaa jo nykyaikaisten olympialaisten alusta lähtien, kun taas toiset arvot kuten kestävyys ja sukupuolten välinen tasa-arvo ovat tulleet osaksi sitä vasta ympäröivän maailman muuttuessa. Tutkimustavoitteeni on luoda kokonaiskuva kyseisten arvojen muodostamasta verkostosta, jossa tietyt arvot usein liittyvät toisiinsa, mutta ovat toisinaan ristiriidassa keskenään.

Tutkimuskysymyksiäni ovat seuraavat:

1. Mitä eri arvoihin KOK vetoaa 2020-luvulla verkkosivuillaan julkaisemissaan teksteissä?
2. Mihin KOK esittää pyrkivänsä kyseisten arvojen avulla?
3. Miten KOK:n pyrkimykset vaikuttaa kansainväliseen yhteisöön ovat sovitettavissa yhteen sen poliittisen neutraalisuuden ja urheilun autonomian kanssa?
4. Millainen rooli urheilijoilla on KOK:n harjoittamassa arvoretoriikassa?

Vaikka KOK:n tärkein tehtävä on varmistaa olympialaisten toteutuminen, joista olympialiike itse hyötyy muun muassa TV-lähetysoikeuksien kautta saatujen tuottojen muodossa, väittää järjestö pyrkivänsä myös muiden tavoitteiden edistämiseen toimintansa avulla. Osana tätä prosessia KOK:n toimet ovat saaneet painoarvoa jopa kansainvälisessä politiikassa. Tämä on tapahtunut muun muassa erilaisten yhteistyökumppanuuksien kautta, joista KOK:n toiminnan sekä sen arvoretoriikan kannalta keskeisin lienee sen tekemä yhteistyö Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) kanssa. Poliittisista yhteyksistään huolimatta KOK väittää haluavansa pitää politiikan erossa toiminnastaan vetoamalla muun muassa omaan statukseensa poliittisesti neutraalina järjestönä sekä tarpeeseen ylläpitää niin sanottua urheilun autonomiaa. Käytännössä olympialaisia ollaan kuitenkin hyödynnetty politiikassa muun muassa valtioiden arvo-vallan lisäämiseen, propagandan levittämiseen sekä protestoimiseen.¹ Toisaalta KOK:n voisi nähdä itsekkin pyrkivän edistämään poliittiseksi tulkittavia tavoitteita hyvinkin poliittisten kanavien kuten esimerkiksi juuri YK:n kanssa tehdyn yhteistyön ja sen julistusten kautta.

---

¹ Parry ja Girginov 2005, 130.

Lisäksi KOK väittää edistävänsä arvojensa toteuttamista urheilun välityksellä liittämällä siihen tiettyjä hyveitä kuten opetuksellisuuden ja erinomaisuuden. Osana tätä prosessia KOK pyrkii myös esittämään kisoihinsa osallistuvat urheilijat roolimalleina, jotka toiminnallaan ilmentävät sekä edistävät KOK:n omakseen väittämien arvojen toteutumista olympialaisia laajemmassa kontekstissa. Urheilijoiden sekä ylipäättään urheilun sopivuuden kyseisten arvojen edistämässä voi kuitenkin kyseenalaistaa, kun otetaan huomioon esimerkiksi doping sekä muu urheiluun liittyvä korruptio. Pohtimisen arvoista on myös se, millainen vaikutus KOK:n arvoretoriikalla on järjestöön itseensä. Jos se ei esimerkiksi puheistaan huolimatta pysty saavuttamaan tavoitteitaan sekä varsinkin, jos sen toiminta on ristiriidassa sen omikseen väittämien arvojen kanssa, tulee sen uskottavuus kärsimään.

1.1 Primaariaineisto

Olen valinnut primaariaineistokseni otannan KOK:n verkkosivuillaan (*olympics.com*) julkaisemia tekstejä vuosilta 2020–2024. KOK julkaisee sivuillaan monenlaisia olympialaisiin sekä olympialiikkeeseen liittyviä uutisia, mutta se kategorisoinut omaksi ryhmäkseen mediatiedotteet, lausunnot sekä mielipidekirjoitukset, jotka se on myös koonnut samaan paikkaan sivustoillaan journalisteja varten.² KOK:n voisi tulkita antavan kyseisille tekstityypeille suuremman painoarvon verrattuna sen muihin uutisjulkaisuihin, sillä se selvästi haluaa niiden sisällön leviävän journalistien välityksellä omia verkkosivujaan laajemmalle yleisölle. Mediatiedotteet, lausunnot sekä mielipidekirjoitukset sopivat graduni primaariaineistoksi juuri sen takia, että niiden sisältä löytyy sanoma, jonka KOK haluaa mahdollisimman monen kuulevan itsestään sekä olympialiikkeestä myös olympialaisten välisenä aikana. KOK on toisaalta myös omien tietojensa mukaan saavuttanut verkkosivujensa kautta esimerkiksi vuonna 2023 yhteensä 115 miljoonaa ”uniikkia käyttäjää”.³

KOK on julkaissut verkkosivuillaan vuosina 2020–2024 yhteensä 437 lehdistötiedotetta, 52 lausuntoa sekä 20 mielipidekirjoitusta. Lehdistötiedotteista 311, lausunnoista 32 sekä mielipidekirjoituksista kaikki olivat KOK:n arvoretoriikan tutkimisen kannalta olennaisia. Vaikka osassa niistä käsitellään yksinomaan jotain tiettyä arvoa, esiintyy arvoretoriikkaa suurimmassa osassa KOK:n julkaisemia tekstejä eli myös niissä, jotka käsittelevät pääosin jotain muuta aihetta kuin varsinaisesti KOK:n arvoja. Kuitenkin myös tällaisissa teksteissä viitataan usein eri arvoihin esimerkiksi KOK:n

---

² ”Olympic Media Resources”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/media>> [luettu 7.11.2024].

³ ”Engagement and Partnerships: the IOC publishes 2023 Annual Report and Financial Statements”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/engagement-and-partnerships-the-ioc-publishes-2023-annual-report-and-financial-statements>> [luettu 24.3.2025].

toiminnan hyveellisyyden esittämiseksi. Toisaalta monissa teksteissä myös tuodaan esiin useampi kuin yksi arvo. Lähtökohtaisesti olen rajannutkin primaariaineistostani ulkopuolelle lähinnä sen tyyppiset lehdistötiedotteet, joissa vain ilmoitetaan esimerkiksi tiedotustilaisuuksien ajankohdista. Eräs toinen ryhmä tekstejä, joka on suurimmalta osin rajautunut primaariaineistoni ulkopuolelle, on koronapandemian aikaisten turvallisuuskäytäntöjen viestintään tarkoitettut tekstit siltä osin, mitä niissä ei esiinny viittauksia arvoihin.

Koska primaariaineisto koostuu eri tyyppisistä teksteistä, on niiden väliset erot hyvä huomioida niitä analysoitaessa. Niiden alkuperäisen käyttötarkoituksen sekä erityisesti niiden edustavuuden välillä on tiettyjä eroja, jotka olen pyrkinyt huomioimaan niitä analysoidessani ja tehdessäni niiden perusteella tulkintoja KOK:n arvoretoriikasta. Esimerkiksi toisin kuin lehdistötiedotteissa, joissa käsitellään järjestön toimintaan liittyviä aiheita vaihtelevan pituisesti, lausunnoissa keskitytään useimmiten akuutimpiin aiheisiin, joiden käsitteleminen on usein myös ytimekkäämpää. Niiden voisikin katsoa toimivan KOK:n välittöminä, mutta virallisina kannanottoina olympialiikkeen ympärillä tapahtuviin asioihin, minkä lisäksi ne toimivat toisinaan myös väylänä yksittäisten henkilöiden, kansalliskomiteoiden tai kansainvälisten lajiliittojen toiminnan kommentoimiseen. Mielipidekirjoitukset ovat puolestaan kahteen muuhun tekstityyppiin verrattuna selvästi kantaaottavampia.

Lisäksi toinen olennainen seikka, jonka perusteella mielipidekirjoitukset eroavat lehdistötiedotuksista ja lausunnoista, on niiden julkaiseminen kyseisen mielipiteen kirjoittajan nimellä. Muutamat näistä ovat esimerkiksi KOK:n nykyisen puheenjohtajan Thomas Bachin kirjoittamia, mutta myös muiden KOK:n jäsenten sekä muun muassa olympiaurheilijoiden mielipidekirjoituksia ollaan julkaistu KOK:n verkkosivuilla. KOK:n valinta eritellä mielipidekirjoitukset kirjoittajiensa mukaan voi johtua ihan vain mielipidekirjoitukseen liittyvistä konventiosta, mutta toisaalta tietynlaiset kirjoittajat voivat kontekstista riippuen vahvistaa mielipidekirjoitusten sanoman uskottavuutta. Esimerkiksi tilanteessa, jossa KOK haluaa vakuuttaa yleisönsä siitä, että he toimivat ennen kaikkea urheilijoiden hyväksi, lienee vakuuttavinta, jos joku urheilija vahvistaisi sen esimerkiksi juuri mielipidekirjoituksen kautta.

Osissa KOK:n julkaisemista mielipidekirjoituksista tehdään toisinaan myös melko kärkkäitä ulostuloja. Esimerkiksi Richard W. Poundin nimissä julkaistussa mielipidekirjoituksessa ”*Free Speech for Olympic Athletes*”, jossa hän väittää ”älyllisen kurinalaisuuden usein katoavan” hänen viitatessaan olympialiikkeen kritikoiden ”palettiveitsellä tekemiin tuomioihin”. Samassa mielipidekirjoituksessa

hän myös viittaa niin sanotun Sääntö 50:n kohtaamaan kritiikkiin ”harhaan johdettuna raivona”.⁴ Kyseinen teksti on vähintään siinä mielessä merkillinen, ettei KOK:n uskoisi haluavan profiloitua kritiikoitaan avoimesti soimaavaksi tahoksi. Tämä kävisi nimittäin melko huonosti yhteen muun muassa KOK:n ajaman keskinäisen kunnioituksen ihanteen kanssa, johon myös kyseisessä mielipidekirjoituksessa viitataan. Toisaalta KOK:n päätös julkaista esimerkiksi juuri kyseinen teksti verkkosivuillaan on osoitus siitä, ettei se voi olla kovinkaan vahvasti eri mieltä sen sisältämän veistin kanssa. Lisäksi jos KOK kokisi kirjoituksen kärkkäyden ongelmalliseksi, olisi se voinut muokata kyseistä tekstiä neutraalimpaan suuntaan ennen sen julkaisemista.

Tutkimusajanjaksoni on siis 2020–2024. Vaikka monet niistä arvoista, joita käsittelen kyseisen primaariaineiston pohjalta, ovat olleet osa KOK:n retoriikkaa jo ennen kyseistä ajanjaksoa, olen päättänyt kyseiseen rajaukseen muun muassa sen perusteella, että KOK on julkaissut mielipidekirjoituksia vasta vuodesta 2020 alkaen. Vaikka lehdistötiedotteita löytyy KOK:n verkkosivuilta vuodesta 1999 alkaen sekä lausuntoja vuodesta 2005 alkaen, on primaariaineiston yhtenäisyyden kannalta perusteltua rajata myös lehdistötiedotteiden ja lausuntojen määrä siihen, mitä niitä löytyy vastaavalta aikaväliltä kuin mielipidekirjoituksia. Rajaus vuodesta 2020 eteenpäin toimii myös siinä mielessä, että KOK:n arvoretoriikan kehityksen kannalta viimeisimmän muutoksen aikaansaanut *OA2020*-ohjelma tuli päätökseensä vuonna 2020, minkä jälkeen KOK siirtyi *OA2020+5*-ohjelmaan.

1.2 Tutkimuskirjallisuus

Poliittisessa historiassa on kirjoitettu aiempiakin pro gradu –tutkielmia olympialaisiin ja olympialiikkeeseen liittyen kuten Antti-Veikko Kauttosen *Politiikka ei kuulu urheiluun?: Helsingin Sanomat ja Kiinaan liittyvät ihmisoikeus-kysymykset Pekingin olympialaisten myöntämisen aikaan 2001 ja itse kisojen alla ja aikana 2008* (2013), Olli Rastaa *Citius, altius, fortius: olympialiike ja kansainvälinen politiikka kesäolympiakisojen 1948–1988 valossa tarkasteltuna* (2016) sekä Tuomas Viljamaan *Punakoneen hiipuva gloria: Yleisradion ja Helsingin Sanomien urheilujournalismin suhde Neuvostoliittoon sekä entisiin neuvostotasavaltoihin vuosien 1988–1994 olympialaisissa* (2016). Rastaa ja Kauttosen tutkielmissa käsitellään ainakin osittain samoja teemoja kuin omassa tutkielmassani eli urheilun ja politiikan välistä suhdetta, tosin keskittyen eri ajanjaksoihin sekä hyödyntäen erilaista primaariaineistoa kuin oma tutkielmani.

---

⁴ "Free Speech for Olympic Athletes". KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/free-speech-for-olympic-athletes>> [luettu 4.10.2024].

Nykyaikaisia olympialaisia ollaan tutkittu eri näkökulmista myös muiden tieteenalojen toimesta, minkä lisäksi KOK:hon keskittyvää tutkimuskirjallisuutta löytyy runsaasti. Esimerkiksi Jean-Loup Chappellet ja Brenda Kübler-Mabbott ovat kirjoittaneet KOK:ta käsittelevän kirjan *The International Olympic Committee and the Olympic System: The Governance of World Sport*, jossa esitellään muun muassa KOK:n hallinnolliset sekä taloudelliset rakenteet sekä kuvaillaan sen suhteita valtiollisiin toimijoihin ja kansainvälisiin urheilujärjestöihin. Olympialaisiin sekä siten myös KOK:n toimintaan liittyviä laajempia ilmiöitä sekä erityisesti niiden poliittisuutta ollaan taas käsitelty muun muassa Alan Bairnerin ja Gyozo Molnarin toimittamassa esseekokoelmassa *The Politics of the Olympics: A Survey* sekä Helen Jefferson Lenskyjin kirjoittamassa kirjassa *The Olympic Games: A Critical Approach*.

Vaikka olympialiikkeen kohtaama kritiikki tai epäkohdat sen toiminnassa eivät nousisikaan kovin usein esiin tutkimassani primaariaineistossa, on ne pidettävä mielessä tekstejä analysoitaessa. Kuten Ramón Spaaij toteaa artikkelissaan ”Olympic rings of peace? The Olympic movement, peacemaking and intercultural understanding”, skeptisyys muun muassa KOK:n rauhanmissiota kohtaan tulisi ymmärtää olympialaisiin liittyvän korruptoituneisuuden, elitismin, kaupallisuuden, eurosentrismin sekä ”liiallisen nationalismin” kontekstissa.⁵ Lisäksi kuten Dan Bousfield ja Jean Michel Montsion tuovat esiin artikkelissaan ”Transforming an international organization: norm confusion and the International Olympic Committee”, monet KOK:n arvoista ovat keskenään ristiriidassa sen pyrkiessä puolustamaan ”alkuperäisiä normejaan” sekä samanaikaisesti omaksumaan uusia arvoja, mikä on puolestaan johtanut ”normatiiviseen hämmennykseen” sen päätöksenteossa.⁶

Brian McCulloughin ja Timothy Kellisonin toimittamassa kirjassa *Routledge Handbook of Sport and Environment* käsitellään olympialasiten sekä yleisemminkin huippu-urheilun kestävyysliikkeen liittyviä ongelmia. Yannick Kluch ja kumppanit puolestaan esittävät artikkelissaan ”How does a ‘neutral’ rule become a systemic barrier to racial justice? Human rights activism, International Olympic Committee Rule 50, and the neutrality myth in racialized organizations”, että KOK on vedonnut urheilun neutraalisuuteen pyrkiessään välttämään ottamasta kantaa ihmisoikeuskysymyksiin.⁷ Ihmisoikeusrikkomuksia olympialaisten kontekstissa ollaan käsitelty myös Barbara J. Keysin toimittamassa kirjassa *The Ideals of Global Sport: From Peace to Human Rights*, jossa aihetta käsitellään muun muassa Pekingin ja Rio de Janeiron kesäolympialaisten sekä Sotšin talviolympialaisten näkökulmasta.

---

⁵ Spaaij 2012, 767.

⁶ Bousfield ja Montsion 2012, 827, 835.

⁷ Kluch et al. 2024, 641.

Kyseisessä teoksessa käsitellään myös muita arvoja, joiden toteutumista KOK väittää edistävänsä toiminnallaan, kuten rauhaa ja keskinäistä ymmärrystä sekä syrjinnänvastaisuutta. Keys ja Roland Burke, yksi toinen kirjan kirjoittajista, tulevat muun muassa siihen tulokseen, että KOK on ottanut ihmisoikeudet puheeksi ennemmin retorista syistä kuin todellisesta halusta puolustaa niitä. He perustelevat näkemyksensä sillä, että iskut sen maineeseen muun muassa korruptioskandaaleista ja olympialaisten järjestämiseen liittyvistä kuluista johtuen heikensivät KOK kykyä vastustaa ihmisoikeusjärjestöjen painostusta. Toisaalta KOK myös heidän mukaansa havaitsi kyseisten arvojen omaksumisen hyödylliseksi.⁸ Samanlaisen suhtautumisen voisi nähdä vaikuttaneen muun muassa myös sen kestävyyttä koskevan retoriikan taustalla.

Toinen esimerkki aiemmasta tutkimuksesta, jossa ollaan keskitytty KOK:n arvoihin, on Nicolas Lorgnierin ja kumppaneiden artikkeli ”Examining the influence of brand-based value congruity: do the values of the International Olympic Committee really matter?”. Tiivistettynä artikkelissa tutkitaan sitä, miten kuluttajan ja brändin arvojen yhtenevyys vaikuttaa asiakassuhteen laatuun. Tämä tapahtui toteuttamalla KOK:n arvoista kehitettyyn asteikkoon perustuvia kyselytutkimuksia ranskalaisissa ja yhdysvaltalaisissa yliopistoissa ennen Rion kesäolympialaisia sekä niiden jälkeen sekä myöhemmin vielä Yhdysvalloissa Pyeongchangin talviolympialaisten yhteydessä. Kyselytutkimuksissa vastaajia pyydettiin ensin arvioimaan omia urheiluun liittyviä arvojaan sekä sitten kuvailemaan käsityksiään toisaalta KOK:n arvoista, mutta myös suhtautumistaan KOK:hon muun muassa sitä kohtaan tuntemansa tyytyväisyyden ja luottamuksen perusteella.⁹

Kyseisen artikkelin tarkoitus ei ole kyseenalaistaa KOK:n valitsemien arvojen mielekkyyttä tai edes sitä, kuinka hyvin niiden toteutuminen on mahdollista KOK:n toiminnassa ja sen kautta. Päinvastoin artikkelin kirjoittajat haluavat tarjota kehittämäänsä asteikkoa yritysten ja järjestöjen käytettäväksi, jotta ne voisivat arvioida ja kehittää kuluttajien käsityksiä kyseisen tahon edustamista arvoista sekä siten vahvistaa heidän suhdettaan kyseiseen brändiin.¹⁰ Koen kuitenkin, että jo pelkästään kyseisten tutkimusten toteuttaminen on merkki siitä, että KOK:n kaltaisten tahojen arvoretoriikalla sekä siten myös sen tutkimisella on merkitystä. Lisäksi kyseinen tutkimus soittaa sen, että tiettyjen arvojen esiin tuomisesta voi olla hyötyä, sillä ne voivat vaikuttaa positiivisesti kuluttajien ja brändien väliseen suhteeseen.¹¹ Tämä taas osaltaan jo vastaa kysymykseen siitä, miksi KOK vetoaa tiettyihin arvoihin sekä väittää edistävänsä toiminnallaan niiden toteutumista.

---

⁸ Keys ja Burke 2019, 218–219.

⁹ Lorgnier et al. 2020, 74–75, 77–78, 83, 88.

¹⁰ Lorgnier et al. 2020, 91–92.

¹¹ Lorgnier et al. 2020, 73.

On tosin huomattava, että tutkimuksen toteutusaikana KOK ei välttämättä ollut yhtä kovan kritiikin kohteena kuin mitä se oli esimerkiksi Pekingin tai Sotšin olympialaisten aikaan, mikä on puolestaan saattanut vaikuttaa kyselytutkimusten perusteella saatuihin vastauksiin. Tietenkään edellä mainittujen olympialaisten aiheuttamat mainehaitat olympialiikkeelle eivät olleet tutkimuksen aikana vielä kadonneet, minkä lisäksi erityisesti Rion kesäolympialaiset saivat myös osakseen kritiikkiä. Jos kuitenkin Lorgnier kumppaneineen ovat oikeassa johtopäätöksensä suhteen, kannattaisi KOK:n kohtaamastaan kritiikistä huolimatta vedota puheissaan tiettyihin arvoihin ja pyrkiä vakuuttelemaan yleisölleen sitä, että ne olisivat todella saavutettavissa olympialiikkeen toiminnan avulla. Vaikka monet KOK:n väitteet arvoihinsa liittyen ovat kyseenalaistettavissa, ovat olympialaiset säilyttäneet vetovoimansa kaikesta kritiikistä huolimatta. Se missä määrin menestys voidaan liittää KOK:n arvo-retoriikkaan ei ole selvää, mutta Lorgnierin ja kumppaneiden tutkimus antaa siitä jotain viittaa.

Lisäksi kyseisten kyselytutkimusten pohjalta löytyi tietoa, joka on sittemmin osoittautunut merkillepantavaksi. Ranskassa toteutettujen kyselytutkimusten perusteella nimittäin selvisi, että kyselyyn vastanneet pitivät kuudesta kyselyssä mitatuista arvoista kestävyyttä KOK:ta ”vähiten edustavana”. Lorgnier ja kumppanit arvioivatkin, että KOK voisi lisätä sen osuutta brändikommunikoinnissaan muuttaakseen ihmisten käsityksiä olympialaisten kestävyyteen liittyen.¹² Kuten tutkimani primaariaineiston pohjalta käy ilmi, KOK on jatkanut ympäristöarvojen korostamista 2020-luvun puolella. Esimerkiksi Pariisin vuoden 2024 kesäolympialaisia käsittelevissä teksteissä KOK on tuonut paljon esiin kyseisten kisojen kestävyyteen liittyviä seikkoja.¹³ Vaikka päätös korostaa ympäristöarvoja perustui todennäköisesti ennemmin KOK:n yleiseen linjaan, kuten *OA2020*-ohjelmaan, kuin tietoon juuri ranskalaisten käsityksistä olympialiikkeen arvoihin liittyen, Lorgnierin ja kumppaneiden arvio osui kuitenkin oikeaan ympäristöarvojen korostamisen suhteen.

1.3 Metodologia

Ensisijaisena tutkimusmenetelmänäni primaariaineiston analysoimisessa käytän laadullista sisällönanalyysiä. Pohjaan ymmärrykseni sekä sovellukseni kyseisestä tutkimusmenetelmästä Jouni Tuomen ja Anneli Sarajärven teokseen *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Heidän mukaansa sisällön-

---

¹² Lorgnier et al. 2020, 92.

¹³ ”Paris 2024: raising the bar for more sustainable sporting events”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/paris-2024-raising-the-bar-for-more-sustainable-sporting-events>> [luettu 24.3.2025]; ”Paris 2024 on track to welcome the world and deliver an exceptional Games vision”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/paris-2024-on-track-to-welcome-the-world-and-deliver-an-exceptional-games-vision>> [luettu 24.3.2025].

analyysi on laadulliseen tutkimukseen soveltuva ”perusanalyysimenetelmä”, jota voidaan toisaalta pitää yksittäisenä metodina, mutta toisaalta myös ”väljänä teoreettisena kehyksenä”. Laadullisen tutkimuksen etenemistä he ovat kuvanneet seuraavasti: ensin päätetään, mikä tutkittavassa aineistossa kiinnostaa, minkä jälkeen aineisto käydään läpi merkiten ylös ne asiat, jotka sisältyvät kiinnostuksen kohteisiin, ja kootaan ne yhteen. Tämän jälkeen aineisto luokitellaan, teemoitellaan tai tyypitellään, ja lopuksi laaditaan niistä yhteenveto.¹⁴ Edellä kuvattuun kaavan perustuen olen edennyt primaariaineistoni jäsentelemisen ja analysoimisen suhteen seuraavanlaisesti.

Käytyäni alustavasti läpi valitsemani primaariaineiston sekä tutustuttuani aiempaan tutkimukseen KOK:n toimintaan ja olympialiikkeeseen liittyen tunnistin tietyt aiheet, joiden esiintymistä alkaisin tutkia KOK:n julkaisemissa teksteissä. Kyseisiin aiheisiin kuuluvat muun muassa olympismi sekä KOK:n muut arvot, olympialaisten poliittisuus sekä urheilijoiden rooli ja asema liikkeessä. Muun muassa Lorgnier ja kumppanit ovat tunnistaneet KOK:n arvokentän keskeisimmäksi fokukseksi sellaiset kokonaisuudet kuin ”urheilu kaikille” (engl. *Sport for all*), ”urheilu rauhan puolesta”, ”urheilu kehityksen puolesta”, ”naiset ja urheilu”, ”koulutus urheilun kautta” sekä ”kestävyys urheilussa”.¹⁵ Keys tuo taas esiin sen, kuinka kansainväliset urheilujärjestöt väittävät ”taistelevansa köyhyyttä vastaan, suojelevansa ympäristöä sekä edistävänsä ihmisoikeuksia”.¹⁶

Käytyäni primaariaineistoni läpi ensimmäisen kerran olin muodostanut yleiskuvan tutkimustehtäväni kannalta keskeisistä aiheista, minkä jälkeen aloin tarkentaa alustavia havaintojani. Olen käyttänyt aineiston analysoimisen tukena NVivo-ohjelmistoa, jolla koodasin arvoretoriset viittaukset omiin alakategorioihinsa. Kun primaariaineisto oli koodattu, oli vuorossa aineiston ”varsinainen analyysi” eli Tuomin ja Sarajärven esittämän kaavan mukaan luokittelu, teemoittelu tai tyypittely. Luokittelun ja teemoittelun ero on siinä, että kun luokittelussa tarkastellaan kuinka monta kertaa jokin tietty luokka esiintyy tutkittavassa aineistossa, teemoittelun tarkoitus on etsiä aineistosta teemoja ja sitten katsoa mitä kyseisistä teemoista on sanottu tai kirjoitettu.¹⁷ Oman lähestymistapani primaariaineistoa kohtaan hahmotan luokittelun ja teemoittelun välimuodoksi, sillä olen selvittänyt NVivon sananhaku-toiminnolla kuinka usein eri arvoja on mainittu, mutta ennen kaikkea olen keskittynyt analysoimaan siitä, mitä niistä on varsinaisesti sanottu. Osana analyysiäni liitin primaariaineistosta muodostamiani alakategorioita tiettyihin yläkategorioihin hahmottaakseni KOK:n arvoretoriikan kokonaisuutena.

---

¹⁴ Tuomi ja Sarajärvi 2009, 91–92.

¹⁵ Lorgnier et al. 2020, 90.

¹⁶ Keys 2019, 1.

¹⁷ Tuomi ja Sarajärvi 2009, 93.

Laadulliseen sisällönanalyysiin liittyy tosin sellainen haaste, että on toisinaan vaikea kontrolloida sitä, etteivät omat ennakkoluulot vaikuta primaariaineiston analysoimiseen. Ratkaisuksi tähän ongelmaan on ehdotettu muun muassa tutkijan ilmiöön liittyvien ennakkokäsitys avaamista.¹⁸ Oman tutkielmani kannalta keskeisimmät ennakkokäsitykset liittyvät siihen, miten oletan KOK:n todellisuudessa suhtautuvan arvoihin ja periaatteisiin, joita se väittää edistävänsä, sekä siihen, miksi se ylipäätään väittää edistävänsä niitä. Suhtautumiseni aiheeseen on tiivistetysti se, että liikkeen sisällä saattaa hyvin olla joitain henkilöitä, jotka aidosti pitävät kyseisiä arvoja tärkeinä ja ehkä aidosti myös uskovat KOK:n toiminnan edistävän niitä. Osa taas todennäköisesti suhtautua arvoihin sekä niiden esiin tuomiseen kyynisemmin, jolloin niiden tarkoituksiksi jää lähinnä imagon kohentaminen tai KOK:n kohtaamaan kritiikkiin vastaaminen.

Toisaalta KOK:n yksittäisten jäsenten suhtautumista järjestön arvoihin lienee melko turha pohtia sen syvällisemmin, sillä niiden tavoittaminen käyttämäni primaariaineiston pohjalta on käytännössä mahdotonta. Tämä on tosin hieman mutkikkaampaa mielipidekirjoitusten kohdalla. Vaikka voisikin olettaa, että mielipidekirjoituksissa ilmaistaisiin avoimesti ja rehellisesti omia näkemyksiä, voisi tässä tapauksessa myös tehdä sen oletuksen, ettei KOK julkaisisi kyseisiä tekstejä verkkosivuillaan, jos ne olisivat kriittisiä sitä kohtaan. Lisäksi suuri osa mielipiteiden kirjoittajista on joko KOK:n jäseniä tai muuten läheisessä suhteessa liikkeeseen, jolloin liikkeen esittäminen vain hyvässä valossa saattaa kuulua myös heidän omiin intresseihinsä. Tosin ei ole myöskään täysin mahdotonta, etteivätkö mielipiteiden kirjoittajat sittenkin ilmaisisi omia näkemyksiään rehellisesti.

Toinen KOK:n arvoihin liittyvä oletukseni on se, että niiden esiintuomisen perimmäinen tarkoitus on kuitenkin ennen kaikkea vaikuttaa yleisö olympialiikkeen tärkeydestä, eikä ainoastaan urheilun, vaan myös muun maailman kannalta. Jos KOK olisi itse todella sitä mieltä, että olympialaisissa olisi kyse vain urheilusta, ei se tuntisi tarvetta muiden arvojensa jatkuvaan esiin tuomiseen. Osa tästä tarpeesta liittyy nykyaikaisten olympialaisten historiaan toisaalta siinä mielessä, että olympialiikkeen perustaja Pierre de Coubertin (1863–1937) on korostanut tiettyjä arvoja kuten solidaarisuutta, reilua peliä sekä kunnioitusta muita kohtaan.¹⁹ Toisaalta KOK myös epäilemättä tiedostaa sen, että olympialaisten aikana ja ympärillä sattuneet kohut ovat vaikuttaneet negatiivisesti KOK:n maineeseen. KOK:n tarvitsee siis nähdä vaivaa maineensa parantamiseksi ja jotta ihmiset olisivat kaikista kisojen negatiivisista puolista huolimatta valmiit sitoutumaan niihin varsinkin, kun nykyään ei ole enää itsestään selvää, että kisojen järjestämistä voitaisiin jatkaa loputtomiin muun muassa ilmaston-

---

¹⁸ Tuomi ja Sarajärvi 2009, 96.

¹⁹ Spaaij 2012, 763.

muutoksen seurauksista johtuen. Jos taas kisat saadaan arvoretoriikan avulla näyttämään joltain itseään suuremmalta, ihmiskuntaa vaikeinakin aikoina yhdistävältä voimalta, niin KOK:n kannattaa ainakin väittää edustavansa kaikkea mahdollista hyveellistä, vaikkei sillä olisikaan todellista kykyä tavoittaa kyseisiä päämääriä. Toisin sanoen tähän sisältyy siis oletus siitä, että KOK toimii ennen kaikkea omien intressiensä mukaisesti.

Tutkiakseni KOK:n arvoretoriikkaa systemaattisesti sekä uskottavasti, olisi analyysini ja tulkintojeni hyvä perustua ainakin osittain sellaisiin menetelmiin, joita ollaan hyödynnetty aiemmin retoriikan tutkimisessa. Arja Jokisen kirjoittamassa kirjanluvussa ”Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen” retorinen analyysi määritellään tavaksi tutkia sitä, miten kielellisten prosessien kautta ”jotkin todellisuuden versiot pyritään saamaan vakuuttaviksi ja kannatettaviksi” sekä miten ihmiset saadaan sitoutumaan niihin. Retorisessa analyysissä tutkimuskohteena ei ole siis ”asioiden olemus sellaisenaan”, vaan se miten niistä argumentoidaan. Argumentoinnissa olennaista on puolestaan ”argumenttien kehittäminen” ja ”argumentointi ihmisten välisenä kommunikointina”. Argumentointi on siis sosiaalista toimintaa, joka tapahtuu aina jossain laajemmassa kontekstissa, jolloin argumentteja tulisi arvioida siitä näkökulmasta ”mihin keskusteluun ne ovat puheenvuoroja”.²⁰

Tutkielmassani hyödyntämäni primaariaineiston näkökulmasta yksittäiset ”puheenvuorot” ovat tosin helpommin hahmotettavissa kuin ”keskustelut”, joihin ne ovat vastauksia. Lisäksi niistä käy esiin käytännössä vain KOK:n omat ”puheenvuorot”. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö myös laajempia ”keskusteluja” olisi hahmotettavissa kyseisen aineiston pohjalta. Lisäksi tietyt piirteet KOK:n arvoretoriikassa ovat yhteydessä laajempiin yhteiskunnallisiin keskusteluihin, elleivät jopa tulleet osaksi sitä kyseisten keskusteluiden pohjalta. Olisi esimerkiksi vaikea hahmottaa miten KOK alkaisi yllättäen kiinnittämään huomiota ympäristöarvoihin ja kestävyys, ellei muu maailma olisi alkanut toimia samoin. Myös muita kuin KOK:n puheenvuoroja on toisinaan havaittavissa sen julkaisemissa teksteissä ainakin siinä määrin, missä se pyrkii puolustautumaan kohtaaltaan kritiikiltä. Jokinen toteaaakin, että argumentoinnissa on yleensä keskeisessä osassa oman position puolustaminen sekä vahvistaminen tai vastaavasti vastaposition heikentäminen sekä kritisoiminen.²¹

Tekemieni havaintojen perusteella KOK:n teksteissä keskitytään useimmiten sen omien positoiden vahvistamiseen, mutta myös vastakkaista lähestymistapaa on havaittavissa. Yhtenä esimerkkinä vastaposition heikentämiseen ja kritisoimiseen pyrkimisestä toimii ainakin Poundin kuvaukset Sääntö

---

²⁰ Jokinen 2016, 338–339.

²¹ Jokinen 2016, 339.

50:n kriitikkojen ”harhaanjohdetusta raivosta”.²² Esittämällä vastapuoli ylireagoivaksi pyritään sen esittämän kritiikki vaikuttamaan myös vähemmän uskottavalta. On tosin asia erikseen kuinka hyvin tällainen lähestymistapa toimii järjestön kohtaamaan kritiikkiin vastaamisessa. Tämän arvioiminen on myös olennaista, sillä argumentaation keskeisiin ulottuvuuksiin kuuluu myös niin sanottu puhuja-yleisösuhte, jossa yleisö pyritään sitouttamaan esitettyihin argumentteihin. Jokinen väittääkin, että ”argumentin vakuuttavuus rakentuu viime kädessä sen vastaanotossa”.²³

Puhuja-yleisösuhteen sekä argumenttien esittämiskontekstien hahmottaminen on siinä mielessä merkityksellistä, että niiden ymmärtämisen kautta myös KOK:n omat pyrkimykset ovat paremmin hahmotettavissa. Olettaen, että KOK:n tarkoitus on eri julkaisuillaan toisaalta informoida, mutta toisaalta myös vaikuttaa tekstiensä lukijoiden käsityksiin ja mielipiteisiin olympialiikkeeseen liittyen, on tämä jo itsessään vastaus kysymykseen, miksi KOK viittaa tiettyihin arvoihin teksteissään. Voi joko olettaa, että KOK puhuu muun muassa rauhasta tai ympäristöarvoista, koska se pitää niitä tärkeinä ja haluaa siksi edistää niitä toiminnallaan, tai sitten voi olettaa, että motiivi kyseisiin arvoihin viittaamisen taustalla on ennen kaikkea retorinen keino saada yleisö uskomaan KOK:n esittämiin argumentteihin muun muassa olympialaisten tärkeydestä.

Jokinen myös painottaa, että retorisia keinoja analysoitaessa on olennaista tarkastella sitä, mitä niiden käytöllä saadaan aikaan argumentaatioissa.²⁴ Jos siis havaitsen analysoimassani primaariaineistossa käytettävän retorisia keinoja, tulisi minun kiinnittää huomiota siihen, millaiseen vaikuttamiseen KOK kulloisessakin tekstissä pyrkii. KOK:n esittämien argumenttien uskottavuuden tai hyväksyttävyyden tärkeyden voisi nähdä korostuvan erityisesti silloin, kun se on kohdannut kritiikkiä. Toisaalta retoriikalla ei ole väliä vain niinä aikoina, jolloin KOK on kritiikin kohteena, vaan myös silloin kun tilanne on suhteellisen normaali tai jopa KOK:n kannalta suotuista. Oikeastaan juuri olympialiikkeen onnistumisiin sekä saavutuksiin vetoamisen uskoisi olevan helpoin tapa vakuuttaa yleisö esimerkiksi sen toiminnan kannatettavuudesta.

Aineistojeni ajallinen konteksti on sen verran tuore, että niiden taustalla vaikuttavia tekijöitä on helppo hahmottaa aikalaisnäkökulmasta. Toisaalta KOK:n toiminta on hyvä hahmottaa myös nykyhetkeä laajemmassa kontekstissa. Osa sen käyttämästä arvoretoriikasta on nimittäin ymmärrettävissä paremmin, jos tuntee olympialiikkeen menneisyyden sekä asiat, joista sitä ollaan vuosien varrella

---

²² ”Free Speech for Olympic Athletes”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/free-speech-for-olympic-athletes>> [luettu 12.12.2024].

²³ Jokinen 2016, 340.

²⁴ Jokinen 2016, 343–344.

kritisoitu. Muista KOK:n toimintaan liittyvistä konteksteista voisi mainita sen, että järjestö on olemassaolonsa ajan pysynyt pitkälti eurooppalaisten johtamana. Vaikka KOK onkin kansainvälinen sekä siten periaatteessa monikulttuurinen järjestö, on se käytännössä melko länsimaalainen, mikä saattaa myös osaltaan näkyä sen itselleen valikoimissa arvoissa.

2 KOK:n rakenne ja historiallinen tausta

KOK määrittelee itsensä ”olympialiikkeen ylimmäksi auktoriteetiksi” peruskirjassaan (engl. *Olympic Charter*), jossa järjestön tehtäväksi määritellään varmistaa olympialaisten säännöllinen järjestäminen, mutta toisaalta myös ”olympismin edistäminen” sekä ”olympialiikkeen johtaminen”. Olympialiike koostuu taas KOK:n ohella kaikista olympialaisten järjestämisen kannalta olennaisista tahoista kuten kansallisista olympiakomiteoista, kansainvälisistä lajiliitoista sekä kisojen järjestymistä varten perustettavista järjestelykomiteoista. Kansallisten olympiakomiteoiden tehtävänä on valita joukkue olympialaisiin sekä muun muassa edistää olympismia alueillaan. Kansainväliset lajiliitot ovat taas vastuussa edustamiensa urheilulajien käytännön toteutuksesta olympialaisissa, minkä lisäksi ne muun muassa määrittelevät lajikohtaiset valintakriteerit.²⁵

KOK itse muodostuu maksimissaan 115 jäsenestä, joista korkeintaan 70 on niin sanotusti itsenäisiä jäseniä, kun taas 15 jäsenen jäsenyys on sidottu heidän johtoasemaansa kansalliskomiteassa. Myös toisen 15 jäsenen jäsenyys on sidottu heidän johtoasemaansa kansainvälisessä lajiliitossa, minkä lisäksi jäsenistöön kuuluu vielä 15 urheilijan muodostama urheilijakomissio. Edellä mainituista vain urheilijakomission jäsenet valitaan demokraattisesti olympialaisiin osallistuvien urheilijoiden kesken pidettävien äänestysten kautta. Muutoin uusista jäsenistä äänestävät KOK:n nykyiset jäsenet. KOK kokoontuu kerran vuodessa järjestettävässä istunnossa, joiden aikana muun muassa valitaan tulevat kisakaupungit. Vuotuisten istuntojen ohella KOK:n johtoryhmä kokoontuu tyypillisesti neljä tai viisi kertaa vuodessa. KOK:n istuntojen sekä sen johtokunnan kokousten ohella järjestön toimintaa auttaa pyörittämään myös hallintohenkilöstö.²⁶

KOK perustettiin vuonna 1894 järjestetyn ”olympialaisten uudistamiseen” tarkoitetun kongressin yhteydessä eli kaksi vuotta ennen Ateenassa pidettyjä ensimmäisiä nykyaikaisia olympiakisoja.²⁷ Kisat pysyivät tosin melko vaatimattomina 1920-luvulle asti, kunnes niiden poliittinen merkitys alkoi

---

²⁵ Chappelet ja Kübler-Mabbott 2008, 5–6, 25–26, 52, 69.

²⁶ Chappelet ja Kübler-Mabbott 2008, 20–21, 23, 27.

²⁷ Chappelet ja Kübler-Mabbott 2008, 19.

kasvaa 1930-luvulla erityisesti Berliinin kesäolympialaisten myötä. Alan Tomlinson onkin arvioinut, että olympialaiset saavuttivat menestyksensä ennen kaikkea sen takia, että ne olivat hyödyllisiä ”poliittisten tarkoitusten sekä kansallisten kilpailujen artikuloinnissa”.²⁸ Toisen maailmansodan jälkeen olympialaisia hyödynnettiin kylmän sodan valtakamppailussa, minkä lisäksi kummatkin supervallat pyrkivät Toby C. Riderin mukaan tulkitsemaan olympismia itselleen hyödyllisellä tavalla. Neuvostoliitto väitti, että olympismiin kuuluva ajatus ”rauhanomaisesta internationalismista” oli verrattavassa kommunismin periaatteisiin, kun taas Yhdysvaltojen mukaan olympialaiset edustivat ”liberaalin demokratian puhtainta muotoa”.²⁹

Toinen tapa, jolla olympialaisia ollaan hyödynnetty kansainvälisessä politiikassa, on boikotoiminen. Esimerkiksi vuonna 1976 joukko afrikkalaisten valtioita päätyi boikotoimaan Montrealin kesäolympialaisia osana laajempaa kampanjaa Etelä-Afrikan *apartheid*-politiikkaa vastaan.³⁰ Myös neljä vuotta myöhemmin pidettyihin Moskovan kesäolympialaisiin liittyi Yhdysvaltain johtama boikotti, jolla vastustettiin Afganistanin miehitystä ja jonka seurauksena yli 60 maata jätti kyseiset kisat väliin. KOK oli myös huolissaan mahdollisesta vastaboikotista seuraavissa eli Los Angelesissa pidettävissä olympialaisissa, minkä takia järjestön silloinen puheenjohtaja Juan Antonio Samaranch yritti saada YK:n yleiskokousta hyväksymään julistuksen, jonka kautta hallitukset olisivat luvanneet olemaan boikotoimatta olympialaisia. Kuten Keys toteaa artikkelissaan ”Political Protection: The International Olympic Committee’s UN Diplomacy in the 1980s”, KOK yritti vastustaa kisojensa politisoimista kääntymällä ”maailman politisoiduimman järjestön” puoleen. Kyseinen hanke kuitenkin epäonnistui, minkä lisäksi KOK:n pelkäämä vastaboikotti toteutui vuoden 1984 kesäolympialaisissa.³¹

Kylmän sodan päätyttyä KOK lähestyi uudelleen valtioiden johtajia ja urheiluministereitä, tosin tällä kertaa saadakseen heiltä tukea niin sanotulle olympiarauhalle (engl. *Olympic Truce*), jonka se oli itse julistanut Barcelonan vuoden 1992 kesäolympialaisten yhteydessä. Seuraavana vuonna YK:n yleiskokouksessa hyväksyttiin päätöslauselman, jossa sen jäsenvaltioita kehoitettiin noudattamaan olympiarauhaa Lillehammerin vuoden 1994 talviolympialaisten ajan. Entisen Jugoslavian alueella käydyistä sodista huolimatta olympiarauhaa noudatettiin ainakin suurimmilta osin. Myös Naganon vuoden 1998 talviolympialaisten aikana olympiarauha piti huolimatta siitä, että kansainvälinen tilanne oli jännittynyt Irakin evättyä YK:n erityiskomission tarkistajilta pääsyn tiettyihin kohteisiin sekä Yhdysvaltojen alettua lähettää Persianlahdelle lisää sotavarusteita ja joukkoja. Kyseiselle

---

²⁸ Tomlinson 2005, 47–48, 51.

²⁹ Rider 2016, 7.

³⁰ Skinner 2019, 47–48, 59.

³¹ Keys 2017, 1161–1162.

kriisille löydettiin kuitenkin diplomaattinen ratkaisu olympiarauhan olleessa vielä voimassa Irakin myönnettyä erikoiskomissiolle pääsyn kaikkiin kohteisiin.³² Vaikkei KOK:lla ollut suoraa vaikutusta kriisin ratkeamiseen, Michał Marcin Kobierecki arvioi olympiarauhaprojektin kohottaneen KOK:n kansainvälistä ja diplomaattista statusta luoden samalla kuvaa olympialaisista rauhaa edistävänä tapahtumana.³³

Kyseinen kuva ja status ovat tosin sittemmin heikentyneet esimerkiksi Venäjän rikottua olympiarauhaa vuosien 2008, 2014 ja 2022 olympialaisten yhteydessä ensin Georgian sodan, sitten Krimin miehityksen ja lopulta Ukrainan sodan aloittamisen myötä. Tästä huolimatta KOK:n ja YK:n tekemä yhteistyö on vuosien varrella tiivistynyt muun muassa Unescon, YK:n ympäristöohjelman (UNEP) sekä Maailman terveysjärjestön (WHO) kanssa tehtyjen sopimusten kautta. Vuonna 2014 KOK onnistui myös saamaan YK:n jäsenvaltioilta kannatusta ”urheilun itsenäisyydelle ja autonomialle” sekä ”[KOK:n] missiolle olympialiikkeen johtamisessa” niiden hyväksyttyä päätöslauselman, joka liittyi urheilun rooliin kehityksen ja rauhan tavoittelemisessa. Kyseinen päätöslauselma ei tosin käytännössä ole kovinkaan sitova.³⁴

Toisaalta voi myös katsoa, että KOK:n tekemä yhteistyö YK:n kanssa on vaikuttanut arvoihin, joita se väittää omikseen. Vaikka tietyt arvot kuten rauha sekä urheilun voima on liitetty nykyaikaisiin olympialaisiin jo niiden alusta alkaen, esimerkiksi kestävyys ja sosiaalinen vastuullisuus ovat tulleet osaksi KOK:n arvoretoriikkaa vasta myöhemmin. Suurin osa sen kestävään kehityksiin liittyvistä tavoitteista on itse asiassa samoja kuin YK:n *Agenda 2030*:ssa. KOK väittääkin myötävaikuttavansa useampaan YK:n kestäväan kehityksen tavoitteista, minkä lisäksi se katsoo olympialiikkeen johtajana olevansa velvollinen varmistamaan, että muu urheilumaailma toimii samoin.³⁵ Toisaalta KOK:n arvoretoriikan taustalla voi nähdä vaikuttaneen myös yritysten yhteiskuntavastuuta (engl. *corporate social responsibility*) korostaneen trendin, josta on tullut myös osa urheilujärjestöjen toimintaa.³⁶

Yritysten yhteiskuntavastuuseen liittyy ajatus siitä, että taloudellisten ja laillisten velvoitteiden lisäksi yritykset ovat eettisesti vastuussa laajemmalle yhteiskunnalle esimerkiksi turvallisuuden, ympäristön sekä syrjinnänvastaisuuden osalta. Siihen voidaan katsoa liittyvän myös ajatus siitä, että yritysten ja muiden organisaatioiden selviytymiseen vaikuttaa yhteiskunnan niille antama hyväksyntä, jolloin niiden on kyettävä osoittamaan legitimiytensä sekä merkityksellisyytensä. Tällöin siis ”tiettyjen

---

³² Kobierecki 2023, 89–90, 93–94.

³³ Kobierecki 2023, 96.

³⁴ Keys 2017, 1172.

³⁵ Francois, Ferrand ja Bayle 2020, 150–152.

³⁶ Morrow 2012, 101.

(tavallisesti minimi-) sosiaalisten velvollisuuksien” täyttäminen toimisi edellytyksenä muun muassa organisaatioiden vakaudelle.³⁷ Myös Kalevi Heinilä on pohtinut urheilun legitimiuden merkitystä KOK:n toiminnassa. Hänen arvionsa mukaan urheilun menestys riippuu yhteiskunnan sille antaman legitimiuden tasosta, minkä vuoksi sen takaaminen kuuluu KOK:n sekä muidenkin lajiliittojen tärkeimpiin tehtäviin. Legitiimiuden varmistamiseen ei tosin riitä lakien ja normien noudattaminen, vaan urheilussa ja sen välityksellä tulisi myös edistää tiettyjä ihanteita sekä ”yhteistä hyvää”.³⁸

Lisäksi urheiluun on katsottu liittyvän tiettyjä ominaisuuksia, kuten sen medianäkyvyys sekä sen ”houkuttelevuus nuorille”, jotka ainakin teoriassa voisivat tehdä siitä tehokkaan tavan ”luoda tietoisuutta sosiaalisista ongelmista” tai peräti auttaa niiden ratkaisemisessa. Toisaalta kyseisten väitteiden tueksi ei ole olemassa kovin vakuuttavaa näyttöä, minkä lisäksi urheiluun liittyy myös sellaisia puolia, kuten huijaaminen ja korruptio, jotka pikemmin heikentävät sen potentiaalia yhteiskuntavastuullisuuden suhteen.³⁹ Yritysten yhteiskuntavastuu on kuitenkin KOK:n arvoretoriikan tarkastelemisen kannalta olennainen näkökulma muun muassa sen takia, että sen toimintaan vaikuttavat myös taloudelliset intressit.

Vuoden 1984 boikotista huolimatta Los Angelesin kesäolympialaiset olivat vähintään taloudellisessa mielessä menestyksekkäät, minkä lisäksi KOK:n TV-lähetysoikeuksista saamat tuotot lähestulkoon kolminkertaistuivat verrattuna Moskovan kesäolympialaisten lähetysoikeuksista saatuihin tuottoihin. Aiemmin lähetysoikeuksien neuvottelemisesta olivat vastanneet olympialaisten järjestelykomiteat, mutta Samaranchin tultua puheenjohtajaksi alkoi KOK itse hoitaa kyseistä tehtävää. Tämä olikin tarpeen, sillä järjestö oli tuohon aikaan vararikon partaalla.⁴⁰ Samaranch ei kuitenkaan nähnyt lähetysoikeuksien myynnistä saatujen varojen riittävän, minkä takia muun muassa olympiasymboleille hankittiin tekijänoikeudet. Toisaalta myös maailmanlaajuisen sponsoriohjelman (TOP) perustaminen auttoi varojen kerryttämisessä.⁴¹

TOP-ohjelman merkitys on vuosien mittaan kasvanut kasvamistaan: esimerkiksi, kun vuosina 1993–1996 KOK sai sen kautta 279 miljoonaa dollaria, vuosina 2013–2016 saatu summa oli jo 1 003 miljoonaa dollaria.⁴² Samaranchin uudistusten sekä Los Angelesin kesäolympialaisten taloudellisen menestyksekkyyden myötä 1970-luvun loppupuolella vähentynyt mielenkiinto kisojen järjestämistä

---

³⁷ Morrow 2012, 102–103.

³⁸ Heinilä 2004, 31, 33.

³⁹ Morrow 2012, 104–105, 113.

⁴⁰ Delpy Neirrotti 2020, 111, 113.

⁴¹ Wenn, Barney ja Martyn 2011, 8.

⁴² Fuchs ja Bodet 2020, 128.

kohtaan lähti taas nousuun. Kaupunkien välinen kilpailu kiihtyi niinkin kovaksi, että jotkut hakukomiteat alkoivat lahjoa KOK:n jäseniä saadakseen heidän äänensä. Samaranchia onkin kritisoitu muun muassa kisojen kaupallistamisen ja niiden skaalan paisuttamisen ohella nimenomaan hänen haluttomuudestaan hillitä KOK:n jäseniä, jotka pyrkivät hyötymään henkilökohtaisesti kisojen hakuprosessista. Lopulta tämä johti skandaaliin Salt Lake Citylle myönnettyjen talviolympialaisten hakuprosessissa.⁴³ Selvitäkseen kyseisestä skandaalin KOK muun muassa erotti useita jäseniään sekä sääti uuden säännön koskien sitä, millaisia lahjoja KOK:n jäsenten ja työntekijöiden sopii vastaanottaa.⁴⁴ Kyseiset toimet olivat KOK:lle välttämättömiä, sillä skandaali oli herättänyt huomiota maailmanlaajuisesti.

Yleisimmät kritiikin aiheet mediassa liittyivät toisaalta KOK:n jäsenten toimintaan, mutta toisaalta myös siihen, että KOK oli tiedostanut lahjomisen olemassaolon tekemättä asialle kuitenkaan mitään. Toimettomuus skandaalin jälkeen olisi hyvin voinut heikentää entisestään KOK:n mainetta, minkä lisäksi järjestöllä oli syytä pelätä sponsoreidensa reaktiota.⁴⁵ Stephen Wenn, Robert Barney ja Scott Martyn arvioivat skandaalia käsitelleen kirjansa lopussa, että muun muassa puheenjohtajuuden siirtyminen Samaranchilta Jacques Roggelle sekä Sydneyn kesäolympialaisten menestyksekkäisyys auttoivat KOK:n maineen palauttamisessa.⁴⁶ Ainakaan sen sponsorit eivät ole hylänneet sitä, kuten käy ilmi TOP-ohjelman tuottojen kasvusta. Toisaalta järjestöä on kritisoitu myös 2000-luvun puolella esimerkiksi sen myönnettyä olympialaiset Kiinalle maan ihmisoikeusrikkomuksista huolimatta.⁴⁷ KOK:lla on siis pidemmän aikaa ollut lähes jatkuva tarve reagoida siihen kohdistuneeseen kritiikkiin, mikä myös osaltaan näkyy sen harjoittamassa arvoretoriikassa.

3 Yleiskatsaus KOK:n arvoretoriikkaan 2020-luvulla

Käytyäni primaariaineiston läpi olen muodostanut seuraavanlaisen kategorisoinnin: liitin aluksi KOK:n arvoretoriikan kannalta merkitykselliset kohdat teksteistä eri alakategorioihin, jotka edustavat joko yksittäisiä arvoja ja niihin rinnastettavia elementtejä tai tiettyjä kohderyhmiä, joihin KOK pyrkii toiminnallaan vaikuttamaan. Tämän jälkeen liitin kyseiset alakategoriat ylempiin kategorioihin sen perusteella, minkä tulkitsen olevan niiden tarkoitus osana KOK:n arvoretoriikkaa eli toisin sanoin

---

⁴³ Wenn, Barney ja Martyn 2011, 12, 141–142.

⁴⁴ Nelson ja Cottrell 2016, 448–449.

⁴⁵ Wenn, Barney ja Martyn 2011, 39, 56.

⁴⁶ Wenn, Barney ja Martyn 2011, 144, 147.

⁴⁷ Wenn, Barney ja Martyn 2011, 159.

mihin KOK pyrkii tuodessaan kyseisiä arvoja esiin tai vedotessaan tiettyihin kohderyhmiin. On tosin todettava, että useat alakategorioista sijoittuvat useampaan yläkategoriaan ja monet niistä myös liittyvät vahvasti toisiinsa esimerkiksi sen perusteella, kuinka usein ne esiintyvät samanaikaisesti eri teksteissä. Eri kategorioihin kuuluvat ilmaisut on siis parempi hahmottaa osana verkostoa, joka muodostaa KOK:n arvoretoriikan kokonaisuudessaan.

Tarkemmin eriteltyinä alakategoriat siis jakautuvat kahteen tyyppiin: arvot, joihin KOK toistuvasti vetoaa ja joiden toteutumista se väittää edistävänsä liikkeensä sisällä tai sen toiminnan kautta, sekä kohderyhmiin, joihin se yrittää toiminnallaan vaikuttaa tai jotka ovat muuten keskeisessä osassa sen arvoretoriikkaa. Alakategoriat, jotka muodostuvat arvoista ovat seuraavanlaiset: ”KOK:n missio”, ”arvot ja olympismi”, ”urheilun voima”, ”rauha ja yhtenäisyys”, ”solidaarisuus”, ”kestävyys”, ”sukupuolten välinen tasa-arvo”, ”autonomia ja neutraalisuus”, ”ihmisoikeudet ja syrjinnänvastaisuus”, ”uskottavuus” sekä ”taloudellinen vakaus ja vastuullisuus”. Näiden lisäksi olen liittänyt primaariaineistossa esiintyviä ilmaisuja alakategoriaan ”poliittisuus”. Vaikkei poliittisuus kuulu KOK:n arvoihin, poliittisuuden ilmaantuminen osana sen arvoretoriikkaa on olennainen tutkimuskohde gradussani.

Olen muodostanut erikseen kategorian ”arvot ja olympismi” sillä perusteella, että toisinaan KOK viittaa suoraan siihen, että sillä on tiettyjä arvoja, joita se väittää edistävänsä. Myös alakategoria ”KOK:n missio” on muodostettu siksi, että toisinaan KOK suoraan omien sanojensa mukaan väittää pyrkivänsä toiminnallaan tiettyihin tavoitteisiin. Olympismi on de Coubertinin ajatuksiin perustuva ideologia, jolle annettiin vuonna 1990 ensimmäistä kertaa virallinen määritelmä eli noin sata vuotta KOK:n perustamisen jälkeen.⁴⁸ Kyseisen määritelmän mukaan olympismi on ”elämän filosofia”, jonka tavoitteena on urheilun avulla ”tukea ihmiskunnan harmonista kehitystä” ja ”edistää rauhanomaista yhteiskuntaa, joka pitää huolen ihmisarvon säilymisestä”. Lisäksi olympismiin liittyy ”hyvän esimerkin opetuksellinen arvo”.⁴⁹ Lisäksi Coubertiniin ja hänen ajatuksiinsa viitataan toisinaan KOK:n verkkosivuilla julkaistuissa teksteissä.

Viittaamalla perustajansa kirjoituksiin KOK pyrkii luomaan jatkuvuutta olympialiikkeen melko idealistisista lähtökohdista sen nykyhetkeen sekä siten vakuuttamaan yleisönsä siitä, että sen tavoite on aina ollut ja on edelleenkin tiettyjen arvojen edistäminen toiminnassaan sekä sen kautta. Tästä esimerkkinä toimii muun muassa KOK:n vuonna 2020 julkaisema lehdistötiedotus rasismien

---

⁴⁸ Chappelet ja 2008, 19, 25.

⁴⁹ ”Olympic Charter”. KOK:n verkkosivut. <<https://stillmed.olympics.com/media/Documents/International-Olympic-Committee/IOC-Publications/EN-Olympic-Charter.pdf>> [luettu 6.11.2024].

tuomitsemiseen liittyen. Sen lisäksi, että KOK väittää olympialaisten olevan ”voimakas globaali demonstraatio rasismia vastaan” sekä toteaa, että syrjinnänvastaisuus on kirjattu sen peruskirjaan, lehdistötiedotteessa hyödynnetään Coubertinin kirjoituksia. Siteeratassa tekstinpätkässä Coubertin väittää, ettei rauhaa ole saavutettavissa ennen kuin ”eri rotuja erottavista ennakkoluuloista” ollaan päästy eroon. Tämän saavuttamiseksi hän taas ehdottaa ”kaikkien maiden nuorten” tuomista yhteen urheilun merkeissä eli toisin sanoin olympialaisia.⁵⁰

On tosin huomattava, että ainakin Keysin mukaan Coubertin oli ilmaissut ajatuksensa olympismiin liittyen ”epäsystemaattisesti”, eikä kyseinen aate perustu mihinkään hänen kirjoittamaansa ”perustustekstiin”, vaan melko hajanaisiin kirjoituksiin. Hän muun muassa näki urheilun samanaikaisesti sekä ”armeijan valmiutta lisäävänä” että ”rauhanomaista internationalismia ja keskinäistä ymmärrystä edistävänä”.⁵¹ Alkuperistään huolimatta KOK on kuitenkin tehnyt olympismista ja sen edistämisestä ainakin muodollisesti missionsa kuten käy ilmi sen kirjaamisesta peruskirjaansa. Toisaalta Bousfield ja Montsion väittävät olympismin edustavan KOK:n ”moraalista johtajuutta”, mikä puolestaan liittyy siihen, että KOK valvoo muiden olympialiikkeeseen liittyviä toimijoita kuten kansainvälisten lajiliittojen sekä kansalliskomiteoiden toimintaa varmistaakseen tiettyjen arvojen noudattamisen.⁵²

Käydessäni läpi primaariaineistoani huomasin, ettei ”olympismi” terminä tullut vastaan kovin usein. NVivon sananhakutoiminnon avulla selvisikin, että kyseinen termi esiintyy aineistossa vain 92 kertaa, kun taas esimerkiksi ”arvot” mainitaan 277 kertaa. Olympismin sisältöön liittyvistä arvoista sellaiset termit kuten ”rauha” tai ”rauhanomainen” mainitaan yhteensä 462 kertaa. Vaikka olympismi onkin KOK:n itsensä mukaan olennainen osa olympialaisia, ei se kuitenkaan ole terminä kovinkaan keskeisessä osassa KOK:n arvoretoriikkaa. Sitä vastoin sen sisältämät ajatukset esimerkiksi urheilun voimasta ja rauhan edistämisestä ovat toistuvia teemoja. Voikin olla, että KOK:lle on hyödyllisempää puhua yksittäisistä arvoista olympismiin viittaamisen sijaan, sillä laajemmalle yleisölle kyseinen termi sisältöineen ei välttämättä aukea, kun taas muun muassa juuri ”urheilun voima” tai ”rauha” ovat merkitykseltään helpommin hahmotettavissa. Esimerkiksi ”solidaarisuus” mainitaan 349 kertaa, ”kestävyys” 130 kertaa, ”kestävä” 243 kertaa, ”kehitys” 309 kertaa, ”ilmasto” 227 kertaa, ”perintö” 182 kertaa, ”sukupuoli” 301 kertaa, ”inkluisio” 148 kertaa ja ”visio” 102 kertaa.

---

⁵⁰ ”Resolution of the IOC Executive Board with regard to racism and inclusion”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/resolution-of-the-ioc-executive-board-with-regard-to-racism-and-inclusion>> [luettu 18.1.2025].

⁵¹ Keys 2019, 5.

⁵² Bousfield ja Montsion 2012, 829.

Olen sisällyttänyt alakategoriaan ”kestävyys” sekä viittaukset ilmastonmuutoksen torjumiseen että kestävän kehityksen teemoihin liittyen. Alakategoriasta ”solidaarisuus” on puolestaan mainittava se, että vaikka KOK:n arvoretoriikassa toisinaan puhutaankin solidaarisuudesta niin sanotusti sanan varsinaisessa merkityksessä, solidaarisuus liittyy myös *Olympic Solidarity* –ohjelmaan (OS), jonka kautta KOK tukee muun muassa kansallisia olympiakomiteita rahallisesti esimerkiksi urheilijoille suunnattujen ohjelmien järjestämisessä.⁵³ Alakategoria ”autonomia ja neutraalisuus” viittaa taas KOK:n vaalimaan urheilun autonomiaan erityisesti politiikan suhteen sekä KOK:n omaksumaan poliittiseen neutraalisuuteen.

Arvoihin liittyvien alakategorioiden lisäksi koin aiheelliseksi muodostaa kategoriat myös neljälle kohderyhmälle, jotka nousevat toistuvasti esiin KOK:n teksteissä ja ovat sen harjoittaman arvoretoriikan kannalta keskeisessä asemassa. Periaatteessa KOK:n kohderyhmänä tai yleisönä voisi pitää koko maailmaa, mutta primaariaineistosta tekemieni havaintojen perusteella on olemassa tiettyjä ryhmiä, jotka korostuvat KOK:n arvoretoriikassa. Kohderyhmästä riippuen KOK pyrkii joko vaikuttamaan heihin esimerkiksi juuri vetoamalla arvoihinsa tai sitten kohderyhmästä on tehty olennainen osa kyseisten arvojen esittämistä. Kyseiset kohderyhmät ovat ”urheilijat”, ”kansainvälinen yhteisö ja poliitikot”, ”nuoret” sekä ”pakolaiset”.

KOK:n teksteissä määrällisesti eniten esiintyvä kohderyhmä on ”urheilijat”, mikä ei ole kovinkaan yllättävää olympialiikkeen kontekstissa. Toisista kohderyhmistä poiketen urheilijat eivät tosin ole varsinaisesti KOK:n vaikutuspyrkimysten kohde, vaan ainakin retorisella tasolla vaikuttamisen väline. Tarkoitin tällä sitä, että KOK toisaalta perustelee tiettyjä asioita vetoamalla urheilijoihin, mutta toisaalta heidät pyritään esittämään myös KOK:n arvoja ilmentäviksi. Toisin sanoen urheilijat esitetään KOK:n arvoretoriikassa sekä roolimalleina että tukemisen tai jopa suojelemisen kohteena. Toisaalta urheilijat eivät ole pelkästään passiivinen kohde KOK:n arvoretoriikassa, vaan heidät voi toisinaan nähdä myös aktiivisina toimijoina sen rakentamisessa. He ovat muun muassa kirjoittaneet mielipidekirjoituksia ja toisinaan heidän sanomisiinsa viitataan myös lehdistötiedotteissa.

Muista kohderyhmistä ”kansainvälinen yhteisö ja poliitikot” esiintyy toisaalta KOK:n arvoretoriikan kohteena, mutta toisaalta myös yhteistyökumppaneina tiettyjen arvojen toteutumisessa. Kategoriaan sisältyy sekä valtiojohtajia ja YK:n tapaisia kansainvälisiä järjestöjä että kansallis- ja paikallistason poliitikkoja, joiden kanssa KOK tekee yhteistyötä olympiakisoja järjestäessään. Vaikka KOK väittää olevansa poliittisesti neutraali järjestö, on se kuitenkin melko paljon tekemisissä poliitikkojen kanssa.

---

⁵³ ”Olympic Solidarity”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/olympic-solidarity>> [luettu 19.1.2025].

On myös huomion arvoista, että KOK:n jäseniin on lukeutunut sekä lukeutuu edelleen poliitikkoja.⁵⁴ Koen siis aiheelliseksi tarkastella tätä kategoriaa erityisesti siitä näkökulmasta, miten KOK:n pyrkimykset vaikuttaa kansainväliseen yhteisöön vaikuttavat sen poliittiseen neutraalisuuteen, mutta toisaalta myös miten sen läheisyys poliitikkoihin vaikuttaa urheilun ja olympialiikkeen autonomiaan.

Kolmas kohderyhmä eli ”nuorten” ovat olleet nykyaikaisten olympialaisten alusta alkaen keskeisessä osassa KOK:n arvoretoriikkaa.⁵⁵ Tämä näkyy muun muassa siten, että jokaisten olympialaisten päätteeksi ”maailman nuoret” kutsutaan kokoontumaan myös seuraaviin olympialaisiin.⁵⁶ Lisäksi KOK on järjestänyt tai tukenut nuorille suunnattujen ohjelmien järjestämistä, joissa usein korostuu olympismin mukaisten arvojen levittäminen. Muun muassa *Olympic Values Education Programme* -ohjelman kautta KOK on pyrkinyt esittelemään nuorille olympismin mukaisia arvoja kuten kunnioitusta ja ystävyyttä, jotta heistä tulisi ”aktiivisia, terveitä ja vastuullisia kansalaisia”.⁵⁷ Täten siis kohderyhmän ”nuoret” sekä alakategorian ”arvot ja olympismi” välille muodostuu yhtymäkohta.

Kohderyhmä ”pakolaiset” esiintyi taas usein samanaikaisesti sellaisten alakategorioiden kanssa kuin ”urheilun voima” ja ”solidaarisuus”. Lisäksi kohderyhmällä on melko paljon päällekkäisyyttä kohderyhmien ”urheilijat” ja ”nuoret” kanssa. Esimerkiksi pakolaisurheilijoilla on Rion kesäolympialaisista lähtien ollut olympialaisissa oma tiiminsä, joka KOK:n mukaan edustaa kaikkia maailman pakolaisia. Lisäksi KOK muun muassa toivoo pakolaistiimin osoittavan, että pakolaiset rikastuttavat yhteiskuntaa, mutta myös toimivan ”inklusion ja inspiraation symbolina” muille pakolaisille.⁵⁸ Toisaalta KOK myös korostaa urheilun merkitystä erityisesti nuorten pakolaisten hyvinvoinnin kannalta sekä väittää pyrkivänsä vahvistamaan sitä erilaisten urheilua hyödyntävien ohjelmien avulla.⁵⁹

---

⁵⁴ Parry ja Girginov 2004, 127.

⁵⁵ Lenskyj 2020, 121–122.

⁵⁶ ”IOC President’s speech – Paris 2024 Closing Ceremony”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-president-s-speech-paris-2024-closing-ceremony>> [luettu 21.1.2025]; ”IOC President’s speech – Beijing 2022 Closing Ceremony”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-president-s-speech-beijing-2022-closing-ceremony>> [luettu 21.1.2025]; ”IOC President’s speech – Tokyo 2020 Closing Ceremony”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-president-s-speech-tokyo-2020-closing-ceremony>> [luettu 21.1.2025].

⁵⁷ ”Olympic Values Education Programme launched in India with inaugural project in Odisha”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-values-education-programme-launched-in-india-with-inaugural-project-in-odisha>> [luettu 13.2.2025].

⁵⁸ ”Communiqué of the 13th Olympic Summit”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/communique-of-the-13th-olympic-summit>> [luettu 21.1.2025]; ”IOC launches “1 in 100 Million” to celebrate the hope and inspiration of the Refugee Olympic Team for Paris 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-launches-1-in-100-million-to-celebrate-the-hope-and-inspiration-of-the-refugee-olympic-team-for-paris-2024>> [luettu 21.1.2025].

⁵⁹ ”On World Refugee Day, the Olympic Refugee Foundation celebrates launch of new programme in Colombia”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/on-world-refugee-day-the-olympic-refugee-foundation-celebrates-launch-of-new-programme-in-colombia>> [luettu 25.2.2025].

Yläkategoriat, joihin alakategoriat jakautuvat, ovat puolestaan seuraavanlaiset: ”olympialiikkeen kykenevyys muuttua”, ”olympialiikkeen kykenevyys muuttaa maailmaa” sekä ”KOK:n toiminnan perusteleminen”. Yläkategoria ”olympialiikkeen kykenevyys muuttua” sisältää sellaiset viittaukset arvoihin, joilla KOK pyrkii vakuuttamaan yleisönsä siitä, että se on tehnyt töitä muuttaakseen omia toimimistapojansa sekä myös työskentelevänsä jatkuvasti kehittääkseen niitä edelleen. Kyseiseen yläkategoriaan liittyvät muun muassa alakategoriat ”kestävyys”, ”sukupuolten välinen tasa-arvo”, ”taloudellinen vakaus ja vastuullisuus” sekä ”uskottavuus”. Edellä mainituista alakategorioista ”kestävyys” ja ”sukupuolten välinen tasa-arvo” kuuluvat myös yläkategoriaan ”olympialiikkeen kykenevyys muuttaa maailmaa”. Kyseinen yläkategoria sisältää viittaukset sellaisiin arvoihin, joiden avulla KOK pyrkii vakuuttamaan yleisönsä olympialiikkeen kyvystä vaikuttaa positiivisesti muuhun maailmaan myös olympialaisia laajemmassa kontekstissa.

Kahden edellä mainitun alakategorian lisäksi kyseiseen yläkategoriaan kuuluvat muun muassa alakategoriat ”arvot ja olympismi”, ”KOK:n missio”, ”rauha ja yhtenäisyys”, ”solidaarisuus” sekä ”urheilun voima”. Lisäksi kohderyhmät, jotka liittyvät olennaisesti kyseiseen yläkategoriaan, ovat ”nuoret” sekä ”pakolaiset” muun muassa siinä mielessä, miten KOK väittää pyrkivänsä tukemaan erityisesti näitä ryhmiä. Myös ”urheilijat” on kyseisen yläkategorian kannalta keskeinen ryhmä siinä mielessä, että KOK pyrkii rakentamaan heistä kuvaa roolimalleina, jotka omalta osaltaan tukevat olympialiikkeen mukaisten arvojen levittämistä. Lisäksi kohderyhmä ”kansainvälinen yhteisö ja poliitikot” tulee esiin tässä yläkategoriassa, sillä tiettyjen arvojen kuten rauhan kohdalla KOK vetoaa tähän kyseiseen ryhmään.

Yläkategoriaan ”KOK:n toiminnan perusteleminen” olen taas sisällyttänyt muun muassa alakategoriat ”autonomia ja neutraalisuus”, ”ihmisoikeudet”, ”syrjinnänvastaisuus”, ”KOK:n missio”, ”solidaarisuus” sekä ”poliittisuus” ja kohderyhmät ”kansainvälinen yhteisö ja poliitikot” sekä ”urheilijat”. Olen koonnut kyseiseen yläkategoriaan sellaisia primaariaineistosta löytyviä kohtia, joissa KOK on muun muassa perustellut tekemiään päätöksiä tai ylläpitämiään käytäntöjä vetoamalla tiettyihin arvoihin kuten poliittiseen neutraaliuteensa ja urheilun autonomiaan tai urheilijoiden etujen puolustamiseen. Kyseiset tapaukset ovat tosin myös kohtia, joissa olympialaisten poliittisuus nousee esiin, kuten esimerkiksi Ukrainan urheiluyhteisön tukemisen sekä niin sanottujen yksittäisten neutraalien urheilijoiden kohdalla.

4 Olympialiikkeen kykenevyys muuttua

Tässä pääluvussa keskityn kuvaamaan sitä osaa KOK:n arvoretoriikasta, joka kuuluu yläkategoriaan ”olympialiikkeen kykenevyys muuttua” eli sellaisiin arvoihin, joiden KOK väittää toteutuvan sen omassa toiminnassaan tai joiden toteutumiseksi se väittää olevansa valmis muuttumaan. Olen jo viitannut *OA2020*:een ja *OA2020+5*:een, jotka ovat KOK:n itselleen asettamia kehitysohjelmaa, joista ensimmäinen alkoi vuonna 2014 ja joista toinen käytännössä jatkoi ensimmäistä sen tultua päätökseen vuonna 2020.⁶⁰ Päätymisensä jälkeenkin *OA2020* on edelleen pysynyt mukana KOK:n julkaisemissa teksteissä ja siihen viitataan erityisesti niissä yhteyksissä, joissa KOK pyrkii vakuuttamaan yleisönsä esimerkiksi siitä, että sen toiminta ja päätökset perustuvat tiettyihin arvoihin. Toisin sanoin *OA2020* sekä sitä seurannut *OA2020+5* ovat keskeisessä osassa KOK:n arvoretoriikkaa.

Voisi jopa sanoa, että kyseisiin ohjelmiin tiivistyy suurin osa arvoista, joita KOK väittää pitävänsä tärkeinä sekä edistävänsä toiminnassaan tai sen kautta. *OA2020*:lle onkin annettu motoksi ”muutu tai tule muutetuksi” ja siihen sisältyy ”40 erillistä, mutta toisiinsa liittyvää suositusta”, joiden ”tukipilareiksi” on valittu ”uskottavuus, kestävyys ja nuoret”. *OA2020*:n saavutuksiin KOK taas väittää kuuluvan muun muassa olympialaisten hakemisprosessin optimoiminen, sukupuolten välisen tasa-arvon lisääminen olympialaisissa, ”puhtaiden urheilijoiden” suojeleminen muun muassa dopingvalvontaa vahvistamalla, hyvät hallintotavat (engl. *good governance*), ”urheilun uskottavuuden” ja ”yhteiskunnallisen relevanssin” vahvistaminen, olympialiikkeen taloudellisen vakauden turvaaminen sekä hiilineutraalisuuden saavuttaminen.⁶¹ Useat edellä mainituista liittyvät analyysini perusteella muodostuneisiin alakategorioihin, mikä taas osaltaan vahvistaa sen, että KOK pitää kyseisten arvojen esiin tuomista tärkeänä.

Mottona ”muutu tai tule muutetuksi” kertoo kuitenkin jotain KOK:n motiiveista ryhtyä kyseisiin muutoksiin, sillä ajatukseen ”muuttumisesta tai muutetuksi tulemisesta” voisi nähdä sisältyvän pelon siitä, että KOK:lla olisi vastassaan jonkinlainen eksistentiaalinen uhka. Myös se, että ”uskottavuus” on valittu keskeiseksi teemaksi *OA2020*:ssa, lienee osoitus siitä, että KOK tiedostaa, ettei sen toimintaan olla oltu kovinkaan tyytyväisiä. Muun muassa vuoden 2002 talviolympialaisten isäntäkaupungin valintaan liittynyt korruptioskandaali on heikentänyt KOK:n toiminnan uskottavuutta, kun taas Sotšin vuoden 2014 talviolympialaisiin liittyneen doping-skandaalin tapaiset selkkaukset ovat

---

⁶⁰ ”IOC Executive Board proposes Olympic Agenda 2020+5 as the strategic roadmap to 2025”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-executive-board-proposes-olympic-agenda-2020-plus-5-as-the-strategic-roadmap-to-2025>> [luettu 27.1.2025].

⁶¹ ”Olympic Agenda 2020 drives progress and change”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-agenda-2020-drives-progress-and-change>> [luettu 27.1.2025].

puolestaan vieneet uskottavuutta KOK:n kyvyiltä estää vastaavanlaisia rikkomuksia tapahtumista olympialaisten ympärillä. Palauttaakseen uskottavuutensa KOK pyrkii siis vakuuttamaan yleisönsä siitä, että muun muassa juuri *OA2020* ja *OA2020+5* -ohjelmien avulla se on kykenevä muutokseen.

OA2020 mainitaan esimerkiksi vuonna 2023 julkaistussa Martin Fourcaden mielipidekirjoituksessa ”*Athletes are at the heart of our project*”. Fourcade toimi Pariisin vuoden 2024 kesäolympialaisten urheilijakomission puheenjohtajana, ja hänen kirjoittamaansa tekstiä voisi pitää pitkälti mainospuheena kyseisiä kisoja varten. Pariisin tarjoamien ”erinomaisten kilpailupaikkojen” hehkuttamisen lisäksi hän tuo tosin myös esiin *OA2020*:een liittyviä tavoitteita, jotka kisoja järjestettäessä tulnaisiin saavuttamaan. Fourcade muun muassa väittää, että kyseiset kisat olisivat ”urbaanimmat sekä nuorekkaammat kuin koskaan”.⁶² ”Nuoret” on yksi *OA2020*:n kolmesta ”tukipilarista”, jonka valinta liittyy siihen, että nuoret ovat olympialiikkeen alusta alkaen olleet yksi sen keskeisimmistä kohde-ryhmistä. Toisaalta valinnan taustalla saattoi vaikuttaa myös se, että olympialaiset olivat ainakin *OA2020*:n suunnitteluvaiheen aikoihin menettäneet ”relevanssiaan” nuorten keskuudessa.⁶³

”Nuorekkuuden” ja ”urbaanisuuden” korostamisen lisäksi Fourcade tuo mielipidekirjoituksessaan esiin sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisen, mikä on myös yksi *OA2020*:een kuuluneista tavoitteista. Fourcade korostaa muun muassa sitä, että Pariisin kesäolympialaiset tulisivat olemaan ensimmäiset olympialaiset, joihin osallistuu saman verran sekä mies- että naisurheilijoita. Hänen mukaansa tämä on taas osoitus siitä, että ”olympialaiset ovat paljon enemmän kuin urheilukilpailu”, ja että niissä on myös kyse tasa-arvosta.⁶⁴ Edellä kuvattu toimii myös esimerkkinä siitä, kuinka KOK pyrkii perustelemaan olympialiikkeen olemassaolon tärkeyttä liittämällä toimintaansa eri arvoja. Jos olympialaisissa olisi kyse urheilun lisäksi sellaisten arvojen kuin sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisestä, voidaan niiden järjestämistä perustella ja puolustaa kyseisiin arvoihin vetoamalla.

Lisäksi Fourcade nostaa mielipidekirjoituksessaan esiin kestävän kehityksen ja ilmastonmuutoksen torjumisen, jotka sukupuolten välisen tasa-arvon lisäämisen tavoin kuuluvat *OA2020*:n tavoitteisiin. Fourcade tuo muun muassa esiin sen, että noin 95 prosenttia Pariisin kesäolympialaisiin liittyvästä infrastruktuurista on joko tilapäistä tai jo olemassa olevaa.⁶⁵ Kyseisen väittämän merkitys ei tosin rajoitu pelkästään ympäristöarvojen korostamiseen, vaan se voidaan tulkita myös vastaukseksi

---

⁶² ”Olympic Agenda 2020 drives progress and change”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-agenda-2020-drives-progress-and-change>> [luettu 27.1.2025].

⁶³ Lenskyj 2020, 122.

⁶⁴ ”Athletes are at the heart of our project”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/athletes-are-at-the-heart-of-our-project>> [luettu 17.10.2024].

⁶⁵ ”Athletes are at the heart of our project”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/athletes-are-at-the-heart-of-our-project>> [luettu 17.10.2024].

olympialiikkeen kohtaamaan kritiikkiin niin sanottuihin ”valkoisiin elefanteihin” eli kisojen jälkeen tyhjilleen jääneisiin stadioneihin ja muihin suorituspaikkoihin liittyen.⁶⁶ Kestävyyden korostaminen osana KOK:n arvoretoriikkaa liittyy toisaalta myös siihen, että ilmastonmuutos voidaan nähdä kenties suurimpana yksittäisenä haasteena olympialaisten järjestämiselle ehkä jo lähitulevaisuudessa.

4.1 Kestävyys

2000-luvulla ilmastonmuutoksen aiheuttamat uhat sekä toimet, joilla niihin voitaisiin reagoida, ovat nousseet keskeisiksi teemoiksi useilla yhteiskunnan alueilla, eivätkä olympialaiset ole tämän suhteen poikkeus. Sen lisäksi, että ilmakehän lämpenemisellä on negatiivisia vaikutuksia kesä- sekä erityisesti talvilajien toteuttamiselle, olympialaisten järjestäminen itsessään aiheuttaa merkittäviä päästöjä. Tästä johtuen KOK:n on vakuutettava yleisönsä muun muassa siitä, että se pystyy muuttamaan toimintaansa kestävämpään suuntaan sekä vastaamaan ilmastonmuutoksen aiheuttamiin haasteisiin. Tässä saattaa hyvin olla kyse ennen kaikkea juuri retoriikasta tai niin sanotusti viherpesusta, mitä monet urheilujärjestöt ovat tehneet parantaakseen mainettaan ilman, että ne toteuttaisivat välttämättä yhtäkään esittämistään muutoksista.⁶⁷ Sen voi ainakin sanoa, että ”kestävyys” on toistuvasti esiintyvä alakategoria KOK:n arvoretoriikassa.

KOK:n aktivoitumisen kisojensa kestävyys suhteen voidaan katsoa alkaneen Albertvillen vuoden 1992 talviolympialaisten myötä. Ennen kisoja mediassa oltiin käsitelty laajasti niiden aiheuttamia ympäristötuhoja, minkä jälkeen KOK:n oli korjattava mainettaan. Seuraavien talviolympialaisten eli Lillehammerin vuoden 1994 kisojen suunnittelussa ympäristöseikat otettiin huomioon paremmin. Ympäristön huomioiminen tulikin keskeiseksi osaksi olympialaisten hakuprosessia, mutta sen sijaan, että KOK olisi asettanut tiettyjä standardeja tai tavoitteita, jäi niiden määrittelemine hakija-kaupungeille, jotka ovat kilpailleet keskenään kunnianhimoisilla ympäristöstrategioilla.⁶⁸ Tämän seurauksena kisa toisensa jälkeen on julistautunut ”vihreimmäksi ikinä” samaan aikaan, kun suurin osa 2000-luvun puolella järjestetyistä olympialaisista on aiheuttanut merkittäviä päästöjä sekä turmellut ympäristöjä ja maisemia.⁶⁹

---

⁶⁶ Tomlinson 2014, 143; Lenskyj 2020, 72.

⁶⁷ Johnson ja Ali 2018, 320.

⁶⁸ Johnson ja Ali 2018, 322.

⁶⁹ Boykoff 2017, 184–187.

OA2020:n myötä KOK on lisännyt kestävyysvaatimuksia sekä hakuprosessiin että kisakaupunkisopimukseen. Tämäkään ei tosin välttämättä riitä muuttamaan tilannetta, sillä kyseiset vaatimukset eivät ole selvästi määriteltyjä, eikä KOK:lla ole kovinkaan tehokkaita tapoja sanktoida isäntäkaupunkeja niiden rikkomisesta lukuun ottamatta kisakaupunkisopimuksen purkamista, mikä ei taas olisi KOK:lle itselleen suotavaa.⁷⁰ Olympialaisten kestävyyttä ollaan myös kritisoitu muun muassa siitä näkökulmasta, ettei kisojen jälkeen niiden kestävyyteen enää kiinnitetä huomiota. Esimerkiksi Pekingin kesäolympialaisten yhteydessä maan hallitus ryhtyi toimiin ilman laadun parantamiseksi, mutta kisojen jälkeen kyseisistä toimista luovuttiin, jolloin ilmansaasteet palasivat entiselle tasolle.⁷¹ Muun muassa edellisten seikkojen valossa syytökset viherpesusta vaikuttavat paikkansapitäviltä.

KOK:n alettua kiinnittää enemmän huomiota ympäristöseikkoihin, tuli ”kestävän kehityksen” ohella myös termistä ”perintö” osa sen arvoretoriikkaa.⁷² ”Perinnölle” (kuten monelle muullekaan KOK:n arvolle) ei ole olemassa mitään selvää määritelmää, mutta sen on katsottu voivan tarkoittaa joko jotain fyysistä kuten infrastruktuuria tai esimerkiksi olympialaisten järjestämisen myötä kasvanutta turismia ja työllisyyttä tai kisakaupungin maineen paranemista. Käytännössä ”perintöön” vetoamalla ollaan pyritty osoittamaan, että kisoista olisi jotain hyötyä myös niitä järjestäneille kaupungeille ja maille, sekä oikeuttamaan julkisten varojen käyttämistä pysyvään tai tilapäiseen infrastruktuuriin.⁷³ On tosin hyvä pitää mielessä, että infrastruktuurin, majoitusten tai urheilutilojen rakentamiseen investoiminen tavallisesti tekee olympialaisten järjestämisestä kalliimpaa kuin sellaisissa tapauksissa, joissa kulut liittyvät lähinnä kisojen organisoimiseen ja toteuttamiseen.⁷⁴

Lisäksi sellaiset hyödyt kuin kasvanut turismi eivät ympäristön näkökulmasta ole positiivinen asia. Suuri määrä kisaturisteja tarkoittaa suurta määrää ennen kaikkea lentoliikenteestä koituvia päästöjä, joiden voi katsoa kasvattavan olympialaisten tuottamaa hiilijalanjälkeä. Urheilijoiden matkustaminen nostetaan puolestaan esiin KOK:n urheilijakomission jäsen Oluseyi Smithin mielipidekirjoituksessa ”Sustainability in sport will take sacrifices”, jossa hän muun muassa toteaa, etteivät urheilijat pysty ”täysin välttämään matkustamista”, kun kisoja järjestetään ympäri maailmaa.⁷⁵ Vaikka tämä onkin olympialaisia laajempi ongelma, joka koskee kaikkea huippu-urheilua, urheilijoiden on käytännössä osallistuttava muihinkin kilpailuihin, jotta he pääsisivät lopulta olympialaisiin. Tällöin myös niihin

---

⁷⁰ Geeraert ja Gauthier 2018, 17, 24, 26.

⁷¹ Boykoff 2017, 184–185.

⁷² Tomlinson 2014, 139.

⁷³ Gratton ja Preuss 2008, 1922–1923.

⁷⁴ Preuss, Andreff ja Weitzmann 2019, 19.

⁷⁵ ”Sustainability in sport will take sacrifices”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/sustainability-in-sport-will-take-sacrifices>> [luettu 21.10.2024].

matkustamisesta koituvien päästöjen voitaisiin katsoa liittyvän välillisesti olympialaisista koituviin päästöihin, tosin pidemmällä aikavälillä sekä kyseisiä kisoja itseään laajemmassa kontekstissa.

Steve Wilsonin mielipidekirjoituksessa ”The heat is on” käsitellään puolestaan ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä erityisesti talviolympialaisten järjestämisen näkökulmasta. Kyseisessä tekstissä tuodaan esiin muun muassa se, että kohonneista lämpötiloista johtuneet häiriöt lunta vaativien lajien järjestämisessä ovat johtaneet siihen, että talviolympialaisissa ollaan jouduttu käyttämään tekolunta, minkä luominen puolestaan vaatii vettä ja energiaa eli toisin sanoen kuluttaa resursseja. Toinen talviolympialaisten kannalta huolestuttava seikka on myös se, että tutkimusten mukaan tämän vuosisadan puoliväliin mennessä saattaa olla jäljellä enää noin tusina maata, joiden alueella talviolympialaisia voitaisiin ylipäätään järjestää.⁷⁶ Mutta kuten kyseisen mielipidekirjoituksen pohjalta käy ilmi, KOK ei ole ainakaan toistaiseksi valmis lopettamaan talviolympialaisten järjestämistä. Päinvastoin se pitää tavoitteenaan varmistaa, että talviolympialaisia voidaan pitää tulevaisuudessakin.

Kyseisessä mielipidekirjoituksessa tuodaan myös esiin mahdollisia keinoja kisojen kestävyiden sekä kustannustehokkuuden lisäämiseksi kuten niiden hajauttaminen laajemmalle alueelle tai pysyvien isäntämaiden valitseminen.⁷⁷ Ilmastonmuutos ei siis ole aihe, josta KOK puhuu esimerkiksi vain vaikuttaakseen vastuulliselta toimijalta, vaan koska se on myös konkreettinen uhka erityisesti talviolympialaisten järjestämiselle lähitulevaisuudessa sekä siten koko olympialiikkeen olemassaololle. KOK:n toiminnan kestävyttä kommentoi myös KOK:n jäsen Monacon prinssi Albert II mielipidekirjoituksessaan ”Paris 2024: raising the bar for more sustainable sporting events”, jossa hän muun muassa kuvailee olympialaisten aiheuttamaa hiilijalanjälkeä ”validiksi huolenaiheeksi, joka pitää käsitellä”. Toisaalta Albert II väittää olympialaisten toimivan ”kestävien ratkaisujen hautomona”, josta muu urheilumaailma voisi ottaa mallia.⁷⁸

Tämä tulee esiin myös Smithin mielipidekirjoituksessa, jossa hän kehuu KOK:n tekemää ”hyvää työtä kestävyiden johtamisessa urheilussa”. Tosin konkreettisena esimerkkinä tästä työstä hän tuo esiin vain niin sanotun *Olympic Forest* –projektin, joka kautta tapahtuva päästöjen kompensoiminen ei hänen mielestään ole ”täydellinen ratkaisu”, muttei myöskään ”mahdoton ratkaisu”.⁷⁹ Kyseinen projekti on KOK:n kontribuutio YK:n *Great Green Wall* –nimiseen hankkeeseen, jonka perusideana

---

⁷⁶ ”The heat is on”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/the-heat-is-on>> [luettu 18.10.2024].

⁷⁷ ”The heat is on”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/the-heat-is-on>> [luettu 18.10.2024].

⁷⁸ ”Paris 2024: raising the bar for more sustainable sporting events”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/paris-2024-raising-the-bar-for-more-sustainable-sporting-events>> [luettu 17.10.2024].

⁷⁹ ”Sustainability in sport will take sacrifices”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/sustainability-in-sport-will-take-sacrifices>> [luettu 21.10.2024].

on sitoa hiiltä ilmakehästä istuttamalla puita Sahelin alueelle Afrikassa. Kyseinen projekti tuodaan esiin melko usein KOK:n kestävyysliikkeen liittyvissä kirjoituksissa, joissa myös korostetaan KOK:n itselleen ottamaa roolia urheilumaailman johtamisessa kohti kestävämpää suuntaa.⁸⁰ Muun muassa tämän perusteella vaikuttaisi taas siltä, ettei KOK:lle riitä pelkästään oman toimintansa kestävyysliikkeen parantaminen, vaan se pyrkii myös rakentamaan itsestään vaikutelmaa uranuurtajana kestävämmän huippu-urheilun alalla.

KOK:n julkaisemissa teksteissä korostuu siis ajatus siitä, että olympialiike on kykenevä ratkaisemaan kohtaamiaan ongelmia, kuten tässä tapauksessa ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit olympialaisten jatkuvuudelle sekä toisaalta olympialaisista aiheutuvat haitat ympäristölle. Tämän voisi puolestaan nähdä osana KOK:n laajempaa pyrkimystä puolustautua kohtaamaansa kritiikkiä vastaan tai jopa oikeuttaa jatkuvaa olemassaoloaan maailmassa, jossa olympialaisten kaltaisten massatapahtumien järjestäminen on muuttumassa haastavammaksi sekä monessa mielessä kalliimmaksi. Säilyttääkseen uskottavuutensa KOK on tasapainoteltava toisaalta ilmastonmuutoksen vakavuuden, mutta toisaalta oman kykenevyytensä välillä. Sen takia KOK toisaalta kutsuu hiilijalanjälkeään ”validiksi huolenaiheeksi”, mutta toisaalta väittää pystyvänsä tarjoamaan ”ratkaisun”, joka ei ainakaan sen omasta mielestä ole ”mahdoton”. Ottaen tosin huomioon KOK:n rajallinen kyky varmistaa edes sen omien kisojen kestävyyttä varsinkaan pidemmällä aikavälillä, ovat erityisesti sen väitteet urheilumaailman johtamisesta kestävämpään suuntaan melko heikosti peruteltuja.

4.2 Sukupuolten välinen tasa-arvo

Toinen arvoihin liittyvä aihe, joka korostuu KOK:n kirjoituksissa, on sukupuolten välinen tasa-arvo ja sen edistäminen. Aihe nousee esiin muun muassa Anita DeFrantzin mielipidekirjoituksessa ”It was one of those moments that changed the world”, jossa hän muistelee vuonna 1995 pidettyä *The Fourth World Conference on Women* –konferenssia, jonka myötä urheilun ”elintärkeä rooli – naisten ja tyttöjen edistymiselle ja voimaantumiselle” tunnustettiin. DeFrantz luonnehtii kyseistä konferenssia ”yhdeksi niistä hetkistä, jotka muuttivat maailmaa” sekä toteaa olevansa ”hyvin ylpeä, että KOK oli

---

⁸⁰ ”IOC welcomes admission as observer organisation to UN Climate Change”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-welcomes-admission-as-observer-organisation-to-un-climate-change>> [luettu 3.3.2025]; ”IOC reveals details of its “Olympic Forest” project”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-reveals-details-of-its-olympic-forest-project>> [luettu 3.3.2025]; ”Olympic Forest growing as symbolic tree planted by IOC President Bach in Senegal”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-forest-growing-as-symbolic-tree-planted-by-ioc-president-bach-in-senegal>> [luettu 3.3.2025].

osa sitä”.⁸¹ Ylpeys nousee esiin myös KOK:n johtokunnan jäsen sekä Marokon parlamentin entisen jäsen⁸² Nawal El Moutawakelin mielipidekirjoituksessa ”Women will make history at Paris 2024”, jossa hän kutsuu Pariisin kesäolympialaisia ”ylpeäksi hetkeksi olympialiikkeelle” sekä ”huipuksi strategiselle sitoutumisellemme sukupuolten väliseen tasa-arvoon”.⁸³

Sana ”strateginen” viittaa varmaankin siihen, että sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen on osa KOK:n laajempaa strategiaa *OA2020*:n kautta. Toisaalta ”strateginen sitoutuminen” kuulostaa myös valinnalta, jonka tiedetään olevan potentiaalisesti hyödyllinen, kuten se on mahdollisesti ollut KOK:n imagon kannalta. Joka tapauksessa El Moutawakel tuo mielipidekirjoituksessaan esiin keinoja, joiden avulla KOK on pyrkinyt edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa. Näihin kuuluu muun muassa osallistujamaiden joukkueiden ”aktiivinen kannustaminen” valitsemaan sekä nais- että miespuolisen lipunkantajan avajaisseremoniaa varten. Tämän lisäksi El Moutawakel mainitsee sen, että Pariisin kesäolympialaisissa saavutettaisiin ”haluttu 50:50 suhde” sukupuolten välillä.⁸⁴ ”Haluttu 50:50 suhde” nais- ja miesurheilijoiden välillä on suoraviivaisuudessaan hyödyllinen tavoite, sillä sen saavutettuun KOK voi vähintään väittää saavuttaneensa sukupuolten välisen tasa-arvon kisoissaan. Lisäksi nais- sekä miespuolisen urheilijan kutsuminen kustakin maajoukkueesta lipunkantajiksi on symbolisesti näyttävää, ja sen avulla voidaan viestiä yleisölle kuvaa KOK:n edistyksellisyyttä.

Toisaalta DeFrantz väittää, että ”jotkut olivat vihaisia” KOK:lle, kun he eivät kyenneet ”välittömästi muuttamaan asioita taikasauvaamme heilauttamalla”.⁸⁵ Kyseinen kommentti kuten myös sukupuolten välinen tasa-arvo kokonaisuudessaan nykyaikaisten olympialaisten kontekstissa on ymmärrettävissä parhaiten olympialiikkeen historian kautta. Naiset ovat saaneet osallistua olympialaisiin vuodesta 1900 lähtien, mikä siis tarkoittaa, että sukupuolten välisen tasa-arvon, tai vähintään ”50:50 suhteen”, saavuttamiseen meni yli 120 vuotta. Muun muassa Susan J. Bandy on kuvaillut naisurheilijoiden osallistumisen hyväksymisen tapahtuneen asteittain, minkä lisäksi hän väittää, että KOK itse on suhtautunut tähän prosessiin ”vastentahtoisesti” sen pyrkiessä pitkään esimerkiksi rajoittamaan lajeja, joihin naisten sallittiin osallistua. Hän myös väittää KOK:n ryhtyneen muutoksiin 1990-luvulla

---

⁸¹ ”It was one of those moments that changed the world”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/anita-defrantz-it-was-one-of-those-moments-that-changed-the-world>> [luettu 30.10.2024].

⁸² ”Mrs Nawal EL MOUTAWAKEL”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/mrs-nawal-el-moutawakel>> [luettu 25.3.2025].

⁸³ ”Women will make history at Paris 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/women-will-make-history-at-paris-2024>> [luettu 30.10.2024].

⁸⁴ ”Women will make history at Paris 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/women-will-make-history-at-paris-2024>> [luettu 30.10.2024].

⁸⁵ ”It was one of those moments that changed the world”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/anita-defrantz-it-was-one-of-those-moments-that-changed-the-world>> [luettu 12.12.2024].

lisätäkseen naisten osallistumista hallintoonsa vasta ulkoisten ryhmien painostuksesta johtuen.⁸⁶ DeFrantzin arvio vuonna 1995 pidetyn konferenssin merkityksestä kuitenkin korostaa KOK:n roolia sukupuolten välisen tasa-arvon lisäämisessä.

KOK:lle onkin retorisessa mielessä paras esittää itsensä uranuurtajaksi myös tämän asian suhteen, minkä lisäksi se on pyrkinyt rakentamaan itselleen johtoasemaa kestävyiden edistämisen tavoin myös sukupuolten välisen tasa-arvon edistämässä olympialiikkeen keskuudessa. DeFrantz tuokin esiin kuinka KOK on ”rohkaissut” kansallisia olympiakomiteita sekä kansainvälisiä lajiliittoja ”kehittämään naisten läsnäoloa urheilussa”.⁸⁷ KOK tosin myös väittää, että sillä on vielä jonkin verran tekemistä sukupuolten välisen tasa-arvon saavuttamisen suhteen. El Moutawakel tuo esiin muun muassa tarpeen lisätä olympialaistasoisten naisvalmentajien määrää, kun taas DeFrantz ihmettelee, miksei naisten urheilua käsitellä mediassa yhtä paljon vuoden muina viikkoina kuin olympialaisten aikana.⁸⁸ Kyseiset seikat eivät tosin ole suoraan riippuvaisia KOK:n omista päätöksistä toisin kuin esimerkiksi se, kuinka monta mies- tai naispuolista urheilijaa sen kisoihin saa osallistua. Täten myös väitteet KOK:n johtoasemasta sukupuolten välisen tasa-arvon edistämässä jokseenkin heikkenevät.

DeFrantz tosin väittää, että urheilulla voisi olla suurempikin merkitys sukupuolten välisen tasa-arvon saavuttamisen suhteen, sillä hänen mukaansa mahdollisuus urheilla on jokaisen ihmisen ”syntymäoikeus” ja ”tärkeä askel lasten kehityksessä”, jolloin olisi ”suuri tappio”, jos tytöt eivät saisi urheilla.⁸⁹ Väite on epäilemättä tarkoitettu saamaan KOK:n toiminta sekä urheilu ylipäättään vaikuttamaan koko yhteiskunnan oikeudenmukaisuuden kannalta tärkeäksi. Urheilun merkittävydestä voidaan esittää monenlaisia argumentteja, mutta olympialaisten tarpeellisuutta tällä on vaikea perustella, kun ottaa huomioon, ettei suurin osa nais- eikä miesurheilijoista lopulta pääse osallistumaan kyseisiin kisoihin. DeFrantz tätä vasoin esittää mielipidekirjoituksessaan ajatuksen siitä, että kun olympialaisten lopussa esitetään kutsu ”maailman nuorille”, ei sitä osoiteta ainoastaan pojille tai miehille.⁹⁰ Vaikka kutsun tulkitseminen koskemaan kaikkia nuoria, eli myös nuoria naisia, on KOK:n nykyisten periaatteiden

---

⁸⁶ Bandy 2010, 50, 52–53, 55.

⁸⁷ ”It was one of those moments that changed the world”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/anita-defrantz-it-was-one-of-those-moments-that-changed-the-world>> [luettu 30.10.2024].

⁸⁸ ”Women will make history at Paris 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/women-will-make-history-at-paris-2024>> [luettu 30.10.2024].; ”It was one of those moments that changed the world”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/anita-defrantz-it-was-one-of-those-moments-that-changed-the-world>> [luettu 30.10.2024].

⁸⁹ ”It was one of those moments that changed the world”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/anita-defrantz-it-was-one-of-those-moments-that-changed-the-world>> [luettu 30.10.2024].

⁹⁰ ”It was one of those moments that changed the world”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/anita-defrantz-it-was-one-of-those-moments-that-changed-the-world>> [luettu 30.10.2024].

mukaista, ei se vastaa esimerkiksi de Coubertinin naisia koskevia käsityksiä. Hän ei nimittäin nähnyt kilpaurheilua naisille sopivaksi aktiviteetiksi, ja hän käyttikin vaikutusvaltaansa rajoittaakseen heidän osallistumismahdollisuuksiaan. Syy miksi naiset saivat silti osallistua olympialaisiin vuodesta 1900 lähtien johtui paikallisen järjestelykomiteoiden päätöksistä eikä KOK:n suostumuksesta.⁹¹

Urheilun liittäminen perusoikeuksiin esiintyy myös Afganistania olympialaisissa edustaneen KOK:n jäsen Samira Asgharin heinäkuussa 2024 julkaistussa mielipidekirjoituksessa ”As Paris Olympics open, don’t forget Afghan women and girls”. Asghari kuvailee kuinka ennen talibanin paluuta valtaan urheilusta tuli naisille ”väline edistää” heidän oikeuksiaan. Lisäksi hän väittää, että afgaaninaisten osallistuminen Pariisiin kesäolympialaisiin on osoitus siitä, ettei taliban ole ”onnistunut murskaamaan naisten urheilua tai naisten henkiä”.⁹² KOK:n muihin sukupuolten välistä tasa-arvoa käsitteleviin sekä oikeastaan moniin muihinkin sen julkaisemiin teksteihin verrattuna kyseinen kirjoitus on kuitenkin siinä mielessä poikkeuksellinen, että siinä otetaan vahvasti kantaa olympialiikkeen ulkopuolisen tahon toimiin eli tässä tapauksessa talibanin tekemiin rajoituksiin naisten oikeuksissa Afganistanissa. Kyseinen mielipidekirjoitus luo täten myös yhtymäkohdan alakategoriaan ”poliittisuus”. Vaikka KOK väittää olevansa poliittisesti neutraali järjestö, näkee se ainakin tässä tapauksessa aiheelliseksi esittää mielipiteitä taliban-hallinnon toimista.

Se, miksi KOK päätti julkaista verkkosivuillaan mielipidekirjoituksen nimenomaan Afganistanin naisten tilanteeseen liittyen Pariisin kesäolympialaisten alla liittynee muissakin sen julkaisemissa teksteissä esiintyvään ajatukseen kyseisistä kisoista sukupuolten välisen tasa-arvon huipentumana olympialiikkeen sisällä. Nostamalla esiin samaan aiheeseen liittyvän epäkohdan ympäröivästä maailmasta sekä liittämällä siihen urheilun KOK pyrkii luomaan kuvaa itsestään naisten oikeuksien puolustajana myös omia kisojaan laajemmassa kontekstissa. Toisaalta talibanin valikoituminen lienee suhteessa helppo valinta KOK:n suoran kritiikin kohteeksi. Asghari tuokin esiin sen, ettei yksikään maailman valtioista ole tunnustanut taliban-hallinnon legitimitettä.⁹³ KOK kuitenkin väittää olevansa poliittisesti neutraali organisaatio, joten sille lienee helpompaa kritisoida hallintoa, jota ei nähdä poliittisesti legitimiinä.

---

⁹¹ Bandy 2010 43–44.

⁹² ”As Paris Olympics open, don’t forget Afghan women and girls”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/as-paris-olympics-open-don-t-forget-afghan-women-and-girls>> [luettu 3.11.2024].

⁹³ ”As Paris Olympics open, don’t forget Afghan women and girls”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/as-paris-olympics-open-don-t-forget-afghan-women-and-girls>> [luettu 3.11.2024].

Talibanin ja Afganistanin naisten tilanteen esiin nostaminen onkin siinä mielessä merkillepantava valinta, että ennen Pariisin kesäolympialaisia muidenkin hallintojen ihmisoikeuksia rikkovat toimet olivat herättäneet laajaa julkista keskustelua. Olympialaisten kontekstissa näistä merkittävin lienee Venäjän sotatoimet Ukrainaa vastaan sekä KOK:n päätös sulkea kyseinen valtio pois olympialaisista sallien kuitenkin sen urheilijoiden osallistumisen neutraaleina urheilijoina. Sitä vastoin muun muassa Israelin laajamittaiset tuhotyöt Gazassa eivät olleet johtaneet minkäänlaisiin seurauksiin KOK:n suunnalta. Kun sitten Afganistaniin liittyvässä mielipidekirjoituksessa otetaan kantaa KOK:n nimissä voi olla, että kyseisen julkaisun tarkoitus oli naisten aseman kommentoimisen ohella viedä huomiota pois muista tapauksista, joissa KOK:n ajamia arvoja kuten rauhaa oltiin rikottu, mutta joihin KOK ei syystä tai toisesta halunnut ottaa tarkemmin kantaa. Tämä myös osoittaa sen, että KOK on kannanotoissaan melkoisen valikoiva.

4.3 KOK:n toiminnan uskottavuus sekä taloudellinen vakaus ja vastuullisuus

Uskottavuus oli tosiaan yksi *OA2020*:n ”tukipilareista” ja siihen on KOK:n julkaisemissa teksteissä liitetty myös sellaisia konsepteja kuin eheys, läpinäkyvyys ja hyvät hallintotavat.⁹⁴ Hyviin hallintotapoihin KOK on puolestaan liittänyt korruption vastaisuuden sekä dopingin vastaisuuden, joita se myös kutsuu ”taisteluksi korruptiota vastaan” sekä ”taisteluksi dopingia vastaan”.⁹⁵ Kahden edellä mainitun korostaminen selittyy suurelta osin sillä, että muun muassa korruptioskandaalit sekä ainakin vielä 1990-luvulla vallinnut heikko sitoutuminen dopingin vastaisiin toimiin vähensivät luottamusta urheilujohtajia kohtaan. Tämän seurauksena KOK:lta alettiin myös vaatia eettisempää toimintaa sekä läpinäkyvyyttä, demokraattisuutta ja tilivelvollisuutta (engl. *accountability*).⁹⁶ Esimerkiksi Salt Lake City –skandaalin seurauksena KOK perusti eettisen toimikunnan, jonka tehtäviin kuuluu yllä-pitää KOK:n eettistä koodistoa sekä tutkia epäeettiseen toimintaan liittyviä syytöksiä.⁹⁷

Eettisillä koodistoilla on katsottu olevan eri käyttötarkoituksia, joihin sisältyy muun muassa riskinhallinta, mutta toisaalta myös arvojen ja normien kommunikoiminen sekä kyseisen järjestön sisällä että sen ulkopuolisille tahoille.⁹⁸ Myös KOK:n kohdalla tämä pitää varmasti paikkansa, sillä eettisen

---

⁹⁴ ”IOC Session approves Olympic Agenda 2020+5 as the strategic roadmap to 2025”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-session-approves-olympic-agenda-2020-5-as-the-strategic-roadmap-to-2025>> [luettu 11.2.2025]

⁹⁵ ”Declaration of the 10th Olympic Summit”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/declaration-of-the-10th-olympic-summit>> [luettu 16.3.2025]; ”Declaration of the 11th Olympic Summit”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/declaration-of-the-11th-olympic-summit>> [luettu 16.3.2025].

⁹⁶ Geeraert 2021, 1.

⁹⁷ Nelson ja Cottrell 2016, 449.

⁹⁸ Constandt ja Willem 2021, 212.

toimikunnan perustaminen Salt Lake City –skandaalin jälkeen oli jo itsessään tarkoitettu vastaukseksi KOK:n kohtaamaan kritiikkiin. Sittemmin myös KOK:n eettistä koodistoa on päivitetty järjestön ”hyviin hallintotapoihin ja läpinäkyvyyteen sitoutumisen” vahvistamiseksi.⁹⁹ Toisaalta kuten Arnout Geeraert esittää kirjankappaleessa “Introduction: The need for critical reflection on good governance in sport”, kansainvälisten urheilujärjestöjen hallintorakenteissa esiintyy usein puutteita, joiden takia ne eivät pysty vastaamaan tehokkaasti muun muassa juuri korruption ja dopingin kaltaisiin ongelmiin, minkä lisäksi hyvän hallintotavan aloitteet saattavat päinvastoin johtaa epäoptimaalisiin tuloksiin kuten ”kosmeettisiin uudistuksiin ilman merkittävää muutosta”.¹⁰⁰

Toisaalta kuten muun muassa Travis Nelson ja M. Patrick Cottrell tuovat esiin artikkelissaan ”Sport without referees? The power of the International Olympic Committee and the social politics of accountability”, KOK:n eettinen toimikunta ottaa tutkittavakseen tapauksia vain KOK:n puheenjohtajan käskystä, minkä lisäksi sen tekemät löydökset tehdään julkisiksi vain KOK:n johtokunnan päätöksestä. Tällöin kyse ei ole ”todellisesta läpinäkyvyydestä”, vaan järjestön sosiaalisen aseman mahdollistamasta itsesuojelusta. KOK nimittäin ”käyttäytyy kuin kansainvälinen järjestö”, jollaisena sitä usein myös kohdellaan, mutta laillisessa ja taloudellisessa mielessä se on taas Sveitsistä käsin toimiva kansalaisjärjestö, eikä ole kovinkaan selvää mille taholle sen tulisi olla tilivelvollinen.¹⁰¹ Tilanne on tietysti mielessä hyödyllinen KOK:lle. Olettaen siis että kannustimet sen muuttamiseen ovat melko vähäiset, jäävät myös puheet uskottavuuden ja hyvien hallintotapojen vahvistamisesta pikemmin retoriikan tasolle.

Myös alakategorian ”uskottavuus” sekä kohderyhmän ”kansainvälinen yhteisö ja poliitikot” välillä esiintyy tiettyjä yhtymäkohtia. KOK muun muassa kuvailee Maailman antidopingtoimiston (WADA) toimintaa ”uniikiksi sekä menestyksekkääksi 50-50 partneriuudeksi urheiluliikkeen ja maailman hallitusten välillä”.¹⁰² Tämä tarkoittaisi, että valtioilla on omat intressinsä ”urheilun eheyden” ylläpitämisen tai vähintään sen mukaisen vaikutelman luomisen suhteen. Tämä voisi taas liittyä siihen, miten Liam Stockdale esittää artikkelissaan ”More than just games: the global politics of the Olympic Movement” valtioiden hyödyntävän olympialaisia ”hyveellisen identiteetin” esittämisessä globaalille yleisölle, kun ne vahvistavat ”näennäisesti hyveellisen sitoutumisensa olympismiin”.¹⁰³ Verrattuna

---

⁹⁹ ”Solidarity and Peace: the IOC publishes 2022 Annual Report and Financial Statements”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/solidarity-and-peace-the-ioc-publishes-2022-annual-report-and-financial-statements>> [luettu 16.3.2025].

¹⁰⁰ Geeraert 2021, 2.

¹⁰¹ Nelson ja Cottrell 2016, 441, 449.

¹⁰² ”Declaration of the 10th Olympic Summit”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/declaration-of-the-10th-olympic-summit>> [luettu 12.2.2025].

¹⁰³ Stockdale 2012, 842–843.

perinteiseen näkemykseen valtioiden pyrkimyksistä esittää mahtiaan tai elinvoimaisuuttaan urheilun kautta on Stockdalen tulkinta erilainen, mutta myös oivaltava. ”Hyveellisen identiteetin” esittämistä voisi tosin katsoa tapahtuvan myös olympialaisia laajemmassa kontekstissa kuten juuri WADA:n tai YK:n kautta tapahtuvan valtioiden ja KOK:n välisen yhteistyön muodossa.

”Taloudellinen vakaus ja vastuullisuus” on myös *OA2020*:n myötä korostuva alakategoria KOK:n arvoretoriikassa. Kyseisen ohjelmaan liittyneiden uudistusten on väitetty vahvistaneen kaupallisten partnereiden luottamusta KOK:ta kohtaan, mikä on puolestaan johtanut järjestön ”taloudelliseen vakauteen”.¹⁰⁴ Lisäksi eräässä lehdistötiedotteessa KOK tuo esiin, kuinka olympialiikkeen ”sietokyky, vakaus ja menestys” ovat taattuina sen taloudellisten ohjelmien kautta. Samassa tekstissä KOK toteaa myös, että koronapandemiasta huolimatta se ei ole menettänyt kaupallisia partnereitaan, vaan se on päinvastoin solminut uusia sopimuksia muun muassa mediaoikeuksiin liittyen. Lisäksi tuleville olympialaisille oli kyseisen tekstin julkaisuaikaan löydetty isäntäkaupungit vuosille 2026 (Milano Cortina), 2028 (Los Angeles) sekä 2032 (Brisbane).¹⁰⁵ Vuonna 2024 saatiin myös vahvistettua isäntäkaupungit vuonna 2030 (Ranskan Alpit) sekä vuonna 2034 (Salt Lake City–Utah) järjestettävälle talviolympialaisille.¹⁰⁶

KOK:n oman taloudellisen vakauden lisäksi *OA2020*:n saavutuksiin lasketaan myös olympialaisten hakuprosessiin sekä niiden järjestämiseen liittyvien kustannusten pieneneminen.¹⁰⁷ Tämä on erityisen olennaista, sillä olympialaisten järjestämiseen kuluviin lähtökohteisestikin suurten menojen usein ylittäessä niiden alkuperäisen budjetin, on niiden järjestämisen suosio ollut laskussa. Tämä on käynyt ilmi esimerkiksi useamman kansanäänestyksen osoitettua, etteivät kansalaiset halunneet kisoja järjestettävän heidän kotimaissaan, mikä puolestaan johti kyseisten maiden vetäytymiseen hakuprosessista.¹⁰⁸ Jotta eri maiden ja kaupunkien mielenkiinto olympialaisten järjestämistä kohtaan ei vähenisi entisestään, vaan päinvastoin lähtisi nousuun, on KOK:n kyettävä vakuuttamaan ne siitä, että kisat on mahdollista järjestää taloudellisesti kestäväällä tavalla tai peräti siten, että niiden

---

¹⁰⁴ ”Olympic Agenda 2020 drives progress and change”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-agenda-2020-drives-progress-and-change>> [luettu 16.3.2025].

¹⁰⁵ ”IOC releases Olympic Agenda 2020+5 Midway Report Highlights”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-releases-olympic-agenda-2020-5-midway-report-highlights>> [luettu 14.2.2025].

¹⁰⁶ ”IOC elects French Alps 2030 as Olympic and Paralympic Winter Games host”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-elects-french-alps-2030-as-olympic-and-paralympic-winter-games-host>> [luettu 14.2.2025]; ”IOC elects Salt Lake City-Utah 2034 as Olympic and Paralympic Winter Games host”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-elects-salt-lake-city-utah-2034-as-olympic-and-paralympic-winter-games-host>> [luettu 14.2.2025].

¹⁰⁷ ”Olympic Agenda 2020 drives progress and change”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-agenda-2020-drives-progress-and-change>> [luettu 16.3.2025].

¹⁰⁸ Preuss, Andreff ja Weitzmann 2019, 1.

järjestämisestä olisi vieläpä jotain hyötyä isännilleen. Lisäksi taloudelliseen vastuullisuuteen liittyvät vahvasti myös käsitteet kestävydestä ja perinnöstä, jolloin alakategorioiden ”taloudellinen vakaus ja vastuullisuus” sekä ”kestävyys” välille muodostuu yhtymäkohta. Esimerkiksi kun vuonna 2032 järjestettävät kesäolympialaiset myönnettiin Brisbanelle, Bach väitti asiaan liittyvässä lehdistötiedotteessa, että KOK ”rohkaisee olympialaisprojekteja, jotka ovat kestäviä sekä taloudellisesti vastuullisia” ja jotka ”jättävät jyrkän perinnön paikallisille yhteisöille”. Hänen mukaansa Brisbane 2032:n ”visio” täyttää nämä edellytykset.¹⁰⁹ Myös Ranskan Alpeille ja Salt Lake City-Utahille myönnettyjen talviolympialaisten yhteydessä korostettiin muun muassa alueilla aiemmin pidettyjen kisojen perintöä, järjestettävien kisojen alueille tuomia sosiaalisia ja taloudellisia hyötyjä sekä kyseisten projektien osakseen saamaa julkista ja poliittista kannatusta.¹¹⁰

Julkisen kannatuksen korostaminen liittyy ainakin osittain tapauksiin, joissa tietyt kaupungit olivat vetäytyneet hakuprosessista alhaisen kansansuosion johdosta. Toisaalta KOK tulee käytännössä myös myöntäneeksi, että poliittisella kannatuksella on väliä kisojen järjestämisen suhteen, mikä liittyy alakategoriaan ”poliittisuus”. Muun muassa Helen Jefferson Lenskyj on pohtinut esseessään ”Olympic power, Olympic politics: Behind the scenes” sitä, ettei olympialaisten politisoimiseen ilmeisesti lasketa poliitikkojen pyrkimyksiä saada veronmaksajilta kannatusta olympialaisten hakemiseen.¹¹¹ Sitä vastoin KOK on muissa yhteyksissä varoitellut olympialaisten politisoimisen mahdollisista haitoista erityisesti sellaisten arvojen kuin rauhan ja yhtenäisyyden saavuttamisen suhteen. Kyseisen ristiriidan voisi tosin myös nähdä heikentävän KOK:n toiminnan uskottavuutta.

Toisaalta lupaukset olympialaisten tuomista sosiaalisista ja taloudellisista hyödyistä niitä isännöiville kaupungeille eivät liity niinkään yläkategoriaan ”olympialiikkeen kykenevyys muuttua”, vaan yläkategoriaan ”olympialiikkeen kykenevyys muuttaa maailmaa”. Vaikka KOK:lle onkin maineensa kannalta tärkeää reagoida sen kohtaamaan kritiikkiin vähintään retorisella tasolla muun muassa juuri vakuuttelemalla yleisölleen, että se on valmis ja kykenevä muuttamaan itseään, tämä toisaalta tuskin riittää säilyttämään olympialiikkeen relevanssin yleisönsä silmissä. Siksi KOK on ottanut tavakseen viitata teksteissään myös sellaisiin arvoihin, joiden suhteen se väittää voivansa tuottaa hyötyä tai muuten positiivista muutosta muulle maailmalle esimerkiksi juuri kisojen aikaan saama perinnön

---

¹⁰⁹ ”IOC elects Brisbane 2032 as Olympic and Paralympic host”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-elects-brisbane-2032-as-olympic-and-paralympic-host>> [luettu 19.2.2025].

¹¹⁰ ”IOC elects French Alps 2030 as Olympic and Paralympic Winter Games host”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-elects-french-alps-2030-as-olympic-and-paralympic-winter-games-host>> [luettu 19.2.2025]; ”IOC elects Salt Lake City-Utah 2034 as Olympic and Paralympic Winter Games host”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-elects-salt-lake-city-utah-2034-as-olympic-and-paralympic-winter-games-host>> [luettu 19.2.2025].

¹¹¹ Lenskyj 2010, 15.

muodossa. Tästä huolimatta lupaukset perinnön luomisesta ovat usein jääneet toteutumatta.¹¹² Tämä selittyy ainakin osittain sillä, etteivät olympialaisia varten muodostetut järjestelykomiteat, jotka lopettavat toimintansa kahden vuoden sisällä kisojen päättymisestä, ole välttämättä motivoituneita varmistamaan perinnön syntymistä.¹¹³ Vaikka joidenkin olympialaisten kuten Barcelonan vuoden 1992 kesäolympialaisten on katsottu mahdollisesti tuottaneen pitkäkestoisia taloudellisia hyötyjä erityisesti turismin alalla, on myös tapauksia, kuten Lillehammerin vuoden 1994 talviolympialaiset, joille ei ole löydetty näyttöä vastaavanlaisista hyödyistä.¹¹⁴ Tuoreempana esimerkkinä muun muassa Rion kesäolympialaisten järjestäminen vaikutti negatiivisesti maan talouteen, minkä lisäksi kisoja varten rakennetusta infrastruktuurista on ollut vain rajallinen hyöty paikalliselle väestölle.¹¹⁵ Tästäkin huolimatta voisi katsoa, että *AO2020*:n väitteet kisojen hakemisen ja järjestämisen optimoinnista ovat tehonneet, sillä kisoille on tosiaan löydetty isäntäkaupungit vuoteen 2034 asti.

5 Olympialiikkeen kykenevyys muuttaa maailmaa

Vaikka *OA2020*:n keskeisin tavoite oli muuttaa olympialiikettä (tai vähintään vakuuttaa yleisö KOK:n kyvystä ja sitoutuneisuudesta muutokseen), sisälsi se myös elementtejä KOK:n muista pyrkimyksistä, jotka olen liittänyt yläkategoriaan ”olympialiikkeen kykenevyys muuttaa maailmaa”. Olen jo edellisessä pääluvussa tuonut esiin joitain kyseiseen yläkategoriaan liittyviä esimerkkejä kuten KOK:n pyrkimykset esiintyä edelläkävijänä ilmastonmuutoksen torjunnassa sekä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisessä. Kuten myös jo mainittu, *OA2020*:n kuului pyrkimys vahvistaa ”urheilun yhteiskunnallista relevanssia”. Osoituksena tässä onnistumisessa KOK tuo esiin muun muassa sen, että YK on nimennyt urheilun ”kestävän kehityksen ”tärkeäksi mahdollistajaksi””.¹¹⁶ Tämän voisi taas katsoa liittyvän muodostamaani alakategoriaan sekä KOK:n itsensäkin käyttämään käsitteeseen ”urheilun voima”, johon voisi katsoa tiivistyvän sen, mitä tarjottavaa olympialiikkeellä on itsensä sekä toisaalta esimerkiksi YK:n mukaan muulle maailmalle.

OA2020:n lisäksi yläkategoriaan ”olympialiikkeen kykenevyys muuttaa maailmaa” liittyy vahvasti myös sitä seurannut *OA2020+5*, johon sisältyvät 15 suositusta ovat osittain samoja kuin *OA2020*:n sisältämät suositukset kuten muun muassa ”kestävien olympialaisten edistäminen”, ”urheilun roolin

---

¹¹² Lenskyj 2020, 78.

¹¹³ Agha, Fairley ja Gibson 2012, 126.

¹¹⁴ Gratton ja Preuss 2008, 1931–1933

¹¹⁵ Zimbalist 2017, 222, 229.

¹¹⁶ ”Olympic Agenda 2020 drives progress and change”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-agenda-2020-drives-progress-and-change>> [luettu 27.1.2025].

vahvistaminen” sekä ”puhtaiden urheilijoiden suojeleminen”. Toisin kuin *OA2020*:n kohdalla, jolloin ohjelman tarvetta perusteltiin olympialiikkeen tarpeella muuttaa itseään, KOK väittää *OA2020+5*:n suositusten perustuvan tiettyihin ”avaintrendeihin” koronan jälkeisessä maailmassa, joiden saralla urheilu sekä olympismin mukaiset arvot voisivat ”muuttaa haasteet mahdollisuuksiksi”.¹¹⁷ Toisin sanoin KOK voisi itsensä mukaan olympialaisten omistajana sekä olympismin mukaisten arvojen levittäjänä saada aikaan kyseisen muutoksen.

Koronapandemialla oli toki vaikutuksensa myös olympialiikkeeseen, kun Tokion kesäolympialaisia jouduttiin siirtämään vuodella eteenpäin. Toisaalta KOK väittää tiedostavansa pandemian vaikutukset muuhun yhteiskuntaan. Tämä käy ilmi KOK:n nimeämistä ”avaintrendeistä”, joihin kuuluu muun muassa ”tarve rakentaa resilienssiä” pandemian aiheuttamien taloudellisten seurausten johdosta, jotka tulevat vaikuttamaan hallitusten ja yritysten prioriteetteihin. Tämän ratkaisemiseen oletettavasti liittyviä suosituksia ovat taas ”tuottojenkerrytysmallien innovoiminen” sekä ”esimerkillä johtaminen yhteiskuntavastuun (engl. *corporate citizenship*) saralla”.¹¹⁸ Toisin sanoin KOK:n harjoittaman arvo-retoriikan, johon edellä mainituista ainakin yhteiskuntavastuullisuuden voidaan katsoa kuuluvan, taustalla vaikuttaa toisinaan selvästi myös käytännön seikat ja taktisuus. Edellisestä näkee myös jälleen sen, että KOK joutuu käytännössä ottamaan toiminnassaan huomioon muun muassa maailman hallitukset, jolloin syntyy myös yhtymäkohta kohderyhmään ”poliitikot ja kansainvälinen yhteisö”.

OA2020+5:een vaikuttaneisiin ”avaintrendeihin” väitetään kuuluneen myös ”tarve suuremmalle solidaarisuudelle yhteiskuntien sisällä ja keskuudessa.”¹¹⁹ Myös *OA2020*:n saavutuksia kuvailtaessa ”solidaarisuus” tuodaan esiin omana kategorianaan. Kyse oli käytännössä kuitenkin ennen kaikkea *OS*-tukiohjelmasta, jonka kautta KOK jakaa 90 prosenttia tuotoistaan olympialiikkeelle.¹²⁰ Lisäksi kyseinen seikka tuottojen jakamiseen liittyen tuodaan esiin lähes jokaisen KOK:n julkaiseman lehdistötiedotteen lopussa olevassa lyhyessä esittelytekstissä. Kyseisessä tekstipätkässä KOK myös kuvailee itseään ”voittoa tavoittelemattomaksi, siviiliksi, ei-valtiolliseksi, kansainväliseksi järjestöksi – joka on sitoutunut rakentamaan parempaa maailmaa urheilun kautta”.¹²¹

---

¹¹⁷ ”IOC Executive Board proposes Olympic Agenda 2020+5 as the strategic roadmap to 2025”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-executive-board-proposes-olympic-agenda-2020-plus-5-as-the-strategic-roadmap-to-2025>> [luettu 27.1.2025].

¹¹⁸ Ibid.

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ ”IOC Session praises achievements of Olympic Agenda 2020 and unanimously approves closing report”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-session-praises-achievements-of-olympic-agenda-2020-and-unanimously-approves-closing-report>> [luettu 31.1.2025].

¹²¹ IOC Session praises achievements of Olympic Agenda 2020 and unanimously approves closing report”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-session-praises-achievements-of-olympic-agenda-2020-and-unanimously-approves-closing-report>> [luettu 31.1.2025].

Kyseistä kuvausta voi pitää merkittävänä, sillä toistuvuutensa perusteella se kertoo siitä, miten KOK haluaa tulla nähdyksi. Esittelytekstissä pyritään muun muassa ottamaan etäisyyttä valtiollisiin toimijoihin sekä siten korostamaan järjestön autonomiaa ja poliittista neutraalisuutta. Voittoa tavoittelemattomuuden korostamisen voisi puolestaan tulkita olevan reaktio muun muassa korruptiosyytöksiin, joista järjestö ja sen maine ovat vuosien varrella kärsineet. Lisäksi tekstin pätkässä esiintyy KOK:n arvoretoriikan kannalta keskeinen ajatus urheilun voimasta saada aikaan positiivista muutosta maailmassa. Kun kerran KOK väittää järjestönä olevansa ”sitoutunut” muutokseen aikaan saamiseksi toimintansa kautta, voisi tekstipätkän katsoa kuuluvan alakategoriaan ”KOK:n missio”, jolla on tässä kontekstissa myös yhteys alakategorioihin ”urheilun voima” ja ”solidaarisuus”. Toisaalta alakategoriaan ”KOK:n missio” liittyy vahvasti myös alakategoria ”rauha ja yhtenäisyys”. Useammassa lehdistötiedotteessa onkin viitattu esimerkiksi ”olympialiikkeen”, ”KOK:n” tai ”olympialaisten rauhan missioon”.¹²²

Ajatukseen rauhasta liitetään KOK:n kirjoituksissa usein myös ajatus yhtenäisyydestä, mikä esitetään muun muassa hieman eri muodoissa toistuvassa fraasissa ”maailman yhdistäminen rauhanomaiseen kilpailuun”.¹²³ Rauhan merkitys KOK:n retoriikassa on myös korostunut viime vuosina muun muassa Ukrainan sodan myötä. KOK tuokin esiin eräässä aihetta käsittelevässä lehdistötiedotteessaan, että ehtona venäläisten ja valko-venäläisten urheilijoiden osallistumiselle Pariisin kesäolympialaisiin niin sanotusti neutraaleina urheilijoina olisi muun muassa KOK:n peruskirjan sekä sen sisältämän rauhanmission kunnioittaminen. Samassa yhteydessä tuodaan myös esiin KOK:n ”täysi ja vankkumaton sitoutuminen solidaarisuuteen ukrainalaisia urheilijoita sekä Ukrainan olympiayhteisöä kohtaan”.¹²⁴ Alakategoriat ”rauha ja yhtenäisyys” sekä ”solidaarisuus” liittyvät siis melko vahvasti toisiinsa KOK:n arvoretoriikassa. Toisaalta kyseisessä lehdistötiedotteessa esiintyy edellä mainittujen alakategorioiden ohella yhtymäkohta kohderyhmään ”urheilijat” eli toisin sanoen se toimii esimerkkinä

---

¹²² ”Strict eligibility conditions in place as IOC EB approves Individual Neutral Athletes (AINs) for the Olympic Games Paris 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/strict-eligibility-conditions-in-place-as-ioc-eb-approves-individual-neutral-athletes-ains-for-the-olympic-games-paris-2024>> [luettu 4.2.2025]; ”Statement on solidarity with Ukraine, sanctions against Russia and Belarus, and the status of athletes from these countries”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/statement-on-solidarity-with-ukraine-sanctions-against-russia-and-belarus-and-the-status-of-athletes>> [luettu 4.2.2025]; ”Olympic Order awarded to French President Emmanuel Macron”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-order-awarded-to-french-president-emmanuel-macron>> [luettu 4.2.2025].

¹²³ ”Athletes are at the heart of our project”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/athletes-are-at-the-heart-of-our-project>> [luettu 4.2.2025]; ”There is no peace without solidarity”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/there-is-no-peace-without-solidarity>> [luettu 4.2.2025]; ”Olympic flame for the Olympic Games Paris 2024 lit in symbolic ceremony in Ancient Olympia”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-flame-for-the-olympic-games-paris-2024-lit-in-symbolic-ceremony-in-ancient-olympia>> [luettu 4.2.2025].

¹²⁴ ”Statement on solidarity with Ukraine, sanctions against Russia and Belarus, and the status of athletes from these countries”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/statement-on-solidarity-with-ukraine-sanctions-against-russia-and-belarus-and-the-status-of-athletes>> [luettu 4.2.2025].

tapauksista, joissa urheilijoiden edellytetään toimivan KOK:n arvojen mukaisesti. Sen lisäksi, että KOK väittää edistävänsä toiminnallaan tiettyjen arvojen toteutumista olympia-liikettään laajemmassa kontekstissa, se myös korostaa tiettyjen kohderyhmien merkitystä kyseisessä prosessissa. Näistä olen maininnut muun muassa jo YK:n, joka kuuluu kohderyhmään ”poliitikot ja kansainvälinen yhteisö”, ja jonka kanssa KOK tekee paljon yhteistyötä muun muassa kestävään kehitykseen liittyvissä hankkeissa. KOK puhuu paljon urheilun merkityksestä ja voimasta, mutta sen argumenttien uskottavuutta heikentää se, että yhtenä maailman suurimmista urheilujärjestöistä on sen omien intressien mukaista väittää urheilun olevan tärkeää. Jos samaa väittääkin jokin muu taho kuten vaikka YK, niin KOK voi vain raportoida sen mitä olympialiikkeen merkityksestä ollaan sanottu.

KOK:lle sopii hyvin ”toivottaa lämpimästi tervetulleeksi” muun muassa Sitoutumattomien maiden liikkeeltä tai G20-johtajilta vuonna 2023 saatu tuki siihen, että Pariisin kesäolympialaisista tulisi ”vahva ihmiskunnan yhtenäisyyden symboli” sekä ”rauhan, kansakuntien välisen dialogin ja inklusiivisuuden symboli”.¹²⁵ Edellisissä esimerkeissä esiintyy myös retorinen keino ”konsensuksella tai asiantuntijan lausunnolla vahvistaminen”. Kuten Jokinen väittää, ”esittämällä jokin väite useiden eri tahojen hyväksymänä” saa kyseinen argumentti vahvistusta sekä lisää sen uskottavuutta erityisesti silloin, kun samaa mieltä on jokin arvovaltaisena pidetty taho.¹²⁶ YK:ta sekä muita edellä mainittuja liittoumia voitaisiin pitää hyvinkin arvovaltaisina tahoina. KOK:lle on siis hyödyllistä, että kyseiset tahot antavat ainakin muodollisesti tukensa olympialiikkeelle tehden samalla myös viitauksia KOK:n arvoretoriikan kannalta keskeisiin teemoihin kuten rauhaan ja kansakuntien yhtenäisyyteen. Lisäksi edellä kuvatuissa lehdistötiedotteissa tuodaan esiin se, että päätöslauselmat on tehty konsensuksen vallitessa ja siten, että jokainen jäsenvaltio on sitoutunut sen noudattamiseen.

”Poliitikot ja kansainvälinen yhteisö” ei tosin ole ainoa yläkategorian ”olympialiikkeen kykenevyys muuttaa maailmaa” liittyvä kohderyhmä. Erityisesti kohderyhmään ”pakolaiset” liitetään KOK:n teksteissä usein tavoitteita muun muassa kyseisen ryhmän hyvinvointiin tai heitä koskevien ennakkoluulojen muuttamiseen liittyen. Myös kohderyhmään ”nuoret” liitetään tavoitteita, joita voitaisiin KOK:n mukaan saavuttaa urheilun voimalla. Kohderyhmä ”urheilijat” esitetään melko vaihtelevissa rooleissa KOK:n arvoretoriikassa, mutta yläkategorian ”olympialiikkeen kykenevyys muuttaa maailmaa” suhteen on merkittävintä, miten heistä pyritään rakentamaan kuvaa KOK:n arvoja

---

¹²⁵ ”Non-Aligned Movement supports the IOC and the unifying mission of the Olympic Games”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/non-aligned-movement-supports-the-ioc-and-the-unifying-mission-of-the-olympic-games>> [luettu 15.12.2024]; ”G20 Leaders look forward to Paris 2024 'as a symbol of peace' and 'with participation of all'”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/g20-leaders-look-forward-to-paris-2024-as-a-symbol-of-peace-and-with-participation-of-all>> [luettu 15.12.2024].

¹²⁶ Jokinen 2016, 350.

ilmentävinä roolimalleina. Toisinaan KOK myös julkaisee heidän kirjoittamiaan tekstejä kuten käy ilmi esimerkiksi aiemmissa luvuissa esiin tulleiden Fourcaden ja Smithin mielipidekirjoituksista. Toisaalta on myös merkillepantavaa kuinka KOK esittää neutraaleille urheilijoille vaatimuksen rauhanmissionsa kunnioittamisesta sen sijaan, että ne peräänkuuluttaisivat sitä valtioilta, jotka eivät ole kyseistä missiota kunnioittaneet.

5.1 Rauha ja yhtenäisyys

KOK:n pyrkimykset rauhan edistämiseen liittyen nousevat esiin muun muassa Bachin vuonna 2020 kirjoittamassa mielipidekirjoituksessa ”Sport and politics: my experiences as an athlete”. Kyseisessä tekstissä hän määrittelee olympialiikkeen tärkeimmäksi tehtäväksi ”tuoda maailman parhaat urheilijat yhteen – – rauhanomaisen urheilukilpailun kautta”, minkä lisäksi hän väittää olympialaisten voivan ”antaa esimerkin maailmasta, jossa kaikki kunnioittavat samoja sääntöjä sekä toisiaan”, täten ”avaten oven rauhalle”.¹²⁷ Bach on kuvaillut KOK:n rauhanmissiota myös toisessa mielipidekirjoituksessaan ”*There is no peace without solidarity*”, jossa hän muun muassa kutsuu ”koko maailman yhdistämistä rauhanomaiseen kilpailuun meidän vaatimattomaksi kontribuutioksemme rauhan puolesta”.¹²⁸ Toisaalta Bach myös toteaa kummassakin mielipidekirjoituksessaan, etteivät olympialaiset pysty estämään sotia tai konflikteja. Toisin sanoin KOK väittää, ettei se pysty estämään konflikteja, mutta on silti tarjoavinaan jonkinlaista ratkaisua rauhan saavuttamiseksi.

Väitteitä KOK:n kyvyttömyydestä estää sotia oltiin esitetty muun muassa jo ennen Ukrainan sodan syttymistä, kuten esimerkiksi Bachin ensimmäisessä mielipidekirjoituksessa vuonna 2020.¹²⁹ Ei voi siis väittää, että kyse olisi KOK:n arvoretoriikassa tapahtuneesta suunnanmuutoksesta sodan syttyä niin pian sen järjestämien kisojen jälkeen, mikä taas käytännössä osoitti, ettei olympialaisten antama esimerkki ollut tarpeeksi vakuuttava ”avatakseen ovea rauhalle”. Toisaalta väitteet olympialiikkeen kyvyttömyydestä estää sotia tai konflikteja voidaan silti nähdä puolusteleviksi, sillä vaikutuspyrkimyksistään sekä esimerkiksi YK:n kanssa tekemästä yhteistyötään huolimatta, ei sillä lopulta ole konkreettista valtaa valtioihin nähden. Täten se ei myöskään kykene pakottamaan sotivia valtiota solmimaan rauhaa keskenään.

---

¹²⁷ ”Sport and politics: my experiences as an athlete”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/sport-and-politics-my-experiences-as-an-athlete>> [luettu 4.10.2024].

¹²⁸ ”There is no peace without solidarity”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/there-is-no-peace-without-solidarity>> [luettu 7.10.2024].

¹²⁹ ”Sport and politics: my experiences as an athlete”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/sport-and-politics-my-experiences-as-an-athlete>> [luettu 4.10.2024].

Toisaalta kovin moni tuskin odottaa KOK:n pystyvän tällaiseen, vaan olympialiikkeen vaikutusvallan nähdään pikemmin rajautuvan symboliselle tasolle. Tällöin KOK:lle lienee myös helpompi myöntää vaikutusvaltansa rajallisuus konfliktien estämisen suhteen. Toisaalta samaan aikaan se myös levittää täysin päinvastaista sanomaa itsestään. Tämä käy esiin muun muassa Costa Rican entisen presidentin, KOK:n jäsen Laura Chinchillan mielipidekirjoituksessa ”Let the Olympic flame shine”, jossa hän tuo esiin muun muassa olympiarauhan väittäen, että osallistujamaiden ”täytyy” noudattaa tätä ”vanhaa perinnettä” sekä hyödyntää olympialaisia ”mahdollisuutena vähentää kansainvälisiä konflikteja”.¹³⁰ Kyseisellä ”vanhalla perinteellä” on näennäisesti juuret antiikin Kreikkaan, jossa olympialaisten ajaksi julistettiin niin sanottu *ekecheiria* eli aselepo. On tosin huomattava, että olympiarauhan julistamisesta on tullut osa nykyaikaisia olympialaisia vasta vuonna 1992.¹³¹ Kyseessä ei siis ole kovinkaan vanha perinne, mutta henkisen yhteyden luominen antiikin aikaisiin olympialaisiin lienee retorisessa mielessä vaikuttavampaa.

Lisäksi on huomattava, että antiikin ajan olympiarauha julistettiin logistisista syistä eli jotta kisaajat ja katsojat pääsisivät matkustamaan turvallisesti olympialaisiin, minkä KOK tuo itsekin esiin tietyissä lehdistötiedotteissaan.¹³² Antiikissa Kreikassa olympiarauhan julistaminen ei myöskään tarkoittanut kaikkien konfliktien lopettamista, ja usein kaupunkivaltiot myös jatkoivat sotimista kisojen ajan.¹³³ Toisaalta voisi myös väittää, että KOK on irrottanut kyseisen perinteen alkuperäisestä historiallisesta kontekstistaan sekä ikään kuin kääntänyt olympiarauhan logiikan muodosta ”ei sodita, jotta voitaisiin pitää olympialaiset” muotoon ”koska pidämme olympialaiset, voisitteko olla sotimatta”. Vaikka olympiarauhan julistaminen kuulostaa hyvältä, ei se ole samalla tavalla logistinen edellytys kisojen järjestämiselle. Ehkä osittain tästä johtuen nykyaikainen olympiarauha ei myöskään ole kovin sitova, kuten nähtiin Ukrainan sodan sytyttyä välittömästi Pekingin talviolympialaisten jälkeen. Riippumatta tosin olympiarauhan todellisesta sitovuudesta on Chinchillan väite ”vanhan perinteen” sitovuudesta ristiriidassa Bachin esittämän väitteen kanssa, jonka mukaan KOK ei nimenomaan pysty estämään konflikteja. KOK on toisaalta myös julkaissut kummatkin kannat niiden ristiriitaisuudesta huolimatta.

---

¹³⁰ ”Let the Olympic flame shine”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/laura-chinchilla-let-the-olympic-flame-shine>> [luettu 8.10.2024].

¹³¹ Spaaij 2012, 762, 765.

¹³² ”IOC welcomes solemn appeal by United Nations to observe Olympic Truce during Beijing 2022”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-welcomes-solemn-appeal-by-united-nations-to-observe-olympic-truce-during-beijing-2022>> [luettu 24.2.2025]; ”Olympic athletes call for peace from the Olympic Village – IOC President Bach: ‘You are the peace ambassadors of our time’”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-athletes-call-for-peace-from-the-olympic-village-ioc-president-bach-you-are-the-peace-ambassadors-of-our-time>> [luettu 24.2.2025].

¹³³ Spaaij 2012, 762.

KOK:lle lienee kuitenkin kannattavinta pitäytyä väitteessään olympialiikkeen hyödyllisyydestä rauhan edistämisen suhteen. Vaikkei sillä olekaan juuri mitään näyttöä sen potentiaalisesti aikaansaamasta muutoksesta kulloisessakin maailman tilanteessa, ja vaikkei sillä ole myöskään riittävästi vaikutusvaltaa kansainvälisessä politiikassa estääkseen sotia syttymästä, on YK:lla ollut vuodesta 1993 lähtien tapana allekirjoittaa päätöslauselma, jossa sitoudutaan noudattamaan olympiarauhaa.¹³⁴ YK on muun muassa hyväksynyt olympiarauhan vuosina 2019, 2021 ja 2023 ennen Tokion, Pekingin ja Pariisin olympialaisia, mihin liittyen KOK on julkaissut lehdistötiedotteita verkkosivuillaan.¹³⁵ Eli vaikkei KOK pystykään osoittamaan kiistattomasti, että se olisi tehnyt mitään maailmanrauhan edistämiseksi, pystyy se nojaamaan siihen, että YK:n jäsenvaltiot ovat suostuneet noudattamaan olympiarauhaa, vaikkeivat ne aina käytännössä toimikaan sen mukaisesti.

KOK:lla on siis kykyä tavoittaa ne tahot, jotka ovat kaikkein ratkaisevimmassa asemassa rauhan saavuttamisen suhteen. On tosin kyseenalaista riittääkö tämä, sillä vaikka KOK on saanut kaikki YK:n jäsenvaltiot ainakin muodollisesti sitoutumaan olympiarauhaan, ei sitä olla kuitenkaan aina kunnioitettu. Toisaalta KOK ei ole itse myöskään juuri pyrkinyt sanktioimaan rauhaa rikkovia valtiota. Venäjää lukuun ottamatta yhtäkään muuta rauhaa rikkonutta valtiota kuten Israelia ei esimerkiksi suljettu ulos Pariisiin kesäolympialaisista. Toki nämä kaksi eroavat toisistaan siinä mielessä, että Venäjä aloitti sodan nimenomaan olympiarauhan ollessa voimassa. Voisi siis katsoa, että KOK:lla olisi ollut vahvemmat perusteet reagoida kyseiseen rikkeeseen kuin olympiarauhan ulkopuolella tapahtuneeseen rikkeeseen. Lisäksi kun ottaa vielä huomioon Venäjän lähihistorian olympialaisissa muun muassa doping-käryineen¹³⁶, on KOK:n reaktio jokseenkin ymmärrettävä.

Se muun muassa julkaisi verkkosivuillaan kolme lausuntoa, joista ensimmäisessä se ”tuomitsi vahvasti olympiarauhan rikkomisen” sekä toisti Bachin talviolympialaisten loppuseremoniassa esittämän vetoimuksen poliittisille auktoriteeteille jotta he ”antaisivat rauhalle mahdollisuuden”.¹³⁷ Seuraavassa kahdessa lausunnossa KOK puolestaan kehotti kansainvälisiä lajiliittoja siirtämään tai perumaan tapahtumansa Venäjällä ja Valko-Venäjällä sekä olemaan ainakin toistaiseksi kutsumatta

---

¹³⁴ Spaaaj 2012, 765.

¹³⁵ ”Solemn appeal by United Nations to observe Olympic Truce during Tokyo 2020”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/solemn-appeal-by-united-nations-to-observe-olympic-truce-during-tokyo-2020>> [luettu 15.12.2024]; ”UN General Assembly adopts Olympic Truce for Beijing 2022, highlighting the contribution of sport to the promotion of peace and solidarity”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/un-general-assembly-adopts-olympic-truce-for-beijing-2022>> [luettu 15.12.2024]; ”UN General Assembly adopts Olympic Truce for Paris 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/un-general-assembly-adopts-olympic-truce-for-paris-2024>> [luettu 15.12.2024].

¹³⁶ Lenskyj 2020, 113; Francois, Ferrand ja Bayle 2020, 155.

¹³⁷ ”IOC strongly condemns the breach of the Olympic Truce”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-strongly-condemns-the-breach-of-the-olympic-truce>> [luettu 22.2.2025].

venäläisiä tai valko-venäläisiä urheilijoita kisoihinsa. KOK myös vahvasti kyseisissä lausunnoissa solidaarisuutensa Ukrainan olympiayhteisöä kohtaan.¹³⁸ Toisaalta Ukrainan sota lienee kuitenkin parempi hahmottaa poikkeuksena KOK:lle muuten tyypilliseen tapaan reagoida tapauksiin, joissa valtiot ovat rikkoneet sen arvoja.

Kuten Stockdale on pohtinut, KOK:lle vaikuttaisi olevan tärkeämpää taata mahdollisimman laaja osallistuminen sen kisoihin kuin ”painostaa osallistujiaan kohti poliittista muutosta”, minkä lisäksi se saattaa vedota muihin arvoihinsa kuten universaalisuuteen, jotta sen ei tarvitsisi asettaa sanktioita eettisiä periaatteita rikkoneita valtioita kohtaan.¹³⁹ Yhtenäisyyden korostaminen vaikuttaisi olevan niinkin tärkeää, että kun venäläisten ja valko-venäläisten urheilijoiden sallittiin osallistua Pariisin kesäolympialisiin neutraaleina urheilijoina, KOK muotoili asian siten, että kisoissa pystyttiin ”tuomaan yhteen urheilijat kaikkien 206 kansallisen olympiakomitean alueilta”.¹⁴⁰ Toisin sanoen, kun välittömästi Ukrainan sodan alettua KOK ”tuomitsi vahvasti” rauhan rikkomisen, niin Pariisin kesäolympialaisiin mennessä Venäjän ja Valko-Venäjän sulkeminen pois olympialiikkeestä pyrittiin retorisesti häivyttämään, jotta saataisiin luotua illuusio yhtenäisyydestä. Illuusio yhtenäisyydestä luotiin myös Pyeongchangin talviolympialaisissa, kun Pohjois- ja Etelä-Korean tiimit marssivat yhdessä avajaisseremonian aikana, mikä KOK:n mukaan lähetti ”voimakkaan viestin rauhasta”.¹⁴¹

Myös esimerkiksi Pariisin kesäolympialaisten yhteydessä urheilijat lähettivät ”raikuvan viestin rauhasta” muulle maailmalle olympialaisten luomasta kilpailuasetelmasta huolimatta heidän asuessaan yhdessä rauhanomaisesti olympiakylässä samoja sääntöjä sekä toisiaan kunnioittaen. Aiheeseen liittyvässä lehdistötiedotteessa, jossa Bach muun muassa kutsuu urheilijoita ”aikamme rauhanlähettiläiksi”, hän esittää myös toivomuksen siitä, että urheilijoiden ”kutsu rauhaan” inspiroisi poliittisia johtajia ryhtymään toimiin rauhan puolesta.¹⁴² Täten alakategorian ”rauha ja yhtenäisyys”

---

¹³⁸ ”IOC EB urges all International Federations to relocate or cancel their sports events currently planned in Russia or Belarus”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-eb-urges-all-ifs-to-relocate-or-cancel-their-sports-events-currently-planned-in-russia-or-belarus>> [luettu 22.2.2025]; ”IOC EB recommends no participation of Russian and Belarusian athletes and officials”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-eb-recommends-no-participation-of-russian-and-belarusian-athletes-and-officials>> [luettu 22.2.2025].

¹³⁹ Stockdale 2012, 844.

¹⁴⁰ ”United Nations Pact for the Future highlights role of sport for SDGs – IOC President thanks world leaders at Summit of the Future”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/united-nations-pact-for-the-future-highlights-role-of-sport-for-sdgs-ioc-president-thanks-world-leaders-at-summit-of-the-future>> [luettu 24.2.2025]; ”Olympic Order awarded to French President Emmanuel Macron”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-order-awarded-to-french-president-emmanuel-macron>> [luettu 24.2.2025].

¹⁴¹ ”IOC Session praises achievements of Olympic Agenda 2020 and unanimously approves closing report”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-session-praises-achievements-of-olympic-agenda-2020-and-unanimously-approves-closing-report>> [luettu 28.2.2025].

¹⁴² ”Olympic athletes call for peace from the Olympic Village – IOC President Bach: ’You are the peace ambassadors of our time’”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-athletes-call-for-peace-from-the-olympic-village-ioc-president-bach-you-are-the-peace-ambassadors-of-our-time>> [luettu 28.2.2025].

kautta syntyy yhtymäkohta kohderyhmien ”kansainvälinen yhteisö ja poliitikot” sekä ”urheilijat” välillä KOK:n antaessa urheilijoille keskeisen roolin rauhan tavoittelemisessa. Tämä yhdistettynä ajatukseen urheilun opettavasta luonteesta auttaa KOK:n pyrkimyksissä perustella olympialiikkeen olemassaolon ja olympialaisten järjestämisen tärkeyttä maailmanaikana, jona geopolitiittiset jännitteet ovat lisääntyneet.

Jos tämän lisäksi vielä katsotaan, ettei huippu-urheilun tai olympialaisten olemassaoloa voitaisi enää oikeuttaa esimerkiksi ilmastonmuutoksen takia pelkästään niiden viihdearvolla, saattaa niin sanotusti korkeampiin arvoihin kuten maailmanrauhan edistämiseen vetoaminen toimia. On tosin merkillepantavaa, ettei KOK periaatteessa väitä itse saavansa aikaan varsinaista muutosta rauhan suhteen, vaan se pyrkii ”antamaan esimerkin maailmasta, jossa kaikki kunnioittavat samoja sääntöjä sekä toisiaan”. Vaikka tämä kuulostaa hyvältä, jää varsinaisen muutoksen tekeminen olympialaisista inspiroituneelle muulle maailmalle. Jos olympialaisten kontribuutio rauhan puolustamiseen riippuu ennen kaikkea siitä, miten muut tahot tulevat toimimaan, jää kyseisen kontribuution arvo käytännössä melko olemattomaksi.

5.2 Urheilijat KOK:n arvoretoriikan välittäjinä

Olympismiin kuuluu olennaisesti ajatus siitä, että urheiluun liittyisi ”hyvän esimerkin opetuksellista arvoa”. Kuten taas edellisen luvun lopussa kuvatuista esimerkeistä käy ilmi, olympialaisissa ”hyvän esimerkin” antaminen on urheilijoiden tehtävä. KOK on ottanutkin urheilijat keskeiseen osaan arvoretoriikkansa levittämistä. Tämä tulee esiin muun muassa korealaisen jääkiekkoilija Su-Sie Jon mielipidekirjoituksesta ”Gangwon 2024 provided a platform for the next generation of athletes to learn and grow”, jossa hän esimerkiksi väittää, että urheilijoiden tulisi ilmentää tiettyjä arvoja kuten ”erinomaisuutta”, ”ystävyyttä” sekä ”kunnioitusta”, joissa piilee ”olympialaisten tosi olemus”.¹⁴³ Nimenomaan ”erinomaisuuden”, ”ystävyyden” sekä ”kunnioituksen” valikoituminen arvoiksi, joita urheilijoiden tulisi edustaa, lienee tuskin kuitenkaan Jon itsensä tekemä valinta, sillä kyseiset arvot ovat osa olympismin virallista määritelmää.¹⁴⁴

---

¹⁴³ ”Gangwon 2024 provided a platform for the next generation of athletes to learn and grow”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/gangwon-2024-provided-a-platform-for-the-next-generation-of-athletes-to-learn-and-grow-ice-hockey-player-su-ji-susie-jo-kor>> [luettu 5.11.2024].

¹⁴⁴ ”Olympic Values”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/olympic-values>> [luettu 5.11.2024].

Samoin kuin viitatessaan esimerkiksi YK:n olympialiikkeelle antamaan tunnustukseen KOK pyrkii todennäköisesti saamaan sanomalleen lisää uskottavuutta pistämällä urheilijat itse väittämään, että he edustavat muun muassa olympismin mukaisia arvoja. Sen lisäksi, että Bach on kutsunut urheilijoita ”aikamme rauhanlähettiläiksi”, KOK:n urheilijakomission entinen puheenjohtaja Kirsty Coventry (joka on toiminut Zimbabwen urheiluministerinä vuodesta 2018 alkaen¹⁴⁵ ja tulee Bachin kauden päätyttyä toimimaan KOK:n seuraava puheenjohtajana¹⁴⁶) on myös kutsunut urheilijoita ”roolimalleiksi sekä lähettiläiksi”, jotka ”lähettävät maailmalle vahvan viestin tasa-arvosta, inklusiosta, solidaarisuudesta, rauhasta sekä kunnioituksesta”.¹⁴⁷ Coventry toisintaa kyseisessä lausahduksessa useita KOK:n väitteitä olympialiikkeen edustamista arvoista. Urheilijakomission puheenjohtajana hänen näkemyksensä voidaan myös esittää kuvaavan yleisemminkin olympiaurheilijoiden käsityksiä, tai ainakin sellaisen vaikutelman luominen olisi hyödyllistä KOK:n arvoretoriikan kannalta.

Jokisen mukaan myös ”yksityiskohdilla ja kertomuksilla vakuuttaminen” on yksi retorista keinoista, joiden avulla pyritään luomaan ”autenttinen, totuudentuntuinen vaikutelma” tapahtumista.¹⁴⁸ Tätä kyseistä keinoa ollaan hyödynnetty jonkin verran urheilijoiden kirjoittamissa teksteissä. Esimerkiksi Lontoon ja Rion kesäolympialaisissa kultaa voittanut Alistair Brownlee hyödyntää tarinankerrontaa retorisena keinona kuvaillessaan mielipidekirjoituksessaan ”Olympic Games: a special mark on the hosts, a real mark on humanity” kisakokemuksiaan ja matkaansa olympialaisiin yksityiskohtaisesti ja tunteisiin vetoavasti kirjoittaen ”verestä, hiestä ja kyynelistä” sekä ”unelmien murskaantumisesta ja henkiinheräämisestä”. Hän jopa väittää, että päivä, jona hän voitti Lontoon kesäolympialaisten triathlonin, muutti hänen elämänsä. Se, mikä teki hänen mukaansa päivästä erityisen, oli paikalle kokoontunut yleisö, joka oli Brownleen mielestä tullut näkemään olympialaisten tuoman ”ilon” ja ”jännityksen”, ”ehkä jopa ihmisyyden”.¹⁴⁹

Brownleen siis ikään kuin ottaa yleisön mukaan ja vieläpä olennaiseksi osaksi hänen kokemustaan olympiakullan voittamisesta. Oli yhteenkuuluvuudentunteen herättelemineen tarkoituksellista tai ei, siitä voi kuitenkin olla hyötyä Brownlee argumentoidessa myöhemmin mielipidekirjoituksessaan

---

¹⁴⁵ ”Mrs Kirsty Coventry”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/mrs-kirsty-coventry>> [luettu 2.3.2025].

¹⁴⁶ ”Kirsty Coventry elected IOC President, the first female President in IOC history”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/kirsty-coventry-elected-ioc-president-the-first-female-president-in-ioc-history>> [luettu 24.3.2025].

¹⁴⁷ ”Fundamental changes to the Olympic oath at Tokyo 2020 Opening Ceremony”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/fundamental-changes-to-the-olympic-oath-at-tokyo-2020-opening-ceremony>> [luettu 2.3.2025].

¹⁴⁸ Jokinen 2016, 356–357.

¹⁴⁹ ”Olympic Games: a special mark on the hosts, a real mark on humanity”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/olympic-games-a-special-mark-on-the-hosts-a-real-mark-on-humanity>> [luettu 13.12.2024].

olympialaisten jatkuvuuden puolesta. Ensin hän tuo esiin ajatuksen siitä, etteivät olympialaiset ole enää nykyään tarpeellisia ja että niihin käytetyt resurssit voitaisiin käyttää johonkin parempaan tarkoitukseen. Hän toteaa olevansa kuitenkin eri mieltä sekä väittää, että vuodesta 1896 alkaen järjestetyt 54 olympiakisaa ovat olleet ”54 mahdollisuutta” kilpailla rauhanomaisesti.¹⁵⁰ Jos lukija ollaan ensi saatu tunnetasolla sitoutumaan olympialiikkeeseen, lienee argumentaatio olympialaisten järjestämisen puolesta helpompi hyväksyä, mikä lienee yksi KOK:n arvoretoriikan keskeisimmistä tavoitteista. Kyseisessä esimerkissä näkyy myös toinen Jokisen luettelemista retorisisista keinoista eli ”oletettuun vasta-argumenttiin varautuminen”.¹⁵¹ Vaikka Brownlee ei varsinaisesti kumoa mielipidekirjoituksessaan esittämiään vasta-argumentteja olympialaisten jatkuvuutta kohtaan, hän silti tiettyssä mielessä suojautuu niitä vastaan tarjoamalla niihin vaihtoehtoisen näkökulman.

Lisäksi urheilijoiden mielipiteiden ollessa KOK:lle myönteisiä pystyy se hyödyntämään niitä osana arvoretoriikassaan. Tästä toimii esimerkkinä muun muassa Smithin mielipidekirjoitus urheilun sekä erityisesti hänen oman lajinsa rattikelkkailun suhteen. Toisaalta vaikka Smith puhuu osittain omista kokemuksistaan, selviää kyseisen tekstin lopusta, että hän on myös suorittanut kestävän kehityksen teknologioihin liittyvän maisterintutkimuksen.¹⁵² Tämän voisi taas katsoa tuovan lisää uskottavuutta muun muassa hänen tekemilleen arvioille huippu-urheilun kestävyteen liittyen. Häntä voitane myös pitää jonkinasteisena asiantuntijana aiheeseen liittyen, mikä puolestaan palvelee KOK:n retorisia pyrkimyksiä, sillä kuten jo todettu, argumentaatiota voidaan vahvistaa ”konsensuksella tai asiantuntijan lausunnolla vahvistamisen” avulla. Smithin arvion objektiivisuutta heikentää tosin se, että hän on myös KOK:n urheilijakomission jäsen. Toisaalta oli hänen arvionsa objektiivinen tai ei, on hänen puheenvuoronsa sekä urheilijana että alan asiantuntijana silti hyödyllinen KOK:lle erityisesti tässä kontekstissa sen kestävyyttä koskevan retoriikan kannalta.

Smithin arvion mukaan urheilumaailmassa muutosten täytyy olla ”hallinnon johtamia eri tasoisine strategioineen”, mutta toisaalta hän myös väittää, että urheilijoiden tulisi aktiivisesti osallistua kestävyteen liittyviin keskusteluihin ”pitääkseen johdon rehellisenä”. Smith tosin antaa mielipidekirjoituksessaan tunnustusta KOK:n tekemälle ”hyvälle työlle urheilun kestävyden johtamisessa”.¹⁵³ Urheilijat ollaan myös muissa yhteyksissä pyritty esittämään muutoksen aikaansaajina kestävyden

---

¹⁵⁰ Olympic Games: a special mark on the hosts, a real mark on humanity”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/olympic-games-a-special-mark-on-the-hosts-a-real-mark-on-humanity>> [luettu 13.12.2024].

¹⁵¹ Jokinen 2016, 348.

¹⁵² ”Sustainability in sport will take sacrifices”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/sustainability-in-sport-will-take-sacrifices>> [luettu 2.3.2025].

¹⁵³ ”Sustainability in sport will take sacrifices”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/sustainability-in-sport-will-take-sacrifices>> [luettu 2.3.2025].

suhteen. KOK on muun muassa kahtena edellisenä vuonna palkinnut urheilijoita, kansallisia olympiakomiteoita ja kansainvälisiä lajiliittoja niiden kestävyiden eteen tekemien aloitteiden johdosta.¹⁵⁴ Sen lisäksi, että KOK pystyy näitä esiin tuomalla luomaan vaikutelmaa siitä, että olympialiike on ryhtynyt konkreettisiin tekoihin asian suhteen, asettaa se myös itsensä palkintojen jakajana tietynlaiseen symboliseen johtoasemaan urheilun kestävyiden alalla.

Lisäksi samaan tapaan kuin rauhan tavoittelemisen kohdalla Tokion kesäolympialaisiin osallistuneet urheilijat vetosivat YK:n ilmastokonferenssin yhteydessä ”KOK:n tuella tuotetussa voimakkaassa videossa” maailman johtajiin ilmastotoimiin ryhtymisen puolesta, mihin liittyen KOK on julkaissut lehdistötiedotteen. Toisaalta toisin kuin Pariisin kesäolympialaisten kohdalla, kyseessä oli urheilijalähtöinen aloite, jolle KOK kuitenkin antoi tukensa. Lehdistötiedotteen mukaan aloitteen videosta teki kaksinkertainen olympiavoittaja Hannah Mills, joka oli jo aiemmin KOK:n tukemana aloittanut muovin käytön vähentämiseen tähtäävän ”liikkeen”. Mills väittääkin, että KOK:n hänen liikkeelleen antama tuki oli ”selvä osoitus heidän sitoutumisestaan paremman maailman rakentamiseen urheilun kautta”.¹⁵⁵ Sen lisäksi, että kyseisessä lehdistötiedotteessa esiintyy jälleen kerran yhtymäkohta kohdeyhmien ”urheilijat” sekä ”kansainvälinen yhteisö ja poliitikot” välillä, on se Coventryn sanomisten sekä muun muassa Jon mielipidekirjoituksen tavoin myös esimerkki tapauksesta, jossa urheilijat ovat toisintaneet samanlaista retoriikkaa kuin mitä KOK:lla on ollut tapana käyttää.

Lisäksi Mills väittää kyseisessä lehdistötiedotteessa samoin kuin Smith mielipidekirjoituksessaan, että urheilijoilla olisi ”velvollisuus” käyttää ääntään muun muassa vastuullisempien toimintatapojen puolesta.¹⁵⁶ Riippumatta urheilijoiden lausuntojen hyödyllisyydestä KOK:lle, voi myös olympialiikkeen tarjoama näkyvyys olla hyödyksi niille urheilijoille, jotka haluavat osallistua muun muassa kestävyteen liittyvään julkiseen keskusteluun. Toisaalta läheskään kaikkia olympiaurheilijat eivät ole yhtä perehtyneitä aiheeseen, jolloin on kohtuutonta odottaa kaikkien urheilijoiden osallistuvan keskusteluihin muun muassa kestävyteen liittyen. Huippu-urheilija eivät muutenkaan sovi kovin hyvin roolimalleiksi ainakaan kestävyiden saralla muun muassa useiden kisamatkojen takia.

---

¹⁵⁴ ”Athletes, International Federations and National Olympic Committees honoured as IOC announces winners of Climate Action Awards”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-announces-winners-of-climate-action-awards>> [luettu 3.3.2025]; ”IOC announces winners of Climate Action Awards 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-announces-winners-of-climate-action-awards-2024>> [luettu 3.3.2025].

¹⁵⁵ ”Olympians and Paralympians call on world leaders to work together to fight climate change”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympians-and-paralympians-call-on-world-leaders-to-work-together-to-fight-climate-change>> [luettu 3.3.2025].

¹⁵⁶ ”Olympians and Paralympians call on world leaders to work together to fight climate change”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympians-and-paralympians-call-on-world-leaders-to-work-together-to-fight-climate-change>> [luettu 3.3.2025].

Mitä taas tulee ajatukseen urheilijoista rauhanlähettiläinä, jotka voisivat inspiroida poliittisia päättäjiä ryhtymään toimeen rauhan aikaansaamiseksi, on hyvä muistaa, että poliitikoilla on usein myös omat odotuksensa maitaan edustavia urheilijoita kohtaan, jotka perustuvat ennen kaikkea kyseisen maan profiilin kohottamiseen, ellei jopa sen ylivertaisuuden osoittamiseen urheilusuoritusten kautta. Myös Heinilä arvio, että poliitikot ovat ylipäätään kiinnostuneempia huippu-urheilusta kuin esimerkiksi ”kansalaisten todellisesta hyvinvoinnista” huippu-urheiluun liittyvien saavutusten sekä julkisuuden takia.¹⁵⁷ Jos kerran poliitikot pyrkivät lähtökohtaisesti jo itsekkin hyödyntämään maansa urheilijoiden mahdollista menestystä omien narratiiviansa vahvistamiseen, on vaikea nähdä miten he ottaisivat huomioon KOK:n urheilijoiden kautta esittämää viestiä.

On muutenkin kyseenalaista miksi mikään viesti, joka ei liity suoraan urheiluun, olisi vakuuttavampi vain sen perusteella, että sen esittää urheilija. Toisaalta urheilijat voivat saavuttaa suurtakin suosiota kansojen keskuudessa, jolloin arvopohjaisten viestien kuuleminen heiltä saattaisi tehota paremmin kuin jos samaa sanoisi esimerkiksi korruptoituneeksi koetun urheilujärjestön johtohahmo. On tosin hyvä huomata, että KOK tukee osaa urheilijoista rahallisesti OS-tukiohjelman välityksellä. Toisin sanoin erityisesti niissä tapauksissa, joissa urheilija on saanut KOK:lta tukea muun muassa kyseisen ohjelman kautta sekä varsinkin niissä tapauksissa, joissa heistä on tullut osa järjestöä esimerkiksi urheilijakomission kautta, ei heidän voida katsoa suhtautuvan järjestöön puolueettomasti. Tällöin myöskään heidän tekemiään arvioita esimerkiksi olympialiikkeen toiminnan hyödyllisyydestä ei voida pitää kovinkaan objektiivisina.

5.3 Urheilun voima ja solidaarisuus

KOK:n arvoretoriikassa alakategoriaan ”rauha ja yhtenäisyys” kytkeytyy usein myös alakategoria ”solidaarisuus”. Bach jopa väittää samannimisessä mielipidekirjoituksessaan, ”ettei ole rauhaa ilman solidaarisuutta”. Kyseisessä tekstissä hän väittää KOK:n tukevan Ukrainan olympiayhteisön lisäksi myös muita olympiayhteisöjä sodista kärsivissä maissa kuten Afganistanissa ja Jemenissä. Bach myös väittää, että kyseiset ”solidaarisuusponnistukset” ovat osa KOK:n pyrkimyksiä ”rakentaa parempaa ymmärrystä kansojen keskuudessa” sekä siten ”avata oven – – rauhaan ja sovintoon”. Bachin mukaan ”tämä on ollut totta viime vuosina useissa konfliktitilanteissa kuten Pohjois- ja Etelä-Koreassa, Armeniassa, Azerbaidzhanissa, Serbiassa, Kosovossa, Israelissa, Palestiinassa, Iranissa ja

---

¹⁵⁷ Heinilä 2004, 55.

monissa muissa”.¹⁵⁸ On toki huomattava, että kyseinen teksti julkaistiin vuonna 2022 eli ennen viimeisimmän Israelin ja Hamasin välisen konfliktin syttymistä. Toinen alakategoria, jolla on yhtymäkohtia muun muassa edellä mainittuihin alakategorioihin, on ”urheilun voima”.

Julkaisukontekstistaan riippuen ”urheilun voima” saa melko erilaisia merkityksiä KOK:n arvoretoriikassa vaihdellen edellä kuvatun rauhan ja solidaarisuuden edistämisestä ihmisten terveyden ja elämänlaadun parantamiseen. KOK on esimerkiksi korostanut urheilun merkitystä pakolaisten sekä erityisesti nuorten pakolaisten hyvinvoinnille ja ”sosiaaliselle osallisuudelle”, joita edistääkseen se on *Olympic Refugee Foundation* –järjestön välityksellä koordinoanut kyseiselle ryhmälle suunnattuja urheiluohjelmia eri maissa.¹⁵⁹ Toisin sanoen vaikkei KOK omien sanojensa mukaan pysty estämään konflikteja, joiden takia pakolaiset ovat joutuneet jättämään kotinsa, väittää se voivansa parantaa heidän olojaan urheilun avulla. Myös koronapandemian aikana KOK painotti urheilun merkitystä fyysisen sekä mielenterveyden kannalta. Bach on jopa muutamaan otteeseen väittänyt, että ”urheilu voi pelastaa henkiä”.¹⁶⁰ Kyseinen väite on melko dramaattinen, mutta retorisesti tehokas keino esittää olympialiikkeen tekemän työn hyödyllisyyttä ja tärkeyttä.

Bach on myös YK:n pakolaisjärjestön järjestämässä *Global Refugee Forum* –tapahtumassa sekä aiheeseen liittyen julkaistussa lehdistötiedotteessa väittänyt, että urheilussa olisi kyse muun muassa ”voimaantumisesta”, ”kunnioituksesta”, ”solidaarisuudesta” sekä ”rauhasta”.¹⁶¹ Myös YK:n yleiskokouksen silloinen puheenjohtaja Abdulla Shahid antoi hieman ennen Pekingin talviolympialaisten alkamista KOK:n missiolle tunnustusta kuvailemalla sen pyrkimyksiä ”edistää rauhanomaista tulevaisuutta koko ihmiskunnalle urheilun opetuksellisen arvon kautta, erityisesti nuorille”.¹⁶² Kuten edellä mainituista esimerkeistä käy ilmi, kohderyhmät ”nuoret” ja ”pakolaiset” ovat linkittyneet vahvasti alakategoriaan ”urheilun voima”, minkä lisäksi ”pakolaiset” kohderyhmään liitetään KOK:n arvoretoriikassa usein myös alakategoria ”solidaarisuus”.

---

¹⁵⁸ ”There is no peace without solidarity”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/there-is-no-peace-without-solidarity>> [luettu 24.2.2025].

¹⁵⁹ ”ORF and IOC Refugee Olympic Team receive 2022 Princess of Asturias Award for Sports”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/orf-and-ioc-refugee-olympic-team-receive-2022-princess-of-asturias-award-for-sports>> [luettu 25.2.2025].

¹⁶⁰ ”IOC and WHO strengthen ties to advocate healthy lifestyles”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-and-who-strengthen-ties-to-advocate-healthy-lifestyles>> [luettu 25.2.2025]; ”Olympic Refugee Foundation: Sport can offer hope to displaced communities during the COVID-19 pandemic”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-refugee-foundation-sport-can-offer-hope-to-displaced-communities-during-the-covid-19-pandemic>> [luettu 25.2.2025].

¹⁶¹ ”IOC President leads sports world in support of displaced people at Global Refugee Forum”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-president-leads-sports-world-in-support-of-displaced-people-at-global-refugee-forum>> [luettu 24.2.2025].

¹⁶² ”IOC welcomes solemn appeal by United Nations to observe Olympic Truce during Beijing 2022”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-welcomes-solemn-appeal-by-united-nations-to-observe-olympic-truce-during-beijing-2022>> [luettu 24.2.2025].

Edellisessä alaluvussa mainittua ”yksityiskohdilla ja kertomuksilla vakuuttamista” on hyödyntänyt myös KOK:n jäsen Yiech Pur Biel mielipidekirjoituksessaan ”Anything is possible through sport”, jossa hän kuvailee kokemuksiaan pakolaisuudesta sekä pääsyään olympialaisiin osana historian ensimmäistä pakolaistiimiä Rion kesäolympialaisissa. Hän kertoo muun muassa, että saatuaan turvapaikan Keniasta hän alkoi harrastaa juoksemista löytäen siten ”urheilun ihmisiä yhdistävän voiman”. Kyseinen ”yhdistävä voima” mahdollisti Bielle myös jälleennäkemisen hänen perheensä kanssa, kun KOK saattoi heidät yhteen Riossa. Biel itse muotoilee asian seuraavasti: ”Tämä on urheilun voima. Tämä on olympialiikkeen arvo.”¹⁶³ Tarinankerronta toimii siis keinona vakuutta lukija KOK:n kyvystä saada aikaan positiivista muutosta ainakin yksittäisten urheilijoiden kohdalla.

Lisäksi kyseisen tarinan tarkoitus on olla inspiroiva ja toivoa herättävä, samoin kuin pakolaistiimiin on KOK:n mukaan tarkoitus lähettää ”toivon viesti” maailmalle sekä erityisesti muille pakolaisille.¹⁶⁴ Bielin mukaan Riossa maailmalle näytettiin, että ”pakolaisina pystymme tekemään mitä vain”.¹⁶⁵ KOK:n sanoman kannalta ehkä vielä olennaisemmin tämä kaikki saadaan vaikuttamaan mahdolliselta urheilun ja eritoten olympialiikkeen ansiosta. Biel kuvailee suhdettaan KOK:hon seuraavanlaisesti: ”Pakolaisena oleminen ei ole loppu. Minulle, kun KOK oli vierelläni, se oli uuden matkan alku.”¹⁶⁶ Bach taas kuvailee toisessa mielipidekirjoituksistaan pakolaistiimin luomista siten, että kun pakolaisuurheilijoilla ei ollut ”kansallistiimi, johon kuulua”, ”lippua, jonka takana marssia” tai ”hymniä, jota soittaa”, KOK antoi heille olympialaisten lipun ja hymnin sekä ”kodin olympiakylästä”.¹⁶⁷ KOK siis esitetään kyseisissä mielipidekirjoituksissa sekä ylipäätään osana sen arvoretoriikkaa ikään kuin hyväntekijänä, joka on pakolaisten puolella.

Pakolaisten hyväksi tekemänsä työn lisäksi KOK tuo teksteissään usein esiin ”solidaarisuutta”, jota se osoittaa olympialiikkeelle OS-ohjelman kautta. KOK:n operatiivinen johtaja Lana Haddad on kuvaillut sekä puolustanut ohjelmaa mielipidekirjoituksessaan ”The IOC stands in solidarity with all athletes and all sports”. Kyseisessä tekstissä toistetaan lähes jokaisen KOK:n julkaiseman lehdistö-

---

¹⁶³ ”Anything is possible through sport”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/anything-is-possible-through-sport>> [luettu 14.12.2024].

¹⁶⁴ ”IOC announces Refugee Athlete Scholarship-holders aiming for Paris 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-announces-refugee-athlete-scholarship-holders-aiming-for-paris-2024>> [luettu 27.2.2025]; ”IOC Refugee Olympic Team to represent more than 100 million displaced people at the Olympic Games Paris 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-refugee-olympic-team-to-represent-more-than-100-million-displaced-people-at-the-olympic-games-paris-2024>> [luettu 27.2.2025].

¹⁶⁵ ”Anything is possible through sport”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/anything-is-possible-through-sport>> [luettu 14.12.2024].

¹⁶⁶ ”Anything is possible through sport”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/anything-is-possible-through-sport>> [luettu 14.12.2024].

¹⁶⁷ ”There is no peace without solidarity”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/there-is-no-peace-without-solidarity>> [luettu 26.2.2025].

tiedotteen lopusta löytyvä väite siitä, että järjestö jakaa 90 prosenttia tuotoistaan laajemmalle olympialiikkeelle. Haddad kuvaa prosessia tarkemmin selittämällä, että kyseisillä ”sijoituksilla” muun muassa tuetaan olympialaisten järjestämistä, minkä lisäksi KOK tukee kansainvälisiä lajiliittoja sekä kansallisia olympiakomiteoita, joiden kautta jaetaan taas apurahoja joukkueille sekä yksittäisille urheilijoille. Täten Haddad väittää, että olympialiike rakentuu ”solidaarisuuteen sen laajimmassa mahdollisessa mielessä”. Kyseisessä tekstissä toistetaan myös väite olympialaisista ”ainoana tapahtumana, joka tuo koko maailmaa yhteen rauhanomaisessa kilpailussa”.¹⁶⁸

Haddadin mielestä se, mikä erottaa olympialaiset muista tapahtumista on ”nimenomaan valtava määrä urheilulajeja sekä urheilijoiden globaali alkuperä.” Kuvailtuaan ensin OS-ohjelmaa, jonka kautta kyseisten lajien kansainvälisiä liittoja sekä eri maista tulevien urheilijoiden kansalliskomiteoita tuetaan, voinee siis olettaa Haddadin sanoman olevan se, että kaikki tämä on mahdollista ennen kaikkea KOK:n kyseisiä tahoja kohtaan osoittaman ”solidaarisuuden” ansiosta. Hän tuokin myös esiin sen, että joissain maissa kansalliset olympiakomiteat saavat tukea melkein ainoastaan KOK:lta.¹⁶⁹ Toisin sanoin KOK on ottanut velvollisuudekseen tukea kyseisiä kansalliskomiteoita, jotta koko maailma saataisiin tuoduksi yhteen rauhanomaisen kilpailun merkeissä. On tosin merkillepantavaa, että ainakin tässä kontekstissa KOK:n esittämä solidaarisuus kohdistuu lähinnä olympialiikkeeseen itseensä.

Myös Bach väittää mielipidekirjoituksessaan KOK:n ”seisovan yhdessä solidaarisuudessa Ukrainan olympiayhteisön kanssa”.¹⁷⁰ Se, että solidaarisuutta osoitetaan nimenomaan ”Ukrainan olympiayhteisölle” eikä esimerkiksi ihan vain ”Ukrainalle”, voitaisiin tulkita yritykseksi ylläpitää edes jonkinlaista vaikutelmaa olympialiikkeen poliittisesta neutraalisuudesta, mutta toisaalta KOK on myös tehnyt melko selväksi kumman puolella se on. Lisäksi ”humanitaarinen avustus”, jota KOK lupaili sodan alettua julkaisemassaan lausunnossa, osoitettiin ”Ukrainan olympiayhteisön jäsenille”. Toisaalta lausunnossa toistettiin Bachin Pekingin talviolympialaisten loppuseremoniassa poliittisille johtajille esittämän pyynnön ”’inspiroitua’ olympiaurheilijoiden antamasta ’solidaarisuuden ja rauhan esimerkistä’”.¹⁷¹

---

¹⁶⁸ ”The IOC stands in solidarity with all athletes and all sports”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/the-ioc-stands-in-solidarity-with-all-athletes-and-all-sports>> [luettu 26.2.2025].

¹⁶⁹ ”The IOC stands in solidarity with all athletes and all sports”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/the-ioc-stands-in-solidarity-with-all-athletes-and-all-sports>> [luettu 26.2.2025].

¹⁷⁰ ”’There is no peace without solidarity’”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/there-is-no-peace-without-solidarity>> [luettu 26.2.2025].

¹⁷¹ ”IOC strongly condemns the breach of the Olympic Truce”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-strongly-condemns-the-breach-of-the-olympic-truce>> [luettu 26.2.2025].

Vaikka KOK esittää, että olympialaiset voisivat näyttää esimerkkiä muulle maailmalle, järjestön itsensä osoittama solidaarisuus vaikuttaisi ainakin edellä kuvattujen esimerkkien osalta rajautuvan vain niihin osiin yhteiskuntia, jotka ovat tekemisissä olympialiikkeen kanssa. Toisin sanoin, samoin kuin alakategoria ”rauha” kohdalla, solidaarisuuden osoittaminen olympialiikettä laajemmassa kontekstissa jäisi olympialaisista inspiroituneen muun maailman sekä erityisesti kohderyhmän ”kansainvälinen yhteisö ja poliitikot” tehtäväksi. Toisaalta vaikkei KOK tukisikaan muita kuin liikkeensä jäseniä, voi sen esittämästä ”solidaarisuudesta” olla silti hyötyä muillekin. Esimerkiksi Ukrainan silloinen urheiluministeri Vadym Guttsait tulkitsi, että päätös sulkea Venäjä ja Valko-Venäjä pois kansainvälisistä kilpailuista oli ”selvä ja vahva signaali” siitä, että ”KOK seisoo Ukrainan kanssa”.¹⁷²

Toisaalta ”solidaarisuus”, jota KOK osoittaa liikkeensä sisällä, vaikuttaisi käytännössä tarkoittavan ennen kaikkea sen jäsenten rahallista tukemista OS-ohjelman kautta. Esimerkiksi Haddad liittää solidaarisuuden sekä rahallisen tukemisen toisiinsa mielipidekirjoituksessaan väittämällä ”olympialiikkeen koko rakenteen”, joka hänen mukaansa pohjautuu tuottojen jakamiseen, rakentuvan solidaarisuuden varaan. Lisäksi hän väittää, että ”solidaarisuusmallin” ansiosta KOK:n ei myöskään tarvitse voittoja tavoitellessaan pistää urheilijoita tai urheilulajeja toisiaan vastaan, vaan se voi ”seisoo solidaarisuudessa kaikkien urheilijoiden ja kaikkien urheilulajien kanssa”. Toisin sanoin ”kaikki olympialajit ja kaikki olympiatimit, kaikista maista, voivat hyötyä”.¹⁷³ Kutsumalla olympialiikkeen rahallista tukemista ”solidaarisuudeksi” saa KOK toimintansa kuulostamaan hyveellisemmältä kuin, mitä se varsinaisesti on, sillä KOK epäilemättä hyötyy kyseisestä järjestelmästä itsekkin.

Yksi OA2020+5:n suosituksista on ”jatkaa parhaiden urheilijoiden viehättämistä”.¹⁷⁴ Tukemalla kansallisia olympiakomiteoita ja kansainvälisiä lajiliittoja sekä niiden kautta urheilijoita KOK pystyy helpommin takaamaan sen, että sen kisoihin osallistuu mahdollisimman suuri määrä kilpailijoita tehden olympialaisista maailman suurimman urheiluspektaakkelin, jota miljoonat ihmiset katsovat tuottaen KOK:lle miljardeja dollareita. Myös KOK:n harjoittama arvoretoriikka hyötyy siitä, että kansalliskomiteoita tuetaan. Varmistamalla, että kaikki tai ainakin mahdollisimman moni valtio on edustettuna olympialaisissa, KOK pystyy väittämään yhdistävänsä koko maailman rauhanomaiseen

---

¹⁷² ”IOC President and Ukrainian Sports Minister visit Ukrainian athletes – Strengthened support for Olympic Community agreed”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-president-and-ukrainian-sports-minister-visit-ukrainian-athletes-strengthened-support-for-olympic-community-agreed>> [luettu 26.2.2025].

¹⁷³ ”The IOC stands in solidarity with all athletes and all sports”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/the-ioc-stands-in-solidarity-with-all-athletes-and-all-sports>> [luettu 26.2.2025].

¹⁷⁴ ”IOC Executive Board proposes Olympic Agenda 2020+5 as the strategic roadmap to 2025”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-executive-board-proposes-olympic-agenda-2020-plus-5-as-the-strategic-roadmap-to-2025>> [luettu 27.2.2025].

kilpailuun sekä siten myötävaikuttavansa rauhan saavuttamiseen. Vaikka monet urheilijat varmasta hyötyvätkin *OS*:n kautta saamastaan tuesta, ei voida kovinkaan uskottavasti väittää, että KOK tukisi heitä niin sanotusti vain hyvää hyvyttään.

Toisaalta vaikka KOK väittäisi, että urheilussa olisi kyse ”rauhasta” tai ”solidaarisuudesta” tai mistä tahansa muusta hienon kuuloisesta asiasta, liittyy ”urheilun voimaan” sellainen rajoite, ettei olympiaurheilusta lopulta hyödy kovinkaan moni ihminen. Otetaan esimerkiksi pakolaisuurheilijat. Vaikka KOK väittää heidän edustavan kaikkia maailman pakolaisia sekä tuovan heille toivoa, käytännössä pakolaistiimin muodostaminen ei ratkaise pakolaisuuteen liittyviä ongelmia, vaan hyödyttää rajallista määrää yksittäisiä urheilijoita. Mitä taas tulee muuhun KOK:n pakolaisten hyväksi tekemään työhön kuten ruohonjuuritason urheiluohjelmien tukemiseen, niin siitä voi toki olla hyötyä suuremmalle määrälle ihmisiä, mutta sekin on todennäköisesti riittämätöntä sellaisten rakenteellisia ongelmia ratkomisessa, jotka johtavat pakolaisuuteen tai joita pakolaiset joutuvat kohtaamaan heidät vastaanottavissa maissa. Jos suhtautuu asiaan vielä astetta kyynisemmin, niin myös ruohonjuuritason urheiluohjelmien kautta KOK voi löytää tulevia huippu-urheilijoita, jotka voisivat joskus osallistua heidän kisoihinsa.

Lisäksi ”urheilun voiman” hyödyt ovat harvoin mitattavissa, joten vaikka KOK väittäisi edistävänsä toiminnallaan eri asioita rauhasta ja kansojen välisestä ymmärryksestä pakolaisnuorten hyvinvointiin, sillä on harvoin mitään kovin konkreettista näytettävää tekemänsä työn tuloksista. Saattaa jopa olla, että käytännössä KOK:n ”solidaarisuudesta” hyötyvät eniten olympialiike sekä KOK itse *OS*:n kautta jaettujen tuottojen muodossa. Sen lisäksi, että KOK hyötyy lopulta myös itse liikkeensä rahallisesta tukemisesta, ei se ainakaan verkkosivuillaan tuo juuri esiin, mitä se tekee 10 prosentilla tuotoistaan, joita se ei tule jakaneeksi *OS*:n kautta. Vaikka KOK kutsuu itseään voittoa tavoittelemattomaksi järjestöksi, olivat sen tuotot esimerkiksi vuosina 2021–2024 7,6 miljardia dollaria, minkä lisäksi sillä on vuoteen 2032 asti muun muassa mediaoikeuksien ja TOP-sponsoreiden kautta ”turvattuja tuottoja” yhteensä 13,5 miljardin dollarin edestä.¹⁷⁵ Vaikka KOK pyrkii muun muassa arvoretoriikkansa kautta rakentamaan kuvaa itsestään positiivista muutosta aikaansaavana tahona, on sillä myös taloudelliset intressinsä, joiden toteutumiseen mahdollisimman positiivisen imagon luominen on usein olennaista.

---

¹⁷⁵ ”Communiqué of the 13th Olympic Summit”. KOK:n verkkosivut.
<<https://www.olympics.com/ioc/news/communique-of-the-13th-olympic-summit>> [luettu 27.2.2025].

6 KOK:n toiminnan perustelevinen

Edellisissä luvuissa olen keskittynyt kuvaamaan sitä osa KOK:n harjoittamasta arvoretoriikasta, jossa se pyrkii proaktiivisesti rakentamaan itsestään positiivista kuvaa muun muassa sen perusteella, miten se väittää pyrkivänsä varmistamaan oman toimintansa kestävyuden sekä vastuullisuuden, mutta toisaalta myös sen perusteella, miten KOK väittää edistävänsä tiettyjen arvojen toteutumista olympialiikettä laajemmassa kontekstissa. Olen kuitenkin muodostanut primaariaineistoni pohjalta vielä yhden yläkategorian eli ”KOK:n toiminnan perustelevinen”, johon olen liittänyt sellaisia elementtejä KOK:n arvoretoriikasta, jonka tarkoituksena on puolustautua olympialiikkeen kohtaamaa kritiikkiä kohtaan. Vaikka myös muihin yläkategorioihin kuuluvan arvoretoriikan muotoutumiseen on osaltaan vaikuttanut KOK:n kohtaama kritiikki, varsinkin siltä osin mitä olympialaisia sekä olympialiikettä on pyritty muuttamaan, yläkategorian ”KOK:n toiminnan perustelevinen” tarkoitus on sitä vastoin tarkastella niitä elementtejä, joita KOK ei kohtaamastaan kritiikistä huolimatta ole valmista tai halukas muuttamaan toiminnassaan.

Onkin merkillepantavaa, että tietyissä asioissa, joiden suhteen KOK väittää jo tehneensä muutoksia, se tuo esiin myös tarvetta lisätoimille. Esimerkiksi vaikka KOK on saanut lisättyä sukupuolten välistä tasa-arvoa kisoissaan muun muassa varmistamalla yhtä suuret kiintiöt mies- sekä naisurheilijoille, tuo se toisaalta esiin myös sen, että naispuolisten olympiatasoisten valmentajien määrä on miespuolisiin valmentajiin verrattuna pienempi. KOK väittääkin haluavansa lisätä sukupuolisten välistä tasa-arvoa myös valmentajien osalta ja on siksi ryhtynyt erilaisiin hankkeisiin lisätäkseen naispuolisten valmentajien mahdollisuuksia edetä urallaan.¹⁷⁶ Tätä vastoin KOK:n toiminnassa on myös tiettyjä piirteitä, joita se pitää ilmeisesti sen verran tärkeinä, että niitä on muuttamisen tai kehittämisen sijaan ylläpidettävä sellaisenaan. Tosinaan KOK vaikuttaisi myös olevan valmis puolustamaan niitä jopa sen uhalla, että sen muiden arvojen toteutuminen mahdollisesti kärsii.

KOK:n toimintansa kannalta tärkeinä pitämiä arvoja, joista se ei vaikuttaisi julkaisemiensa tekstien perusteella olevan valmis joustamaan, ovat muun muassa poliittinen neutraalisuus sekä urheilun autonomia. Käy sinänsä järkeen, että kansainvälisesti operoivana järjestönä, jonka tavoitteisiin kuuluu esimerkiksi maailman tuominen yhteen, se pyrkii pitäytymään neutraalina. KOK:n väittämiä neutraalisuudestaan ja urheilun autonomiasta tekee kuitenkin vähemmän vakuuttaviksi muun muassa se, että olympialaisia järjestäessään sen on käytännön syistä johtuen tehtävä yhteistyötä isäntämaiden

---

¹⁷⁶ ”Women will make history at Paris 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/women-will-make-history-at-paris-2024>> [luettu 30.10.2024].

hallintojen sekä kisakaupunkien paikallishallintojen kanssa, mikä vähintään luo mahdollisuuden autonomian ja neutraalisuuden heikkenemiselle. Ottaen huomioon kuinka paljon se tekee yhteistyötä poliittisten tahojen kanssa sekä kisojensa aikana että niiden ulkopuolella, on tarkastelemisen arvoista, kuinka hyvin KOK pystyy pitäytymään neutraalisuudessaan, saati ylläpitämään urheilun autonomiaa.

Toisaalta poliittisen neutraalisuuden ja urheilun autonomian keskeisyys KOK:n arvoretoriikassa tulee esiin muun muassa myös sen perusteella, mitä kaikkea sen toiminnassa pyritään puolustamaan siihen vetoamalla. Poliittiseen neutraalisuuden ja urheilun autonomiaan voidaan nimittäin katsoa liittyvän myös niin sanottuun Sääntö 50:een. Kyseistä sääntöä ollaan kritisoitu muun muassa sillä perusteella, että se käytännössä rajoittaa urheilijoiden ilmaisuvapautta. KOK kuitenkin puolustaa kyseistä sääntöä muun muassa sillä perusteella, että sen avulla säilytetään poliittinen neutraalisuus kisojen aikana.¹⁷⁷ Vaikka sananvapaus on ihmisoikeus, joiden edistämisen ja puolustamisen KOK väittää kuuluvan myös olympialiikkeen arvoihin, osana niitä rajoittavaa sääntöä puolustelemaa argumentaatiota KOK kuitenkin vetoaa sen muihin arvoihin luoden samalla selvän ristiriidan sen arvoretoriikassa.

Toinen esimerkki tilanteesta, jossa KOK on joutunut perustelemaan valintojaan vetoamalla tiettyihin arvoihinsa, on päätös sallia venäläisten ja valko-venäläisten urheilijoiden osallistua olympialaisiin niin sanotusti neutraaleina urheilijoina Venäjän aloittamasta ja Valko-Venäjän tukemasta sodasta huolimatta. Päätös vaikuttaisi kuitenkin olevan ainakin päällepäin ristiriidassa KOK:n rauhanmission sekä muun muassa sen Ukrainalle lupaaman solidaarisuuden kanssa. Järjestö kuitenkin perustelee päätöstään sillä, ettei se halua ”rangaista urheilijoita heidän hallitustensa päätöksistä johtuen”.¹⁷⁸ Toisin sanoin vetoamalla urheilijoiden oikeuksien puolustamiseen KOK väittää toimivansa omien arvojensa mukaisesti tilanteessa, jossa sen muiden arvojen kuten rauhan edistämisen voitaisiin katsoa olevan vaikeasti sovittavissa yhteen kyseisen päätöksen kanssa.

6.1 Olympialaisten poliittisuus, poliittinen neutraalisuus ja urheilun autonomia

KOK:n arvoretoriikassa esiintyy usein yhtymäkohtia alakategorioiden ”KOK:n missio”, ”rauha ja yhtenäisyys” sekä ”autonomia ja neutraalisuus” välillä. Esimerkiksi YK:n jäsenvaltioiden sitoutuessa

---

¹⁷⁷ ”IOC extends opportunities for athlete expression during the Olympic Games Tokyo 2020”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-extends-opportunities-for-athlete-expression-during-the-olympic-games-tokyo-2020>> [luettu 26.3.2025].

¹⁷⁸ ”IOC EB recommends no participation of Russian and Belarusian athletes and officials”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-eb-recommends-no-participation-of-russian-and-belarusian-athletes-and-officials>> [luettu 6.2.2025].

noudattamaan olympiarauhaa ennen Pariisiin kesäolympialaisia ne samalla myös ”eksplisiittisesti tunnistivat” muun muassa syrjinnänvastaisuuden, poliittisen neutraalisuuden ja urheilun autonomian kuuluvan olympialiikkeen arvoihin.¹⁷⁹ Samoin YK:n yleiskokouksen istunnossa, jossa sitouduttiin noudattamaan olympiarauhaa Pekingin talviolympialaisia varten, Bach väitti pitämässään puheessa, että olympialaisten rauhanmissio olisi saavuttavissa vain, jos kisat ovat poliittisesti neutraalit, eikä niitä käytetä poliittisiin tarkoituksiin.¹⁸⁰ Lisäksi KOK:n peruskirjaan on kirjattu, että yksi sen tehtävistä on ”vastustaa urheilun ja urheilijoiden poliittista tai kaupallista väärinkäyttöä”.¹⁸¹

Muun muassa edellä kuvattujen esimerkkien perustella KOK esittää poliittisen neutraalisuuden sekä urheilun autonomian toimintansa kannalta erittäin keskeisiksi arvoiksi. Myös huolia olympialaisten käytöstä poliittisiin tarkoituksiin ollaan esitetty jo liikkeen alkuajoista lähtien.¹⁸² Siksi on merkillepantavaa, että monet niistä arvoista, joiden toteutumiseen KOK väittää myötävaikuttavansa, ovat luonteeltaan sellaisia, että ne voitaisiin hahmottaa poliittisesti merkittäviksi. Kuten Parry ja Girginov tuovat esiin kirjassaan *The Olympic Games Explained: A Student Guide to the Evolution of the Modern Olympic Games*, KOK:n omikseen väittämät arvot ovat sellaisia, joiden kanssa eri maiden hallinnot ovat joko samaa tai eri mieltä. Siten taas muun muassa tasa-arvon edistäminen urheilussa tulee poliittiseksi puheenaiheeksi, joka edellyttää esimerkiksi resurssien priorisoimista.¹⁸³ Lisäksi monien KOK:n arvojen edistäminen tapahtuu käytännössä politiikan kautta. Näistä selvin lienee rauhan tavoittelemineen, mutta myös sellaiset arvot kuin kestävä kehitys ja sukupuolten välinen tasa-arvo ovat teemoja, jotka nousevat usein esiin kansainvälisessä politiikassa.

Lisäksi KOK on asemoinut itsensä osaksi kansainvälisen politiikan kenttää esimerkiksi YK:n kanssa tehdyn yhteistyön kautta. Barbara Keys arvioi artikkelissaan ”Political Protection: The International Olympic Committee’s UN Diplomacy in the 1980s”, että molemmat järjestöt ovat hyötynet tekemästään yhteistyöstä lisäämällä niin sanotusti toistensa ”moraalista uskottavuutta”.¹⁸⁴ YK kanssa tehty yhteistyö onkin toiminut KOK:lle kanavana hakea uskottavuutta tai peräti jonkinlaista johtoa-asemaa useiden sen arvoretoriikan kannalta keskeisten tavoitteiden osalta. Tästä esimerkkinä toimii aiemmin mainittu *Olympic Forest* –projekti, joka on osa erästä YK:n laajempaa ilmastonmuutoksen

---

¹⁷⁹ ”UN General Assembly adopts Olympic Truce for Paris 2024”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/un-general-assembly-adopts-olympic-truce-for-paris-2024>> [luettu 5.3.2025].

¹⁸⁰ ”UN General Assembly adopts Olympic Truce for Beijing 2022, highlighting the contribution of sport to the promotion of peace and solidarity”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/un-general-assembly-adopts-olympic-truce-for-beijing-2022>> [luettu 5.3.2025].

¹⁸¹ ”Declaration by the IOC against the politicisation of sport”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/declaration-by-the-ioc-against-the-politicisation-of-sport>> [luettu 5.3.2025].

¹⁸² Parry ja Girginov 2004, 122.

¹⁸³ Parry ja Girginov 2004, 122.

¹⁸⁴ Keys 2017, 1172.

torjumiseen liittyvää hanketta. KOK väittää kyseisen projektin myös osoittavan sen johtoasemaa kestävyiden saralla urheilumaailmassa.¹⁸⁵ Lisäksi KOK on onnistunut kohottamaan omaa sekä ylipäättään urheilun profiilia YK nimettyä urheilun ”kestävän kehityksen tärkeäksi mahdollistajaksi”, minkä lisäksi järjestöt ovat tehneet yhteistyötä muun muassa ”sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi urheilun sisällä sekä sen kautta”.¹⁸⁶

Toisaalta uskottavuuden lisääminen toimii myös toistenpäin, kuten Keys väittää. KOK on muun muassa myöntänyt vuosittain jaettavan *Olympic Cup* –palkinnon WHO:lle sen koronapandemian aikana KOK:lle antaman tuen johdosta vuonna 2021 sekä YK:n pakolaisjärjestölle vuonna 2019.¹⁸⁷ Samalla kun kyseinen palkinto myönnettiin WHO:lle, myönsi KOK myös sen pääjohtaja Tedros Ghebreyesusille niin sanotun *Olympic Order* –tunnustuksen. Kyseinen tunnustus on myönnetty myös useille poliitikoille sekä valtionjohtajille, viimeisimpänä Ranskan presidentti Emmanuel Macronille. Tunnustuksella KOK halusi kiittää Macronia hänen ”väsymättömästä sitoutumisestaan ja visiostaan” Pariisin kesäolympialaisiin liittyen, minkä ansiosta kyseisistä kisoista saatiin KOK:n mukaan tehtyä ”ihmiskunnan yhtenäisyyden symboli”.¹⁸⁸ Vastavuoroisesti Bachille myönnettiin *Légion d’Honneur* –kunniamerkki Macronin toimesta.¹⁸⁹

Ennen kisojen järjestämistä KOK myös hyödynsi Macronin kommentteja olympialaisten poliittiseen neutraalisuuteen liittyen hänen todettuaan, ”ettei urheilua pitäisi politisoida”, ja että myös sotaa-käyvien maiden urheilijoiden pitäisi saada osallistua kilpailuihin, jotta ”urheilun kautta löydettäisiin tapoja keskustella, kun ihmiset eivät voi enää puhua toisilleen”.¹⁹⁰ Lausunnolla on merkitystä erityisesti KOK:n muutettua linjaustaan venäläisten ja valko-venäläisten urheilijoiden olympialaisiin

---

¹⁸⁵ ”IOC reveals details of its “Olympic Forest” project”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-reveals-details-of-its-olympic-forest-project>> [luettu 5.3.2025].

¹⁸⁶ ”IOC releases Olympic Agenda 2020+5 Midway Report Highlights”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-releases-olympic-agenda-2020-5-midway-report-highlights>> [luettu 5.3.2025]; ”IOC and UN Women sign new agreement to advance gender equality in and through sport”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-and-un-women-sign-new-agreement-to-advance-gender-equality-in-and-through-sport>> [luettu 5.3.2025].

¹⁸⁷ ”Olympic Order awarded to WHO Director-General Tedros Ghebreyesus”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-order-awarded-to-who-director-general-tedros-ghebreyesus>> [luettu 5.3.2025]; ”IOC awards Olympic Cup to UNHCR”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-awards-olympic-cup-to-unhcr>> [luettu 5.3.2025].

¹⁸⁸ ”Olympic Order awarded to French President Emmanuel Macron”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-order-awarded-to-french-president-emmanuel-macron>> [luettu 5.3.2025].

¹⁸⁹ ”IOC President awarded Légion d’Honneur by President Emmanuel Macron”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-president-awarded-legion-d-honneur-by-president-emmanuel-macron>>

¹⁹⁰ ”UN General Assembly recognises that ‘the unifying and conciliative nature’ of major international sports events ‘should be respected’”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/un-ga-recognises-unifying-conciliative-nature-of-major-international-sports-events-should-be-respected>> [luettu 5.3.2025]; ”Declaration of the 11th Olympic Summit”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/declaration-of-the-11th-olympic-summit>> [luettu 5.3.2025].

osallistumisen suhteen. Toisin sanoin KOK:n tekemä yhteistyö poliitikkojen kanssa muun muassa olympialaisten aikana ei vaikuttaisi rajoittuvan pelkästään käytännön seikkojen hoitamiseen, vaan heille annetaan myös oma merkityksensä KOK:n arvoretoriikassa.

Toisaalta edellä kuvattujen tunnustusten myöntämisestä voi toisinaan myös koitua KOK:lle harmia, jos sellaisen saaneet poliitikot alkavat myöhemmin urallaan käyttäytyä KOK:n arvojen vastaisesti. Tästä johtuen KOK veti takaisin Venäjän presidentti Vladimir Putinille sekä kahdelle muulle venäläiselle poliitikolle myönnetyt *Olympic Order* –tunnustukset Ukrainan sodan alettua.¹⁹¹ On myös jokseenkin kyseenalaista kuinka uskottavina voidaan ottaa esimerkiksi Macronin vaatimukset urheilun politisoinnin vastustamisesta ottaen huomioon, että hänet palkittiin myöhemmin hänen ”väsymättömästä sitoutumisestaan ja visiostaan” Pariisin kesäolympialaisiin liittyen. Koska hän teki näin presidentin roolissa, voisi hänen katsoa siten myös tulleen osaltaan politisoineeksi urheilua. KOK ei tosin vaikuttaisi näkevän tätä ongelmana, vaan se päinvastoin hyödyntää Macronin sanoja osana arvoretoriikkaansa.

Lisäksi vaikka YK:n jäsenvaltiot ovat sitoutuneet muodollisesti kunnioittamaan urheilun autonomiaa, käytännössä sitä rikotaan säännöllisesti muun muassa kansallisten olympiakomiteoiden kohdalla. Monet niistä ovat OS-tukiohjelman kautta jaetuista varoista huolimatta riippuvaisia valtion tuesta, minkä lisäksi niiden jäsenistöön kuuluu usein hallitusten tai puolueiden jäseniä. Erityisesti kylmän sodan aikana sekä idän että lännen hallitukset pyrkivät eri tavoin kontrolloimaan kansallisia olympiakomiteoitaan, minkä jälkeen KOK alkoi valvoa tarkemmin kansalliskomiteoita niiden autonomian takaamiseksi. Tietyissä tapauksissa, joissa kansalliskomitean autonomiaa on rikottu, KOK on jopa pistänyt niitä toimintakieltoon, kuten se toimi esimerkiksi Intian kansalliskomitean kohdalla vuonna 2012. Tosin kuten Henk Erik Meier on todennut kirjankappaleessa ”Political Autonomy and Control of National Olympic Committees”, KOK on toiminut näin lähinnä sellaisten kansalliskomiteoiden kohdalla, joilla on ”rajallinen atleettinen ja taloudellinen merkitys”.¹⁹² Venäjän sulkeminen pois olympialaisista on tosin merkittävä poikkeus tähän.

Vaikka KOK korostaa urheilun autonomisen aseman sekä poliittisen neutraalisuutensa säilyttämisen tarpeellisuutta, se vaikuttaisi myös tiedostavan, että olympialaisia käytetään hyväksi politiikassa. Chinchilla väittääkin mielipidekirjoituksessaan, että kasvavissa määrin polarisoituneessa maailmassa

---

¹⁹¹ ”IOC EB recommends no participation of Russian and Belarusian athletes and officials”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-eb-recommends-no-participation-of-russian-and-belarusian-athletes-and-officials>> [luettu 5.3.2025].

¹⁹² Meier 2020, 265, 268–269, 272.

olympialaisten ”aseistaminen poliittisiin tarkoituksiin” voisi johtaa ”loputtomiin kansainvälisiin selkkauksiin”.¹⁹³ Huolimatta siitä, että KOK väittää tunnistavansa tämän riskin, käytännössä se kuitenkin mahdollista olympialaisten hyödyntämisen poliittisiin tarkoituksiin omien perinteidensä kautta kuten avajaisseremonioiden lippukulkueissa sekä soittamalla palkintoseremonioissa voittajan kotimaan kansallishymnin. Bach yrittää puolustaa avajaisseremonioiden ja siten myös laajemmin olympialaisten neutraalisuutta toteamalla, että valtionjohtajat saavat niiden aikana lausua vain yhden KOK:n käsikirjoittaman lauseen heidän julistaessaan kisat virallisesti avatuiksi.¹⁹⁴ Itse katsoisin, ettei kisojen virallinen avaaminen ole symbolisella tasolla suinkaan merkityksetöntä.

KOK tosin myös tiedostaa itsekin lippujen ja muiden kansallisten symboleiden voiman. Tämä näkyy muun muassa siinä, että vaikka KOK salli venäläisten ja valkovenäläisten urheilijoiden osallistumisen Pariisiin kesäolympialaisiin Ukrainan sodan jatkumisesta huolimatta linjasi se myös, että tämän tulisi tapahtumaan neutraalilla statuksella. Lisäksi ”sanktiona niitä vastaan, jotka ovat vastuussa sodasta” KOK on linjannut, ettei Venäjän tai Valko-Venäjän valtiollisia tunnuksia tulisi esittämään missään urheilutapahtumissa. Kyseisissä maissa ei myöskään tulisi järjestää minkään lajiliiton tai kansalliskomitean urheilutapahtumia, eikä kansainvälisiin urheilutapahtumiin tulisi kutsua näiden maiden hallitusten jäseniä.¹⁹⁵ Ensinnäkin sanktioiden asettaminen valtioita kohtaan ei kuulosta kovinkaan poliittisesti neutraalilta toiminnalta. Toisekseen vaikka kyseisten maiden urheilijat kisaisivatkin neutraalilla statuksella, rajoitusten koskiessa vain kahta maata voidaan heidän käytännössä katsoa edelleen edustavan kyseisiä maita.

Jos KOK on todella yhtä huolissaan kisojensa mahdollisesta vaikutuksesta kansainvälisen politiikan kärjistymiseen kuin mitä se väittää olevansa, luulisi sen voivan vaikuttaa tilanteeseen esimerkiksi poistamalla kaikki valtiolliset symbolit olympialaisista, eikä vain valikoivasti sellaisten valtioiden, joita KOK haluaa sanktioida. Itse asiassa tämän voisi katsoa pikemmin kärjistävän kansainvälistä tilannetta entisestään. Se, olisiko valtiollisten symbolien perustavanlaatuisempi poistaminen ketään miellyttävä ratkaisu, on tosin asia erikseen. Voihan olla, että kisojen järjestämisestä kiinnostuneiden kaupunkien määrä vähenisi, jos se ei enää samalla tavalla mahdollistaisi maakuvan kohottamista.

---

¹⁹³ "Let the Olympic flame shine". KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/laura-chinchilla-let-the-olympic-flame-shine>> [luettu 4.10.2024].

¹⁹⁴ "Sport and politics: my experiences as an athlete". KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/sport-and-politics-my-experiences-as-an-athlete>> [luettu 5.3.2025]

¹⁹⁵ "Following a request by the 11th Olympic Summit, IOC issues recommendations for International Federations and international sports event organisers on the participation of athletes with a Russian or Belarusian passport in international competitions". KOK:n verkkosivut <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-issues-recommendations-for-international-federations-and-international-sports-event-organisers>> [luettu 7.3.2025]

Toisaalta KOK ei ole myöskään kunnolla määritellyt mitä se tarkoittaa poliittisella neutraalisuudella, jolloin myös se minkä se käsittää poliittiseksi on epäselvää. Käytännössä KOK on tosin vedonnut poliittiseen neutraalisuuteensa sekä urheilun autonomiaan ennen kaikkea tapauksissa, joissa kisojen normaali toteutuminen on ollut uhattuna, kuten juuri boikottien ja urheilijoihin liittyvien erikoisjärjestelyiden kohdalla. Tällöin kyseisiin arvoihin viittaaminen toimii puolustuksena sen kohtaamaa kritiikkiä kohtaan, jotta sen ei tarvitsisi perustella tarkemmin päätöksiään.

6.2 Ihmisoikeudet ja syrjinnänvastaisuus

KOK menee urheilun tärkeyttä korostavassa retoriikassaan niin pitkälle, että se kutsuu urheilua ihmisoikeudeksi, jonka harjoittamiseen ”jokaisella täytyy olla pääsy – – ilman minkäänlaista syrjintää”. Tämän lisäksi se on vuonna 2023 peruskirjaansa tekemänsä muutoksen myötä tehnyt ”kansainvälisesti tunnustettujen ihmisoikeuksien kunnioittamisesta – – olympialiikkeen toimivallan sisällä” osan olympismin virallista määritelmää.¹⁹⁶ Lisäksi KOK on vuonna 2022 määritellyt ihmisoikeuksien suhteen ”strategiset aikomukset [vuodelle] 2030” sen eri vastualueilla, joista ”olympialaisten omistajana” se väittää noudattavansa ”parhaita ihmisoikeuskäytäntöjä” tulevien isäntäkaupunkien valinnassa sekä kisojen järjestämisessä.¹⁹⁷ Merkillepantavaa on tosin se, että samana vuonna talviolympialaiset järjestettiin Kiinassa, jonka hallinto on tunnettu ihmisoikeusrikkomuksistaan.

Vastaavasti maininta seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän kieltämisestä lisättiin KOK:n peruskirjaan vasta Sotšin talviolympialaisten jälkeen.¹⁹⁸ KOK on saanut osakseen kritiikkiä kisojensa myöntämisestä maille, jotka eivät ole kunnioittaneet ihmisoikeuksia. KOK on itse taas väittänyt, että olympialaisten järjestäminen voisi päinvastoin toimia mahdollisuutena parantaa ihmisoikeusoloja ”vähemmän liberaaleissa yhteiskunnissa” kuten 1900-luvulla Meksikossa ja Etelä-Koreassa sekä 2000-luvulla nimenomaan Kiinassa.¹⁹⁹ Vastakkaisen näkemyksen mukaan kisojen myöntäminen ja sitä kautta ”kansainvälisen hyväksynnän” antaminen autoritäärisille järjestelmille päinvastoin ”rohkaisee” niitä.²⁰⁰

---

¹⁹⁶ ”Olympic Charter amendments approved by 141st IOC Session”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-charter-amendments-approved-by-141st-ioc-session>> [luettu 8.3.2025].

¹⁹⁷ ”IOC approves Strategic Framework on Human Rights”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-approves-strategic-framework-on-human-rights>> [luettu 9.3.2025].

¹⁹⁸ Kidd 2020, 340.

¹⁹⁹ Bousfield ja Montsion 2012, 826.

²⁰⁰ Brownell 2019, 178.

Kyseisten tapausten kohdalla ollaankin puhuttu niin sanotusta *sportwashing*-ilmiöstä, jossa ennen kaikkea autoritääriset valtiot hyödyntävät olympialaisia sekä muita merkittäviä urheilutapahtumia viedäkseen globaalia huomiota pois sisäisistä ongelmistaan.²⁰¹ Onkin merkillepantavaa, että moniin muihin arvoihin verrattuna KOK ei pidä läheskään yhtä kovaa ääntä ihmisoikeuksien puolustamisen suhteen. Se ei esimerkiksi vetoa poliittisiin johtajiin niiden noudattamisen tai edistämisen puolesta toisin kuin se tekee muun muassa rauhan tai urheilun autonomian kohdalla. Itse asiassa KOK päinvastoin korostaa ihmisoikeuksista puhuessaan sitä, että se toimii niiden suhteen vain oman toimivaltansa rajoissa.²⁰² Muun muassa Mark James on kritisoinut kyseistä rajausta sen epämääräisyyden vuoksi. Hän toisaalta myös arvioi sen olevan tarkoitettu sitä varten, ettei KOK:n tarvitsisi edellyttää ihmisoikeuksien noudattamista ”kaikilta osapuolilta, joiden kanssa se on tekemisissä”.²⁰³

Tämä taas veisi pohjan ajatukselta, että olympialaisten järjestäminen voisi parantaa ihmisoikeusoloja sellaisissa maissa, joissa niitä rikotaan systemaattisesti. Kyseisen argumentin uskottavuutta heikentää myös se, että olympialaisten järjestäminen itsessään on johtanut useamman kerran ihmisoikeusrikkomuksiin. Esimerkiksi työntekijöiden oikeuksia rikottiin muun muassa Pekingin kesä- sekä Sotšin talviolympialaisten toteuttamisen yhteydessä. Lisäksi kokonaisia yhteisöjä ollaan pakko siirretty heidän kodeistaan, jotta niiden tilalle voitaisiin rakentaa stadioneita sekä muuta kisojen vaatimaa infrastruktuuria. Näin tehtiin esimerkiksi Rio de Janeirossa ennen vuoden 2016 kesäolympialaisia. Toisaalta voisi myös väittää, että KOK itse rikkoo ihmisoikeuksia rajoittamalla muun muassa kisoihinsa osallistuvien urheilijoiden sananvapautta peruskirjansa Sääntö 50:llä, jolla kielletään ”mielenosoitusten tai poliittisen, uskonnollisen tai rodullisen propagandan” esittämisen olympia-areenoilla.²⁰⁴

Esimerkiksi Bach pyrkii puolustamaan sääntöä toisessa mielipidekirjoituksistaan väittämällä, että pysymällä poliittisesti neutraaleina pelikentillä sekä palkintoseremonioiden aikana urheilijat osoittavat ”inklusiivisuutta sekä keskinäistä kunnioitusta”.²⁰⁵ KOK siis jälleen kerran vetoaa muihin arvoihinsa perustellessaan ihmisoikeuksista joustamista, minkä lisäksi se pyrkii esittämään urheilijat roolimalleina tilanteessa, jossa heidän sananvapauttaan rajoitetaan. Pound taas väittää, ettei Sääntö 50:llä varsinaisesti loukata urheilijoiden oikeuksia ilmaista mielipiteitään, vaan vain ”rajoitetaan

---

²⁰¹ Lenskyj 2020, 51–52.

²⁰² ”IOC approves Strategic Framework on Human Rights”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-approves-strategic-framework-on-human-rights>> [luettu 9.3.2025]; ”Olympic Charter amendments approved by 141st IOC Session”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-charter-amendments-approved-by-141st-ioc-session>> [luettu 9.3.2025].

²⁰³ James 2023, 268.

²⁰⁴ Grell 2018, 161–163.

²⁰⁵ ”Sport and politics: my experiences as an athlete”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/sport-and-politics-my-experiences-as-an-athlete>> [luettu 8.3.2025].

tilanteita ja paikkoja sellaisten oikeuksien harjoittamiseen”. Hän myös toteaa, että urheilijat saavat ilmaista mielipiteitään muun muassa haastatteluissa tai sosiaalisessa mediassa.²⁰⁶ Pound myös muistuttaa lukijaa, että mielenosoitusten salliminen palkintoseremonioissa tarkoittaisi ”kaikkien mielenosoitusten sallimista, ei vain niiden, joiden kanssa saatat olla samaa mieltä”.²⁰⁷

Vaikka tämä lienee tarkoitettu näpäytykseksi kriitikoita kohtaan, ei KOK itsekään halua urheilijoiden ilmaisevan mieltään tavalla, joka voisi rikkoa sen luomaa vaikutelmaa ”yhtenäisyydestä” sekä ”rauhanomaisesta kilpailusta”. Kyse on vieläpä asiasta, joka olisi ehdottomasti KOK:n toimivallan rajojen sisäpuolella, mutta tästäkin huolimatta se päättää rajoittaa urheilijoiden sananvapautta. Kuten Kluch ja kumppanit väittävät, kyseisen säännön avulla ylläpidetään epäoikeudenmukaista *status quo*:ta sekä ”hiljennetään urheilijoiden toimijuutta”. Lisäksi heidän tekemänsä analyysi KOK:n vuonna 2020 toteuttamista konsultaatiosta kyseiseen sääntöön liittyen osoittaa, että olympialaisten neutraalisuuden vahvimpiin kannattajiin kuuluvat autoritääriset valtiot.²⁰⁸

Mitä urheilijoihin itseensä tulee, heidän näkemyksiään aiheeseen liittyen on selvitetty edellä mainitun kvalitatiivisen konsultaation lisäksi KOK:n tilaamassa kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Kyseisessä tutkimuksessa selvisi, että 70 prosenttia vastanneista oli sitä mieltä, ettei mielipiteiden ilmaiseminen ole soveliaista pelikentillä tai virallisten seremonioiden aikana. Lisäksi suurin osa kvalitatiivisen konsultaation osallistuneista urheilijaedustajista oli sitä mieltä, että olympialaisissa fokuksen pitäisi pysyä ”urheilijoiden suoritusten, urheilun ja olympia-arvojen juhlimisessa”. Osa urheilijaedustajista oli kuitenkin eri mieltä ja piti sananvapautta tärkeämpänä.²⁰⁹ KOK kuitenkin sai varmasti haluamansa tuloksen kyseisistä tutkimuksista, sillä enemmistö niihin osallistuneista urheilijoista antoi Sääntö 50:lle hyväksyntänsä, minkä voisi retorisesti näkökulmasta katsoa mahdollisesti lisäävän KOK:n argumentaation vakuuttavuutta, vaikkei voidakaan puhua täydestä konsensuksesta.

Lehdistötiedotteessa, jossa tutkimusten tuloksia käsitellään, pyritään myös kumoamaan vastakkainen näkemys vetoamalla ihmisoikeus- ja urheilulakiasiantuntijoiden kanssa käytyihin keskusteluihin. Niiden perusteella tultiin sellaisiin lopputulemiin, että vaikka sananvapaus on ”yleisesti tunnustettu, perustavanlaatuinen ihmisoikeus”, se ei ole kuitenkaan ”absoluuttinen”, vaan sitä voidaan rajoittaa

---

²⁰⁶ "Free Speech for Olympic Athletes". KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/free-speech-for-olympic-athletes>> [luettu 8.3.2025].

²⁰⁷ "Free Speech for Olympic Athletes". KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/free-speech-for-olympic-athletes>> [luettu 8.3.2025].

²⁰⁸ Kluch et al. 2024, 641, 654.

²⁰⁹ "IOC Athletes' Commission's recommendations on Rule 50 and Athlete Expression at the Olympic Games fully endorsed by the IOC Executive Board". KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-athletes-commission-s-recommendations-on-rule-50-and-athlete-expression-at-the-olympic-games>> [luettu 8.3.2025].

”hyvin rajallisin ehdoin, joiden arviointi on herkkää sekä vaihtelee olosuhteista riippuen”. Täten urheilijakomissio suosittelee palkinto- ja muiden seremonioiden sekä pelikenttien säilyttämistä protesteilta tai mielenilmauksilta ”tai miltä tahansa teolta, joka nähdään sellaiseksi”.²¹⁰ Kyseisessä tekstissä ei tosin avata yhtään yksityiskohtaisemmin, mitä ”hyvin rajallisilla ehdoilla” sananvapauden rajoittamiselle voitaisiin käytännössä tarkoittaa. Tämä on ongelmallista muun muassa sen takia, ettei KOK ole määritellyt kovinkaan selvästi, mitä se tarkoittaa esimerkiksi poliittisella neutraaliuudella. Tällöin myös se, mikä lasketaan poliittisen neutraalisuuden rikkomiseksi, saattaa jäädä epäselväksi. Lisäksi säännön ulottaminen koskemaan mitä vain, mikä voidaan ”nähdä” mielenilmaukseksi antaa KOK:lle turhan paljon tulkintavaraa sekä päätösvaltaa.

Toisaalta kyseisessä lehdistötiedotteessa välittömästi sananvapauden rajoittamisen perustelemisen jälkeen urheilukomissio ilmaisee myös huolen siitä, että poliittisesta painostuksesta johtuen urheilijat saavat joutua tilanteisiin, joissa heidän on ottava julkisesti kantaa johonkin tiettyyn kansalliseen tai kansainväliseen asiaan ”heidän uskomuksistaan riippumatta”. Poliittisen neutraalisuuden väitetään taas toimivan edellä kuvatuissa tilanteissa ”tapana suojella urheilijoita poliittiselta häirinnältä ja hyväksikäytöltä”.²¹¹ Se taas onko tämä riittävä peruste rajoittaa sananvapautta myös tilanteissa, joissa urheilijat haluaisivat ilmaista mielipiteitään ilman minkäänlaista ulkoista painostusta, on vähintään kyseenalaista. Silti huolen esittäminen urheilijoiden turvallisuudesta on ainakin retorisisessa mielessä vakuuttava perustelu, jota KOK on käyttänyt muissakin tilanteissa.

6.3 Urheilijoiden puolustaminen KOK:n argumenttina

Bach pyrkii vuonna 2020 julkaistussa mielipidekirjoituksessaan perustelemaan urheilun autonomian tarpeellisuutta kertomalla omista kokemuksistaan urheilijauransa ajalta. Hän muistelee esimerkiksi sitä, kuinka hän ei päässyt osallistumaan Moskovan kesäolympialaisiin vuonna 1980 hänen koti- maansa Länsi-Saksan osallistuttua Yhdysvaltain johtamaan boikottiin. Bach kritisoi boikottia muun muassa sen perusteella, ettei sillä ollut tarkoitettua vaikutusta maailman poliittiseen tilanteeseen Afganistanin sodan jatkuttu vuosikymmenen loppuun asti. Lisäksi Bach väittää, että boikotilla ”rankaistiin väärä kohdetta”, jolla hän siis tarkoittaa urheilijoita.²¹² Kyseisellä argumentilla KOK on

---

²¹⁰ Ibid.

²¹¹ Ibid.

²¹² "Sport and politics: my experiences as an athlete". KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/opinion/sport-and-politics-my-experiences-as-an-athlete>> [luettu 4.10.2024].

pyrkinyt muissakin yhteyksissä puolustamaan poliittista neutraalisuuttaan sekä vaatimustaan urheilun autonomian säilyttämisestä: politiikan ei pitäisi estää urheilijoita urheilemasta.

Boikotit eivät tosin nykyään ole juuri enää vaikuttaneet urheilijoiden mahdollisuuksiin osallistua olympialaisiin. Esimerkiksi Yhdysvaltain hallituksen ilmoitettua niin sanotusta diplomaattisesta boikotistaan Pekingin talviolympialaisia vastaan KOK totesi aiheeseen liittyvässä lausunnossaan ”poliittisessa neutraalisuudessaan kunnioittavansa täysin” kyseistä päätöstä, joka on ”puhtaasti poliittinen”. Samalla se kuitenkin kiitteli sitä, että urheilijoiden osallistuminen jätettiin ”politiikan ulkopuolelle”.²¹³ Diplomaattisen boikotin julistaminen kisoja isännöivää maata kohtaan voitaisiin tosin nähdä olympialaisten poliittisena hyödyntämisenä, mikä ei taas sovi kovin hyvin yhteen KOK:n esittämien urheilun autonomian kunnioittamista korostavien vaatimusten kanssa. Toisaalta KOK:lla ei myöskään lienee motiivia ryhtyä vastustamaan diplomaattisia boikotteja, sillä niillä ole kovinkaan suurta vaikutusta olympialaisten normaaliin toteutumiseen urheilijoiden ollessa edelleen läsnä.

Nykyajassa relevantimpi tapaus, jossa väitteet urheilijoiden oikeuksien puolustamisesta ollaan liitetty väitteisiin olympialiikkeen poliittisesta neutraalisuudesta sekä urheilun autonomiasta, on venäläisten ja valkovenäläisten urheilijoiden kisaaminen Pariisin kesäolympialaisissa niin sanotusti yksittäisinä neutraaleina urheilijoina, vaikkakin ”tiukkoja kelpoisuusehtoja” noudattaen. KOK on pyrkinyt perustelemaan päätöstään sallia kyseisten maiden urheilijoiden osallistumisen kisoihinsa muun muassa sillä perusteella, että urheilijoiden on aiemminkin sallittu osallistua kisoihin neutraaleina urheilijoina niissä tapauksissa, joissa heidän edustamansa kansalliskomitea on pistetty toimintakieltoon. Lehdistötiedotteessa, jossa KOK kertoo asiasta, se myös liittyy ”yksittäisten urheilijoiden osallistumisoikeuden suojelemisen” ”ihmisoikeuksien kunnioittamiseen”.²¹⁴ Kansalliskomiteoiden toimintakieltoihin viittaaminen ei tosin välttämättä ole kyseisessä kontekstissa uskottavin argumentti.

Osovampi vertauskohta olisi esimerkiksi entisen Jugoslavian urheilijoiden osallistuminen Barcelonan vuoden 1992 kesäolympialaisiin ”itsenäisinä urheilijoina” YK:n asettamien sanktioiden takia. KOK viittaa myös itse kyseiseen tapaukseen eräässä Venäjän olympiakomitean toimintakieltoa ennen julkaistussa lehdistötiedotteessaan, jossa se väitti toistaiseksi vielä tutkivansa tapoja, joilla kyseisten

---

²¹³ ”IOC statement on today’s announcement by the US government”. KOK:n verkkosivut.

<<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-statement-on-today-s-announcement-by-the-us-government>> [luettu 9.3.2025].

²¹⁴ ”Strict eligibility conditions in place as IOC EB approves Individual Neutral Athletes (AINs) for the Olympic Games Paris 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/strict-eligibility-conditions-in-place-as-ioc-eb-approves-individual-neutral-athletes-ains-for-the-olympic-games-paris-2024>> [luettu 9.3.2025].

maiden urheilijat voitaisiin päästää olympialaisiin.²¹⁵ Merkittävä ero näidenkin tapauksen välillä on tosin se, että Jugoslavian kohdalla kyse oli YK:n asettamista sanktiosta, joita KOK noudatti poistamalla Jugoslavian kisoistaan sallien kuitenkin sen urheilijoiden osallistumisen yksilölajeihin.²¹⁶ Venäjän ja Valko-Venäjän kohdalla sanktioiden asettaminen sekä aluksi myös kyseisten maiden urheilijoiden kisaamismahdollisuuksien rajoittaminen oli puolestaan KOK:n oma päätös.

KOK tosiaan pisti Venäjän olympiakomitean toimintakieltoon lokakuussa 2023 sen sisällytettyä tietyt Ukrainan alueelliset urheilujärjestöt jäsenikseen.²¹⁷ Tämä tapahtui tosin vasta yli puolitoista vuotta sen jälkeen, kun KOK oli kehottanut urheilumaailmaa olemaan kutsumatta venäläisiä ja valkovenäläisiä urheilijoiden kansainvälisiin kisoihin Ukrainan sodan takia.²¹⁸ Tapauksen rinnastaminen sellaisiin tapauksiin, joissa urheilijoiden on sallittu osallistua olympialaisiin neutraaleina urheilijoina heidän kansalliskomiteansa toimintakiellon takia, ei siis oikein toimi, kun venäläiset urheilijat eivät KOK:n aiemman päätöksen johdosta olleet muutenkaan saaneet kisata normaaliin tapaan kansainvälisesti. KOK:lle lienee kuitenkin helpompaa esittää asia siten, että se sallii venäläisten urheilijoiden osallistumisen kisoihinsa huolimatta maan kansalliskomitean toimintakiellosta, kuin yrittää perustella sitä, miksi se sallii heidän osallistumisensa Ukrainan sodan jatkumisesta huolimatta. Näin tehdessään se saattaisi mennä liian lähelle poliittisen neutraalisuutensa rikkomista, mihin KOK ei ole valmis.

Toinen huomionarvoinen seikka venäläisiin ja valkovenäläisiin urheilijoihin liittyen on se, että KOK sai heidän osallistumisensa kieltämisestä huomautuksen kahdelta YK:n erityisraportoijalta, jotka ilmaisivat huolensa kyseisten urheilijoiden osallistumisen kieltämisestä heidän kansalaisuutensa perusteella, sillä se olisi ollut ongelma syrjinnänvastaisuuden näkökulmasta.²¹⁹ Periaatteessa kun kerran KOK:n arvoihin kuuluu sen itsensä mukaan syrjinnänvastaisuus, mikä on myös kirjattuna sen peruskirjaan²²⁰, ei sen olisi alun perinkään kuulunut kieltää heidän osallistumistaan. Toisaalta KOK

---

²¹⁵ ”Statement on solidarity with Ukraine, sanctions against Russia and Belarus, and the status of athletes from these countries”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/statement-on-solidarity-with-ukraine-sanctions-against-russia-and-belarus-and-the-status-of-athletes>> [luettu 11.3.2025].

²¹⁶ Del Tedesco Guioti, Simões ja de Toledo 2016, 1308.

²¹⁷ ”IOC Executive Board suspends Russian Olympic Committee with immediate effect”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-executive-board-suspends-russian-olympic-committee-with-immediate-effect>> [luettu 11.3.2025].

²¹⁸ ”IOC EB recommends no participation of Russian and Belarusian athletes and officials”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-eb-recommends-no-participation-of-russian-and-belarusian-athletes-and-officials>> [luettu 11.3.2025].

²¹⁹ ”Statement on solidarity with Ukraine, sanctions against Russia and Belarus, and the status of athletes from these countries”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/statement-on-solidarity-with-ukraine-sanctions-against-russia-and-belarus-and-the-status-of-athletes>> [luettu 11.3.2025]; ”Strict eligibility conditions in place as IOC EB approves Individual Neutral Athletes (AINs) for the Olympic Games Paris 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/strict-eligibility-conditions-in-place-as-ioc-eb-approves-individual-neutral-athletes-ains-for-the-olympic-games-paris-2024>> [luettu 11.3.2025].

²²⁰ ”Olympic Charter”. KOK:n verkkosivut. <<https://stillmed.olympics.com/media/Documents/International-Olympic-Committee/IOC-Publications/EN-Olympic-Charter.pdf>> [luettu 13.3.2025].

on myös perustellut kyseistä päätöstä väittämällä, ettei sodan syttyä ”joissain maissa” venäläisten ja valko-venäläisten urheilijoiden turvallisuutta ”voitu enää taata”.²²¹ Urheilijoiden puolustamista käytetään siis argumenttina keskenään täysin vastakkaisten päätösten perustelemisessa. Tosin kun yksi argumenteista venäläisten ja valko-venäläisten urheilijoiden osallistumisoikeuden rajoittamiseen oli heidän turvallisuutensa, on heidän takaisin sallimisensa sodan vielä jatkuessa melko ristiriitaista.

Sen lisäksi, että valtioiden tekemät poliittiset päätökset esimerkiksi kisojen boikotoimisen muodossa eivät ole enää 2000-luvun puolella rajoittaneet urheilijoiden mahdollisuuksia osallistua olympialasiin, heidän osallistumisoikeutensa puolustaminen ei ole kovin vakuuttava argumentti KOK:n poliittisen neutraalisuuden ylläpitämisen puolesta varsinkaan silloin, kun KOK itse meinasi rajoittaa tiettyjen urheilijoiden osallistumisoikeutta kisoihinsa heidän kansallisuuteensa perusteella tilanteessa, jossa sen voisi myös katsoa rikkoneen neutraalia linjaansa asettaessaan sanktiota kahdelle valtiolle. Lisäksi KOK tuo venäläisiä ja valko-venäläisiä urheilijoita käsittelevissä teksteissä esiin Ukrainan olympia-yhteisölle osoittamansa solidaarisuuden. Eräässä lehdistötiedotteessa se jopa vertaa kuinka paljon enemmän Pariisiin kesäolympialasiin tulisi osallistumaan ukrainalaisia urheilijoita kuin neutraaleja urheilijoita.²²² Näin tehdessään KOK:n voisi katsoa itse hyödyntävänsä urheilijoita retorisella tasolla tietynlaisen Ukrainan resilienssiä korostavan narratiivin rakentamisessa.

Urheilijoiden puolustaminen argumenttina on ylipäättään ongelmallinen lähestymistapa KOK:lle siinä mielessä, että se vaikuttaisi käyttävän sitä lähinnä tapauksissa, joissa kyseisen argumentin esittäminen on järjestölle itselleen hyödyllistä. KOK vaikuttaisi olevan tietyissä muissa tapauksissa motivoitunut suojelemaan lähinnä sen arvojen mukaisesti toimivia urheilijoita. Esimerkiksi tiettyjen urheilijoiden jäätyä kiinni dopingin käytöstä, KOK on julkaissut lehdistötiedotteita aiheeseen liittyen. Vaikka tämän voisi katsoa osittain liittyvän järjestön pyrkimyksiin lisätä toimintansa läpinäkyvyyttä, kyseiset lehdistötiedotteet toimivat tosin myös tapana esittää KOK:n sitoutumistaan ”puhtaiden urheilijoiden suojelemiseen”.²²³ Voisi jopa väittää, että näin tehdessään KOK pyrkii tekemään sääntöjä rikkoneista urheilijoista varoittavan esimerkin, tai vähintään ottaa heihin sen verran etäisyyttä, että muut urheilijat voitaisiin esittää KOK:n arvoja edustavina roolimalleina.

---

²²¹ ”Declaration of the 11th Olympic Summit”. KOK:n verkkosivut. <<https://olympics.com/ioc/news/declaration-of-the-11th-olympic-summit>> [luettu 12.3.2025].

²²² ”Strict eligibility conditions in place as IOC EB approves Individual Neutral Athletes (AINs) for the Olympic Games Paris 2024”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/strict-eligibility-conditions-in-place-as-ioc-eb-approves-individual-neutral-athletes-ains-for-the-olympic-games-paris-2024>> [luettu 11.3.2025].

²²³ ”IOC sanctions three athletes for failing anti-doping tests at London 2012”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-sanctions-three-athletes-for-failing-anti-doping-tests-at-london-2012-1>> [luettu 17.3.2025]; ”IOC sanctions one athlete for failing anti-doping tests at London 2012”. KOK:n verkkosivut. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-sanctions-one-athlete-for-failing-anti-doping-tests-at-london-2012-5>> [luettu 17.3.2025].

7 Johtopäätökset

KOK on esittänyt monenlaisia väittämiä toimintansa hyödyllisyydestä sekä tarpeellisuudesta. Tietyt piirteet, kuten väitteet rauhan edistämisestä sekä nuoriin vetoaminen, ovat olleet osa sen harjoittamaa arvoretoriikkaa jo nykyaikaisen olympialaisten alusta alkaen, kun taas osa arvoista on tullut osaksi sitä vasta huomattavasti myöhemmin järjestön reagoidessa joko sen vuosien varrella kohtaamaan kritiikkiin tai yleisesti ottaen sitä ympäröivän maailman muuttuessa. Osa sen nykyään omikseen väittämistä arvoista kuten sukupuolten välinen tasa-arvo on peräti ristiriidassa sen kanssa, miten KOK on aikoinaan suhtautunut asiaan. Ristiriitaisuutta esiintyy toisaalta myös sen välillä mitä KOK väittää arvoikseen ja miten se todellisuudessa toimii. Esimerkiksi poliittisesta neutraalisuudestaan huolimatta KOK on jatkuvasti yhteistyössä poliittisten tahojen kanssa sekä käytännön toiminnan tasolla että pyrkiessään vetoamaan niihin esimerkiksi rauhan ja yhtenäisyyden edistämiseksi.

Lisäksi KOK hakee valtioilta kannatusta missiolleen sekä urheilun autonomialle huolimatta siitä, että ne ovat toistuvasti käyttäneet olympialaisia hyväksi poliittisten päämääriensä tavoittelemisessa. Käytännössä niin kauan kuin kansainvälinen huippu-urheilu tapahtuu siten, että urheilijat edustavat kisoissa jotain valtiota, on melko mahdotonta pitää urheilua ja politiikkaa täysin erillään toisistaan. Vaikka KOK yrittää vahvistaa vaikutelmaa urheilun autonomiasta tuomalla esiin muun muassa YK:n jäsenvaltioiden sille antamaa tunnustusta lehdistötiedotteissaan, heikentää kyseisen argumentaation uskottavuutta se, ettei tunnustuksen antaminen ole estänyt valtiota hyödyntämästä olympialaisia poliittisesti, mutta toisaalta myöskään toimimasta olympialiikkeen arvojen vastaisesti. KOK on tosin myös omalla toiminnallaan sekä päätöksillään mahdollistanut kyseisen käyttäytymisen muun muassa valtiolliseen edustukseen perustuvien perinteidensä kautta sekä myös mitä ilmeisimmin rajaamalla tällaisen erittäin poliittiseksi mielletävän toiminnan urheilun politisoimisen ulkopuolelle.

Ristiriitaisuutta esiintyy myös KOK:n arvojen välillä. Esimerkiksi KOK:n kestävyYTEEN liittyvät väittämät ovat usein ristiriidassa keskenään. Vaikka KOK väittää kiinnittävänsä olympialaisten järjestämisessä huomiota ympäristön kestävyYTEEN, liittyy se samalla niiden pitämiseen ajatuksen perinnön luomisesta isäntäkaupungeille, mikä käytännössä usein tarkoittaa sellaisia asioita kuin kasvanutta turismia sekä infrastruktuurihankkeita, jotka puolestaan kuormittavat ympäristöä. Lisäksi puheistaan huolimatta positiivisen perinnön syntyminen ei ole taattu asia, vaan päinvastoin kisat ovat toisinaan jättäneet negatiivisen perinnön kuten kävi esimerkiksi Rion kesäolympialaisten kohdalla. Vaikka KOK väittää ottavansa *OA2020*:n uudistusten myötä jatkossa paremmin huomioon kisojen järjestämisen kestävyYTEEN sekä ympäristön että talouden näkökulmasta, eivät nekään toimet ole välttämättä riittäviä ilmastonmuutoksen kiihtyessä ja uhatessa erityisesti talvilajikisojen toteutumista.

KOK ei ole myöskään johdonmukainen sen suhteen, miten ja missä yhteyksissä se vetoaa tiettyihin arvoihinsa. Esimerkiksi ihmisoikeudet ja syrjinnänvastaisuus nousevat esiin silloin, kun urheilijat eivät olisi saamassa osallistua olympialaisiin, mutta kun kyse on ihmisoikeusrikkomuksista kisoja hakevissa tai järjestävissä maissa, KOK väittääkin voivansa toimia vain oman toimivaltansa rajoissa. KOK ei myöskään vaikuta olevan kovin huolissaan siitä, että Sääntö 50 rajoittaa urheilijoiden sananvapautta, vaan se pyrkii päinvastoin perustelemaan kyseisen säännön tarpeellisuutta vedoten muun muassa poliittiseen neutraalisuuteen, jota sen voisi tosin katsoa myöskin rikkovan edellä kuvatulla tavalla. KOK siis vetoaa vaihtelevasti eri arvoihinsa riippuen siitä mikä on milloinkin hyödyllisintä, mikä tosin kokonaisuuden kannalta heikentää sen arvoretoriikan vakuuttavuutta.

Analyysini perusteella keskeisimmät tarkoitukset, joihin KOK hyödyntää arvoretoriikkaansa, ovat yleisön vakuuttaminen siitä, että se on kykenevä muuttamaan omaa toimintaansa kestävämpään, tasa-arvoisempaan sekä vastuullisempaan suuntaan, mutta toisaalta myös myötävaikuttamaan kestävä kehityksen ja maailmanrauhan kaltaisiin tavoitteisiin urheilun voimalla sekä erityisesti urheilijoiden antaman esimerkin avulla. Lisäksi KOK hyödyntää arvoretoriikkaansa toimintansa sekä päätöstensä puolustamiseen kuten se teki esimerkiksi salliessaan venäläisten ja valko-venäläisten urheilijoiden osallistua Pariisin kesäolympialaisiin huolimatta Ukrainan sodan jatkumisesta ja omista lupauksistaan osoittaa Ukrainan olympiayhteisölle solidaarisuutta. Toisaalta KOK:n oma käsitys solidaarisuudesta lienee lähempänä rahallista tukemista muun muassa samannimisen ohjelmansa kautta.

Useat KOK:n arvoista ovatkin heikosti määriteltyjä sekä ylipäättään melko abstrakteja. Konkreettisten tavoitteiden puuttuessa KOK:n on helppo esittää edistävänsä toiminnallaan tiettyjä arvoja ilman, että sen tarvitsisi varsinaisesti saada mitään aikaan. Päinvastoin väittämällä myötävaikuttavansa urheilun avulla sellaisiin tavoitteisiin kuin kestävä kehitykseen tai maailmanrauhan tavoittelemiseen voi se niihin vetoamalla pyrkiä perustelemaan jatkuvan olemassaolonsa tarpeellisuutta vähintään niin kauan kuin edellä mainittujen tavoittelemisen sekä ylläpitämisen jatkuvat. On toisaalta melko kyseenalaista miten urheilun avulla voitaisiin käytännössä vaikuttaa esimerkiksi edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseen. Ylipäättään KOK:n arvoihinsa liittyvien väitteiden uskottavuutta heikentää niiden sisältämien keskinäisten ristiriitojen sekä epämääräisyyden lisäksi järjestön rajalliset mahdollisuudet taata niiden toteutuminen omassa toiminnassaan, saati olympialiikettä laajemmassa kontekstissa.

Myös tämä vaikuttaisi olevan ainakin osittain tarkoituksenmukaista. Esimerkiksi kun olympiarauhan julistamisesta huolimatta KOK sallii ainakin toisinaan sotia käyvien valtioiden osallistumisen ja erityisesti niissä tapauksissa, joissa uusia sotia on syttynyt olympiarauhan ollessa vielä voimassa, voi se kaikista vastakkaisista väitteistään huolimatta todeta, etteivät olympialaiset voi estää sotia. Lisäksi

jos se alkaisi vaatia ja valvoa painokkaammin kisojen kestävyyttä tai ihmisoikeuksien kunnioittamista isäntämaissa, saattaisi se joutua vaikeuksiin niiden kanssa. Muiden sanktiomekanismien puuttuessa se voisi lähinnä purkaa kisakaupunkisopimuksen, jolloin taas sen tärkein tehtävä eli olympialaisten säännöllisen järjestämisen varmistaminen saattaisi epäonnistua. Tämä taas osoittaa, että käytännön tasolla KOK:n muut motiivit menevät usein sen arvojen toteuttamisen edelle.

Vahvin motiivi KOK:n arvoretoriikan taustalla lienee lopulta sen toiminnan jatkuvuuden takaaminen. Kuten ajatukseen yritysten yhteiskuntavastuusta kuuluu, organisaatioiden vakaus ja menestys riippuu muun yhteiskunnan niille antamasta kannatuksesta ja hyväksynnästä. KOK:n on täten kyettävä vakuuttamaan yleisönsä muun muassa edellä kuvatuista seikoista. Keskeisimmät vakuuttelun kohteet lienevät kuitenkin potentiaaliset kisakaupungit sekä kansainväliset sponsorit, joita ilman kisojen järjestäminen ei ylipäätään olisi mahdollista. KOK:n arvojen todellinen merkitys näiden suhteen on jokseenkin epäselvä. Toisaalta voisi katsoa, että jos olympialiikkeen ympärillä on liikaa kohuja, tulisi niiden houkuttelevuus sponsoreille vähenemään, minkä takia KOK:n on pidettävä huolta imagostaan muun muassa juuri väittämällä edistävänsä esimerkiksi rauhaa, solidaarisuutta ja tasa-arvoa.

Tästä huolimatta on todettava, että vaikka 2000-luvun mittaan järjestöä ollaan kritisoitu eri syihin kuten kisakaupunkien valintoihin, ympäristön turmeltumiseen ja ihmisoikeusrikkomuksiin liittyen, ovat TOP-sponsorit pysyneet mukana sen toiminnassa, minkä lisäksi tulevat kisakaupungit ollaan varmistettu vuoteen 2034 asti. Ei ole siis selvää, kuinka paljon enemmän KOK:n on toimittava omien arvojensa vastaisesti ennen kuin sponsorit lakkaavat pitämästä sen tukemista kannattavana. Ainakin niin kauan kuin olympialaiset mielletään useimmissa urheilulajeissa merkittävimpana kilpailuna, joita kansainvälinen yleisö on kiinnostunut seuraamaan, ovat sekä kaupalliset että poliittiset tahot kiinnostuneita niiden tarjoaman näyttämön hyödyntämisestä omien intressiensä edistämiseksi. KOK puolestaan hyötyy edellä mainittujen sille antamasta tuesta, jolloin voisi taas katsoa, että järjestö on motivoituneempi ylläpitämään kyseistä *status quo*:ta, jolloin tiettyjen arvojen kuten ihmisoikeuksien sekä kestävyiden toteutuminen kisoissa jäänevät käytännön tasolla toissijaisiksi tavoitteiksi.

Lähteet

Alkuperäislähteet

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/free-speech-for-olympic-athletes>>

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/anita-defrantz-it-was-one-of-those-moments-that-changed-the-world>>

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/sport-and-politics-my-experiences-as-an-athlete>>

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/news/resolution-of-the-ioc-executive-board-with-regard-to-racism-and-inclusion>>

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-agenda-2020-drives-progress-and-change>>

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/news/sustainability-and-legacy-at-the-core-of-milano-cortina-2026>>

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-and-who-strengthen-ties-to-advocate-healthy-lifestyles>>

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-refuge-foundation-sport-can-offer-hope-to-displaced-communities-during-the-covid-19-pandemic>>

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/the-ioc-stands-in-solidarity-with-all-athletes-and-all-sports>>

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-increases-olympic-solidarity-fund-by-16-per-cent-overall-and-by-25-per-cent-for-direct-athlete-support-programmes>>

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-awards-olympic-cup-to-unhcr>>

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-sanctions-three-athletes-for-failing-anti-doping-tests-at-london-2012-1>>

KOK, 2020. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-sanctions-one-athlete-for-failing-anti-doping-tests-at-london-2012-5>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/solemn-appeal-by-united-nations-to-observe-olympic-truce-during-tokyo-2020>>

KOK, 2021. <<https://olympics.com/ioc/news/un-general-assembly-adopts-olympic-truce-for-beijing-2022>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-president-s-speech-tokyo-2020-closing-ceremony>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-executive-board-proposes-olympic-agenda-2020-plus-5-as-the-strategic-roadmap-to-2025>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-and-tokyo-2020-joint-statement-framework-for-preparation-of-the-olympic-and-paralympic-games-tokyo-2020-following-their-postponement-to-2021>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-congratulates-tokyo-2020-as-olympic-torch-relay-gets-underway-in-japan>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-session-praises-achievements-of-olympic-agenda-2020-and-unanimously-approves-closing-report>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-session-approves-olympic-agenda-2020-5-as-the-strategic-roadmap-to-2025>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/declaration-of-the-10th-olympic-summit>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-elects-brisbane-2032-as-olympic-and-paralympic-host>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/on-world-refugee-day-the-olympic-refugee-foundation-celebrates-launch-of-new-programme-in-colombia>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/fundamental-changes-to-the-olympic-oath-at-tokyo-2020-opening-ceremony>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-reveals-details-of-its-olympic-forest-project>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympians-and-paralympians-call-on-world-leaders-to-work-together-to-fight-climate-change>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-athletes-commission-s-recommendations-on-rule-50-and-athlete-expression-at-the-olympic-games>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-statement-on-today-s-announcement-by-the-us-government>>

KOK, 2021. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-extends-opportunities-for-athlete-expression-during-the-olympic-games-tokyo-2020>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/there-is-no-peace-without-solidarity>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/anything-is-possible-through-sport>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/laura-chinchilla-let-the-olympic-flame-shine>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-president-s-speech-beijing-2022-closing-ceremony>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-eb-recommends-no-participation-of-russian-and-belarusian-athletes-and-officials>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-values-education-programme-launched-in-india-with-inaugural-project-in-odisha>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/la28-on-track-to-deliver-inspiring-olympic-and-paralympic-games>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-strongly-condemns-the-breach-of-the-olympic-truce>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-eb-urges-all-ifs-to-relocate-or-cancel-their-sports-events-currently-planned-in-russia-or-belarus>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-welcomes-solemn-appeal-by-united-nations-to-observe-olympic-truce-during-beijing-2022>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/orf-and-ioc-refugee-olympic-team-receive-2022-princess-of-asturias-award-for-sports>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/un-ga-recognises-unifying-conciliative-nature-of-major-international-sports-events-should-be-respected>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-president-and-ukrainian-sports-minister-visit-ukrainian-athletes-strengthened-support-for-olympic-community-agreed>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-announces-refugee-athlete-scholarship-holders-aiming-for-paris-2024>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-forest-growing-as-symbolic-tree-planted-by-ioc-president-bach-in-senegal>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/declaration-of-the-11th-olympic-summit>>

KOK, 2022. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-approves-strategic-framework-on-human-rights>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/olympic-games-a-special-mark-on-the-hosts-a-real-mark-on-humanity>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/un-general-assembly-adopts-olympic-truce-for-paris-2024>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/non-aligned-movement-supports-the-ioc-and-the-unifying-mission-of-the-olympic-games>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/g20-leaders-look-forward-to-paris-2024-as-a-symbol-of-peace-and-with-participation-of-all>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/the-olympic-games-can-inspire-a-new-generation>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/paris-2024-raising-the-bar-for-more-sustainable-sporting-events>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/athletes-are-at-the-heart-of-our-project>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/sustainability-in-sport-will-take-sacrifices>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/the-heat-is-on>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/women-will-make-history-at-paris-2024>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/statement-on-solidarity-with-ukraine-sanctions-against-russia-and-belarus-and-the-status-of-athletes>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/strict-eligibility-conditions-in-place-as-ioc-eb-approves-individual-neutral-athletes-ains-for-the-olympic-games-paris-2024>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-releases-olympic-agenda-2020-5-midway-report-highlights>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-announces-winners-of-climate-action-awards>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-and-un-women-sign-new-agreement-to-advance-gender-equality-in-and-through-sport>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-order-awarded-to-who-director-general-tedros-ghebreyesus>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-issues-recommendations-for-international-federations-and-international-sports-event-organisers>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-charter-amendments-approved-by-141st-ioc-session>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-executive-board-suspends-russian-olympic-committee-with-immediate-effect>>

KOK, 2023. <<https://www.olympics.com/ioc/news/solidarity-and-peace-the-ioc-publishes-2022-annual-report-and-financial-statements>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion/gangwon-2024-provided-a-platform-for-the-next-generation-of-athletes-to-learn-and-grow-ice-hockey-player-su-ji-susie-jo-kor>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-president-s-speech-paris-2024-closing-ceremony>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-launches-1-in-100-million-to-celebrate-the-hope-and-inspiration-of-the-refugee-olympic-team-for-paris-2024>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-order-awarded-to-french-president-emmanuel-macron>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-flame-for-the-olympic-games-paris-2024-lit-in-symbolic-ceremony-in-ancient-olympia>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-elects-french-alps-2030-as-olympic-and-paralympic-winter-games-host>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-elects-salt-lake-city-utah-2034-as-olympic-and-paralympic-winter-games-host>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/united-nations-pact-for-the-future-highlights-role-of-sport-for-sdgs-ioc-president-thanks-world-leaders-at-summit-of-the-future>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-flame-for-the-olympic-games-paris-2024-lit-in-symbolic-ceremony-in-ancient-olympia>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-refugee-olympic-team-to-represent-more-than-100-million-displaced-people-at-the-olympic-games-paris-2024>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/communique-of-the-13th-olympic-summit>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/olympic-athletes-call-for-peace-from-the-olympic-village-ioc-president-bach-you-are-the-peace-ambassadors-of-our-time>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-welcomes-admission-as-observer-organisation-to-un-climate-change>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-announces-winners-of-climate-action-awards-2024>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-president-awarded-legion-d-honneur-by-president-emmanuel-macron>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/paris-2024-on-track-to-welcome-the-world-and-deliver-an-exceptional-games-vision>>

Tutkimuskirjallisuus

Agha, Nola, Sheranne Fairley ja Heather Gibson. "Considering legacy as a multi-dimensional construct: The legacy of the Olympic Games". *Sport Management Review*, 1/2012, 125–139. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1016/j.smr.2011.08.004>>

Bandy, Susan J. "Politics of gender through the Olympics: The changing nature of women's involvement in the Olympics". *The Politics of the Olympics: A Survey*. Toim. Alan Bairner ja Gyozo Molna. Lontoo: Routledge, 2010, 41–57.

Bousfield, Dan ja Jean Michel Montsion. "Transforming an international organization: norm confusion and the International Olympic Committee". *Sport in Society*, 6/2012, 823–838. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/17430437.2012.708284>>

Boykoff, Jules. “Green Games: The Olympics, Sustainability, and Rio 2016”. *Rio 2016: Olympic Myths, Hard Realities*. Toim. Andrew Zimbalist. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2017. 179–205.

Brownell, Susan. “The View from China: Two Olympic Bids, One Olympic Games, and China’s Changing Rights Consciousness”. *The Ideals of Global Sport: From Peace to Human Rights*. Toim. Barbara J. Keys. Pennsylvania Studies in Human Rights. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2019, 178-199.

Chappelet, Jean-Loup ja Brenda Kübler-Mabbott. *The International Olympic Committee and the Olympic System: The governance of world sport*. Global Institutions Series. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2008.

Constand, Bram ja Annick Willem. “Stimulating ethical behaviour and good governance in sport: The (non)sense of codes of ethics”. *Good Governance in Sport: Critical Reflections*. Toim. Arnout Geeraert ja Frank van Eekeren. Routledge Research in Sport Business and Management. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2021, 210–220.

Delpy Neirotti, Lisa. “Olympic Broadcast Rights”. *Routledge Handbook of the Olympic and Paralympic Games*. Toim. Dikaia Chatziefstathiou, Borja García ja Benoit Séguin. Routledge International Handbooks. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2020, 109–119.

Del Tedesco Guioti, Tiago, Mauro Cardoso Simões ja Eliana de Toledo. “Independent Olympic Athletes and the Legitimacy of the International Olympic Committee in Resolving International Conflicts”. *The International Journal of the History of Sport*, 12/2016, 1304–1320. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/09523367.2017.1294581>>

Francois, Aurélien, Alain Ferrand ja Emmanuel Bayle. “Towards a Shared Olympic Responsibility: Paradoxes and Challenges”. *Routledge Handbook of the Olympic and Paralympic Games*. Toim. Dikaia Chatziefstathiou, Borja García ja Benoit Séguin. Routledge International Handbooks. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2020, 149–159.

Fuchs, Stéphan ja Guillaume Bodet. “Activation of Olympic and Paralympic sponsorship”. *Routledge Handbook of the Olympic and Paralympic Games*. Toim. Dikaia Chatziefstathiou, Borja

García ja Benoit Séguin. Routledge International Handbooks. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2020, 120–129.

Geeraert, Arnout. “Introduction: The need for critical reflection on good governance in sport”. *Good Governance in Sport: Critical Reflections*. Toim. Arnout Geeraert ja Frank van Eekeren. Routledge Research in Sport Business and Management. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2021, 1–12.

Geeraert, Arnout ja Ryan Gauthier. “Out-of-control Olympics: why the IOC is unable to ensure an environmentally sustainable Olympic Games”. *Journal of Environmental Policy & Planning*, 1/2018, 16–30. <<https://doi.org/10.1080/1523908X.2017.1302322>>

Gratton, Chris ja Holger Preuss. “Maximizing Olympic Impacts by Building Up Legacies”. *The International Journal of the History of Sport*, 14/2008, 1922–1938. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/09523360802439023>>

Grell, Tomás. “The International Olympic Committee and human rights reforms: game changer or mere window dressing?”. *The International Sports Law Journal*, 3–4/2018, 160–169 <<https://doi.org/10.1007/s40318-018-0127-x>>

Heinilä, Kalevi. *Centennial International Sport in Critical Focus: With Particular Reference to the Olympic Movement*. Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy, 2004.

James, Mark. “Human rights and the Olympic Charter”. *The International Sports Law Journal*, 3/2023, 267–270. <<https://doi.org/10.1007/s40318-023-00254-5>>

Jokinen, Arja. ”Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen”. *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Toim. Arja Jokinen, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen. Tampere: Vastapaino, 2016, 337–368.

Johnson, Jay ja Adam Ehsan Ali. ”Sustainability, Greenwashing, and the Light Green Approach to Sport Environmentalism”. *Routledge Handbook of Sport and Environment*. Toim. Brian McCullough ja Timothy Kellison. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2018, 319–329.

Keys, Barbara. "Political Protection: The International Olympic Committee's UN Diplomacy in the 1980s". *The International Journal of the History of Sport*, 11/2017, 1161–1178.

<<https://doi.org/10.1080/09523367.2017.1402764>>

Keys, Barbara J. "The Ideals of International Sport". *The Ideals of Global Sport: From Peace to Human Rights*. Toim. Barbara J. Keys. Pennsylvania Studies in Human Rights. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2019, 1–18.

Keys, Barbara J. ja Roland Burke. "The Future of Idealism in Sport". *The Ideals of Global Sport: From Peace to Human Rights*. Toim. Barbara J. Keys. Pennsylvania Studies in Human Rights. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2019, 218–225.

Kidd, Bruce. "Olympic and Paralympic Games and human rights". *Routledge Handbook of the Olympic and Paralympic Games*. Toim. Dikaia Chatziefstathiou, Borja García ja Benoit Séguin. Routledge International Handbooks. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2020, 334–344.

Kluch, Yannick, Debbie Sharnak, Scott Brooks, Stacey M. Alvarez Flores ja Anthony Weems. "How does a 'neutral' rule become a systemic barrier to racial justice? Human rights activism, International Olympic Committee Rule 50, and the neutrality myth in racialized organizations". *Sport Management Review*, 4/2024, 640–660. <<https://doi.org/10.1080/14413523.2024.2341159>>

Kobierecki, Michał Marcin. "Olympic Truce during the Nagano Olympics: Between Diplomacy and Public Diplomacy of the International Olympic Committee". *The International Journal of the History of Sport*, 1/2023, 85–103. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/09523367.2023.2179994>>

Lenskyj, Helen Jefferson. *The Olympic Games: A Critical Approach*. SocietyNow. Bingley: Emerald Publishing Limited, 2020.

Lenskyj, Helen Jefferson. "Olympic power, Olympic politics: Behind the scenes". *The Politics of the Olympics: A Survey*. Toim. Alan Bairner ja Gyozo Molna. Lontoo: Routledge, 2010, 15–26.

Lorgnier, Nicolas G. A., Nicolas Chanavat, Che-Jen Su ja Shawn M. O'Rourke. "Examining the influence of brand-based value congruity: do the values of the International Olympic Committee really matter?". *Service Business*, 1/2020, 73–99. <<https://doi.org/10.1007/s11628-019-00409-1>>

Meier, Henk Erik. "Political Autonomy and Control of National Olympic Committees". *Routledge Handbook of the Olympic and Paralympic Games*. Toim. Dikaia Chatziefstathiou, Borja García ja Benoit Séguin. Routledge International Handbooks. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2020, 265–274.

Morrow, Stephen. "Corporate Social Responsibility in Sport". *Routledge Handbook of Sport Management*. Toim. Leigh Robinson, Packianathan Chelladurai, Guillaume Bodet ja Paul Downward. Routledge International Handbooks. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2012, 101–115.

Nelson, Travis ja M. Patrick Cottrell. "Sport without referees? The power of the International Olympic Committee and the social politics of accountability". *European Journal of International Relations*, 2/2016, 437–458. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1177/13540661155893>>

Parry, Jim ja Vassil Girginov. *The Olympic Games Explained: A Student Guide to the Evolution of the Modern Olympic Games*. Student Sport Studies. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2005.

Preuss, Holger, Wladimir Andreff ja Maike Weitzmann. *Cost and Revenue Overruns of the Olympic Games 2000-2018*. Event- und Impaktforschung Series. Wiesbaden: Springer Gabler, 2019.

Rider, Toby C. *Cold War Games: Propaganda, the Olympics, and U. S. Foreign Policy*. Sport and Society. Urbana: University of Illinois Press, 2016.

Skinner, Robert. "Antidiscrimination: Racism and the Case of South Africa". *The Ideals of Global Sport: From Peace to Human Rights*. Toim. Barbara J. Keys. Pennsylvania Studies in Human Rights. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2019, 47–67.

Spaaij, Ramón. "Olympic rings of peace? The Olympic movement, peacemaking and intercultural understanding". *Sport in Society*, 6/2012, 761–774. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/17430437.2012.708279>>

Stockdale, Liam. "More than just games: the global politics of the Olympic Movement". *Sport in Society*, 6/2012, 839–854. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/17430437.2012.708286>>

Tomlinson, Alan. "Olympic Survivals: The Olympic Games as a Global Phenomenon". *The Global Politics of Sport : The Role of Global Institutions in Sport*. Toim. Lincoln Allison. Sport in the global society. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2004, 42–56.

Tomlinson, Alan. "Olympic legacies: recurrent rhetoric and harsh realities". *Contemporary Social Science*, 2/2014, 137–158. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/21582041.2014.912792>>

Tuomi, Jouni ja Anneli Sarajärvi. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 11. uud. laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 2009.

Wenn, Stephen, Robert Barney ja Scott Martyn. *Tarnished Rings: The International Olympic Committee and the Salt Lake City Bid Scandal*. Sports and Entertainment. Syracuse: Syracuse University Press, 2011.

Zimbalist, Andrew. "The Economic Legacy of Rio 2016". *Rio 2016: Olympic Myths, Hard Realities*. Toim. Andrew Zimbalist. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2017. 207–237.

Muut lähteet

KOK. <<https://www.olympics.com/ioc/olympic-values>>

KOK. <<https://stillmed.olympics.com/media/Documents/International-Olympic-Committee/IOC-Publications/EN-Olympic-Charter.pdf>>

KOK. <<https://www.olympics.com/ioc/media>>

KOK. <<https://www.olympics.com/ioc/opinion>>

KOK. <<https://www.olympics.com/ioc/olympic-solidarity>>

KOK. <<https://www.olympics.com/ioc/mrs-kirsty-coventry>>

KOK. <<https://www.olympics.com/ioc/mrs-nawal-el-moutawakel>>

KOK, 2024. <<https://www.olympics.com/ioc/news/engagement-and-partnerships-the-ioc-publishes-2023-annual-report-and-financial-statements>>

KOK, 2025. <<https://www.olympics.com/ioc/news/kirsty-coventry-elected-ioc-president-the-first-female-president-in-ioc-history>>